

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

นารีภรณ์ ศรีจรีต

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ตุลาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

นารีภรณ์ ศรีจรัส

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ตุลาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

CREATIVE TOURISM DEVELOPMENT IN PHATTHALUNG PROVINCE

NAREEPORN SRICHARIT

A Dissertation Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of philosophy Degree in Tourism and Hotel Management
October 2024
Copyright 2024 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ของ นารีภรณ์ ศรีจิต

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร. ผกามาศ ชัยรัตน์)	ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ขวลิย์ ณ ถลาง)	ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสรี วงษ์มณฑา)	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมนะ เดชคณา)	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร. ญัฐรินทร์ ปรีวงศ์กุลธร)	อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)	คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

เรื่อง:	การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
ผู้วิจัย:	นารีภรณ์ ศรีจิต, วิทยานิพนธ์: ปริญญาโท (การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2567
อาจารย์ที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ขวลิ้ง ณ ถลาง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา รองศาสตราจารย์ ดร.ชูณะ เตชะคณา
คำสำคัญ:	การพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, จังหวัดพัทลุง

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง 3) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง 4) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง และ 5) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง จำนวน 400 คน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 22 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์ - อาทิตย์ โดยเดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัว ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งมากกว่า 3,500 บาทขึ้นไป และมีจำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 3 คน ซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง และเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนใหญ่หาข้อมูลจากสื่อออนไลน์ 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด 3) การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง พบว่า แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน และในแต่ละชุมชนต่างก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และมีการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และมีการจัดเก็บฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ทางจังหวัดพัทลุงยังได้ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อม 4) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา โดยการกำหนดแผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชน แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละปีงบประมาณ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและความคิดสร้างสรรค์ในการดำรงชีพมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ และแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ความเป็นวัฒนธรรมของคนพัทลุง และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม 5) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง สามารถดำเนินการได้ภายใต้กรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงที่เรียกว่า NORA ACT Model ซึ่งประกอบด้วย การสร้างเครือข่าย การสร้างคณะทำงาน การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมการสร้างสรรค์ การรณรงค์ให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วม การทำงานร่วมกับการบูรณาการทุกภาคส่วน และการใช้เทคโนโลยี

Title: CREATIVE TOURISM DEVELOPMENT IN PHATTHALUNG PROVINCE

Author: Nareeporn Sricharit, Dissertation: Ph.D. (Tourism and Hotel Management), University of Phayao, 2024

Advisor: Associate Professor Chawalee Na Thalang Co-advisor Associate Professor Dr.Seri Wongmonta
Associate Professor Dr.Jusana Techakana

Keywords: Development, Creative Tourism, Phatthalung Province

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the behavior of Thai tourists to the development of creative tourism in Phatthalung Province 2) study the components of tourism in Phatthalung Province 3) study the potential of creative tourism in Phatthalung Province 4) study the concept of development of creative tourism in Phatthalung Province and 5) present the guideline about the development of creative tourism in Phatthalung Province. This research is a mixed method consisting of 1) Quantitative research were collected by using a questionnaire with 400 Thai tourists who travelled in Phatthalung Province. 2) Qualitative research in-depth interviews with 22 key informants from the representatives of government agencies, the private, the community sector, academics, and various professional groups in Phatthalung Province.

The results showed that 1) Study the behavior of Thai tourist to development of creative tourism in Phatthalung Province found that Thai tourists who travel to Phatthalung Province have the main purpose of traveling for relaxation. They travel on Saturdays and Sundays with family which has a travelling expense more than 3,500 baht per trip and there are more than 3 people traveling together. Moreover, they travel more than 3 times and visit natural tourist attractions for instance boating on the Bird Watcher's Paradise, rafting, hiking and etc. In addition, it was also found that most people find information from online media. 2) Thai tourists traveling to Phatthalung Province have the highest opinions on factors of tourist attraction. 3) Studying the potential of creative tourism in Phatthalung Province found that each tourist attraction has different characteristics and each community cooperates well to develop the community into a famous tourist destination. And creating a networking of entrepreneurs at the provincial and district levels and storing a database of tourists. In addition, Phatthalung Province has also given importance to environmental management. 4) Study the concept about development of creative tourism in Phatthalung Province consist of the concept of development by setting a development plan and improving the community and tourist attractions in each fiscal year. The concept of creative tourism by using local wisdom and creativity for living to transform into various products. And the concept of sustainable development by organizing various projects to promote tourism that preserves the culture of Phatthalung people and develops the capacity of communities, organizations, districts, and provinces to create economic value through cultural products. 5) The guideline about development of creative tourism in Phatthalung Province can be implemented under the framework of creative tourism development in Phatthalung Province called the NORA ACT Model, which consists of N = Network O = Organization R = Relation A = Activities A = Activation C = Collaboration T = Technology.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ชวลีย์ ณ ถลาง รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา และรองศาสตราจารย์ ดร.ชูษณะ เตชคณา ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ชี้แนะวิธีการวิจัย และช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว และขอขอบพระคุณ ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ณัฐรินทร์ ปรีวงศ์กุลธร กรรมการสอบ ปกป้องวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย รวมถึงผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ ในจังหวัดพัทลุง ที่กรุณาให้การสัมภาษณ์ และความคิดเห็นของ ทุกท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ เพื่อให้ วิทยานิพนธ์เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่เสียสละเวลาให้ข้อมูล อย่างครบถ้วนในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ครอบครัว รวมทั้งพี่น้องญาติมิตร และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจและ สนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาที่สนับสนุนทุนการศึกษาตลอดหลักสูตรและ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยพะเยาที่ให้ทุนสนับสนุนการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรทุกท่านของวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาที่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย และการปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ในการทำวิจัยและการสอบปกป้อง วิทยานิพนธ์ในทุกขั้นตอนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่าคุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงต่อไป

นารีภรณ์ ศรีจิริด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	12
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	21
แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว	29
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	32
แนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว	43

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	48
แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis และ TOWS Matrix	53
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพัทลุง	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
กรอบแนวคิดการวิจัย	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	80
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
บทที่ 4 ผลการวิจัย	83
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ	83
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ	101
4.3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง	128
บทที่ 5 บทสรุป	143
สรุปผลการวิจัย	144
อภิปรายผลการวิจัย	151
ข้อเสนอแนะ	156
บรรณานุกรม	158
ภาคผนวก	167
ประวัติผู้วิจัย	213

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงถึงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	84
ตาราง 2 แสดงถึงจำนวนและร้อยละพฤติกรรมการเดินทาง	87
ตาราง 3 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม	90
ตาราง 4 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านการเข้าถึงของผู้ตอบแบบสอบถาม	91
ตาราง 5 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านที่พักแรมของผู้ตอบแบบสอบถาม	92
ตาราง 6 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านบริการเสริมอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	93
ตาราง 7 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม	94
ตาราง 8 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม	95
ตาราง 9 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านการบริการของภาครัฐของผู้ตอบแบบสอบถาม	96
ตาราง 10 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถาม	97
ตาราง 11 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม	98
ตาราง 12 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม	99
ตาราง 13 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ในภาพรวม	100

ตาราง 14 แสดงสรุปความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	114
ตาราง 15 แสดงสรุปแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุงของกลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ	124
ตาราง 16 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	128
ตาราง 17 แสดงสรุปปัจจัยสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยวิเคราะห์ SWOT Analysis	131
ตาราง 18 แสดงสรุปการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix Analysis การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง	133
ตาราง 19 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – SO Strategy	134
ตาราง 20 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – WO Strategy	136
ตาราง 21 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – ST Strategy	137
ตาราง 22 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – WT Strategy	138
ตาราง 23 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ตามกลยุทธ์เชิงรุก (SO)	139
ตาราง 24 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ตามกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)	140
ตาราง 25 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ตามกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	141
ตาราง 26 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ตามกลยุทธ์เชิงรับ (WT)	142

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงรูปภูเขาอกทะลุ.....	57
ภาพ 2 แสดงธงประจำจังหวัด	58
ภาพ 3 แสดงแผนที่จังหวัดพัทลุง.....	58
ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	74
ภาพ 5 กรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงเรียกว่า NORA ACT Model	148

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน “การท่องเที่ยว” เป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของโลก มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกของสหประชาชาติ (United Nation World Tourism Organization: UNWTO) (World Travel and Tourism Council, 2017, Online) ได้พยากรณ์ไว้ว่าในปี พ.ศ.2573 จะมีนักท่องเที่ยวนานาชาติออกเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกจำนวน 1,800 ล้านคน ซึ่งจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในทวีปยุโรปจำนวน 717 ล้านคน และเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจำนวน 535 ล้านคน ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นแห่งหนึ่งในภูมิภาคแถบนี้ (WORLD Travel and Tourism Council: WTTC) (World Travel and Tourism Council, 2017, Online)

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นผู้นำทางด้านธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกว่า 38 ล้านคน ในปี 2561 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7.27 จากปีก่อนหน้า และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรายได้จากการท่องเที่ยว 2.94 ล้านล้านบาท เป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว 1.87 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.46 จากปีก่อนหน้า โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน มาเลเซีย เกาหลี ลาว และญี่ปุ่น ตามลำดับ แม้ว่าที่ผ่านมา การท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ปัจจุบันก็มีวิกฤติและความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลง เช่น การก่ออาชญากรรมในพื้นที่ทำให้เกิดบรรยากาศความกลัวและเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคง ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงขึ้นจากสภาวะโลกร้อน ความเสี่ยงของโรคระบาด ซึ่งปัจจุบันได้เกิดโรคระบาดที่เกิดจากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เป็นการระบาดที่ WHO ประกาศให้เป็นการระบาดระดับโลก (Pandemic) ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยในช่วงแรกของ การระบาด (เปรียบเทียบ ข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม ปี 2562 และ 2563) นักท่องเที่ยวลดลงถึงร้อยละ 22.4 การระบาดในครั้งนี้ ส่งผลกระทบต่อดัชนีการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และจะส่งผลกระทบต่อรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปในอนาคต

การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลายหน่วยงานของไทยกำลังให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (Richards & Raymond, 2000, as cited in Wurzbarger, 2010) ในสถานการณ์ปัจจุบันนักท่องเที่ยวต่างหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวทางเลือกที่จำเพาะเจาะจงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกระแสการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการท่องเที่ยวชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวชุมชนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ด้วยความเป็นเอกลักษณ์ มีความน่าสนใจ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น รวมถึงการทำให้ ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนนั้นๆ ได้รับการดูแลอย่างเป็นระบบที่ถูกต้องตามหลักโดยนักวิชาการและชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนนั้นๆ (เมทิกา พวงแสง ปาริชาติ ชวนรักธรรม และรัชพล แยมลืบ, 2564)

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2018) กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวจากอดีตนั้นมักจะมุ่งเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดรายได้และให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยปราศจากการคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่จะตามมา ทำให้แหล่งท่องเที่ยวรวมถึงวัฒนธรรมแบบใหม่และบุคคลจากภายนอกท้องถิ่นทำให้เกิดการเบียดขับคนในท้องถิ่นออกไปจากแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาที่นำมาใช้เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มุ่งแต่นำทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมมาปรับใช้เพื่อเป็นสินค้า ส่งผลให้วัฒนธรรมหรือเหตุการณ์สำคัญของชุมชนนั้นเลือนหายไปจากความทรงจำ ทำให้การท่องเที่ยวถูกมองเป็นสิ่งที่ทำลายระบบการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับท้องถิ่นเป็นหลัก ไม่สามารถสร้างรายได้ สู่ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เนื่องจากผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับสถานประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวหรือนายทุนเจ้าของแหล่งที่พักอาศัย โดยที่ไม่เลือกใช้แรงงานจากในท้องถิ่น อีกทั้งยังไม่ให้ความสำคัญกับผลผลิตของท้องถิ่น ทำให้การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่สัมพันธ์กับผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจึงเกิดแนวคิดที่จะส่งเสริมและให้การสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของท้องถิ่นของตนเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นแนวคิดทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2018) นอกจากนี้ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ก็ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เช่นกัน โดยได้กำหนดหลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ 6 ประการดังนี้ 1) Interaction เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 2) Educational เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และความรู้ 3) Emotional เป็นการท่องเที่ยวที่เน้น

คุณค่าทางอารมณ์และประสบการณ์ 4) Social เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวพันกับคนในสังคม ให้เกิดการเชื่อมโยงกัน 5) Participative เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม 6) Involve เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องร่วมมือกันและเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง (UNESCO, 2006)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ ที่เริ่มเกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2542 โดยได้รับแรงบันดาลใจจากความมั่งคั่งของวัฒนธรรมในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความผูกพัน (Engaged) ของนักท่องเที่ยว (Guest) กับผู้ถูกท่องเที่ยว (Host) ส่งเสริมการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผ่านประสบการณ์ที่มาจากการเรียนรู้ในพื้นที่ท่องเที่ยว (Authentic-active Participation) ซึ่งรูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ จะเปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนไปร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความจดจำและประทับใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ของการท่องเที่ยว (Understanding Specific Cultural of the Place) เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีโอกาสในการจัดการการท่องเที่ยว ตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเรียนภาษาท้องถิ่น การวาดภาพ การแกะสลัก และการทำอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีการพัฒนามาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยว เป็นเพียงผู้รับ (Passive) ทำได้โดยการมองดูวิถีหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านสายตาหรือการเยี่ยมชม และการซื้อของที่ระลึก แต่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นักท่องเที่ยวจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้โดยผ่านประสบการณ์การท่องเที่ยว (Active) (เตียนตา ร่าหมาน ต่วนนุรฮัน กุบาหากาญจนา อ่อซ่าย และปรียาลักษณ์ โคหนองบัว, 2561)

การท่องเที่ยวของครอบครัวยุคใหม่มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของลูก กลุ่มผู้มีรายได้สูง และกลุ่มผู้นิยมใช้ชีวิตกลางแจ้งและกิจกรรมผจญภัย (Tourism Authority of Thailand, 2018) ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านผู้ประกอบการบริการนำเที่ยวและเครือข่ายท่องเที่ยว ควบคู่กับการพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าทางการท่องเที่ยวด้วยการสร้างสรรค์เรื่องราวบนรากฐานของชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และการรับฟังเสียงของนักท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาแนวคิดชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุน การสร้างสรรค์นวัตกรรมต่อยอดในชุมชนโดยการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ ให้คำแนะนำสร้างสรรค์สินค้า เพื่อดึงความสนใจของนักท่องเที่ยวให้ซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) จึงเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นโดยตรงต่อความผูกพันและ

ประสบการณ์ที่แท้จริงซึ่งนักท่องเที่ยวได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม ศิลปะหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้น (Wurzbarger, 2010) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น (Richards and Marques, 2012) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องวิถีการอยู่อาศัยการประกอบอาชีพ วัฒนธรรม อาหารการกิน ศิลปหัตถกรรม และอื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนและผู้คนเจ้าของพื้นที่โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ผ่านการพูดคุย สนทนา และผ่านกิจกรรมทดลองปฏิบัติต่างๆ โดยการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจที่ดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว (ณัฐณารักษ์ เอกนราจินดาวัฒน์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามที่ UNESCO อธิบายไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” เป็นการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชนโดยชุมชนจะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืน และสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน ในมิติของการเรียนรู้และการทดลองปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนจะต้องสามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่าง 1) การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชน 2) ผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ทั้งในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน นอกจากนี้รวมถึงการจัดให้เกิดกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้ การศึกษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งอาจนิยามได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณค่า และเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้นำทุนทางวิถีวัฒนธรรมและธรรมชาติมาสร้างโอกาสให้กับผู้มาเยือน ในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มาเยือน และเป็นการท่องเที่ยวแบบไม่แยกส่วนระหว่างผู้มาเยือนกับชุมชน (UNESCO, 2006)

จังหวัดพัทลุง เป็นจังหวัดหนึ่งในเมืองรองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีสถานที่สำคัญที่ทรงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและศึกษาหาความรู้ และยังมีประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในจังหวัดทางภาคใต้ของไทยที่มีความโดดเด่น แม้จะไม่ได้มีภูมิศาสตร์ที่ติดกับทะเลอันดามัน หรืออ่าวไทย แต่มีสถานที่ท่องเที่ยวด้านเกาะและทะเลสาบแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดของพัทลุง ได้แก่ “ทะเลน้อย” ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศหรือแรมซาร์ไซด์แห่งแรกของประเทศไทยและเป็นลำดับที่ 948 ของโลก (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดลอม, 2541) ประกอบกับการดำเนินวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ยึดมั่นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของชาวจังหวัดพัทลุง ทำให้จังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ในด้านวิถีความเป็นไทย และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ (สารโจน์ สามารถ ฤเดช เกิดวิชัย และดวงสมร โสภณธาดา, 2565) จังหวัดพัทลุงยังเป็นแหล่งกำเนิดหนังตะลุง และมโนราห์ซึ่งยังคงรักษาเอกลักษณ์ ศิลปะการแสดงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน และในปีพ.ศ.2564 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ประกาศรับรองขึ้นทะเบียนโนรา (Nora, Dance Drama in Southern Thailand) เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ

อีกทั้ง จังหวัดพัทลุงได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งมียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยกำหนดวิสัยทัศน์จังหวัดพัทลุง คือ “เมืองแห่งความยั่งยืนด้าน เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” (Sustainability Phatthalung) โดยมีประเด็นการพัฒนาของจังหวัด ในประเด็นการพัฒนาที่ ๒ กล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวและ กีฬาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยมีแนวทางการพัฒนา ที่ 2 คือ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ของจังหวัดระดับชาติและนานาชาติ ที่มีความโดดเด่น รองรับการท่องเที่ยวทุกฤดูกาล และกระตุ้น เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งจะมุ่งส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น และ แนวทางการพัฒนาที่ 3 คือ พัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน หนุนเศรษฐกิจชุมชน เชื่อมโยง ผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการกับการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ มีมาตรฐานปลอดภัย และแข่งขันได้ ซึ่ง จะมุ่งส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดการการท่องเที่ยวแบบพัทลุงธานี วิถีเมืองลุง ในชุมชน ในรูปแบบ เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน (เรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เรียนรู้ชีวิตของเมืองลุง อาหารพื้นบ้าน และเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์) (แผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2566-2570)

จากการสำรวจจังหวัดพัทลุง พบว่า จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ มีแหล่งอารยธรรมและแหล่งประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่า มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน เนื่องจากทั้ง 4 อำเภอ ที่กล่าวมาแล้วนี้ มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมากมาย ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ยิ่งไปกว่านั้นยังคงรักษา เอกลักษณ์ ศิลปะการแสดงประจำท้องถิ่นสืบทอดมาถึงปัจจุบัน อีกทั้งมีผู้คนที่มีความรู้วิถีการใช้ชีวิตที่โดดเด่น มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเป็นแหล่ง เรียนรู้และถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังได้ โดยขอยกตัวอย่างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 4 อำเภอ ดังนี้ (1) อำเภอควนขนุน ตัวอย่างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ เช่น การชมวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมชุมชนคน ปากประ การฝึกจักสานกระจูด การล่องเรือแล่นก ชมธรรมชาติทะเลน้อย เป็นต้น (2) อำเภอเมือง ตัวอย่างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ เช่น การร้อยลูกปัดมโนราห์ การชมการสาธิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวสังข์หยด การเดินชมวังเจ้าเมืองพัทลุง เป็นต้น (3)

อำเภอป่าพะยอม ตัวอย่างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ เช่น การเรียนรู้การทอผ้า เรียนรู้เรื่องสมุนไพรจากปราชญ์ชาวบ้าน การเดินป่าและชมความงามตามธรรมชาติ เป็นต้น และ (4) อำเภอเขาชัยสน ตัวอย่างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ เช่น การแกะรูปหนังตะลุง เรียนรู้การย้อมผ้าสีธรรมชาติ การแช่น้ำร้อนบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าทั้ง 4 อำเภอที่กล่าวมาแล้วนี้ มีศักยภาพสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ แต่ยังขาดข้อมูลและกระบวนการในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การสร้างรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับพื้นที่ดังกล่าว จะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างคุณค่าจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับวิถีชีวิต แนวคิด และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น จังหวัดพัทลุงมีกิจกรรมสร้างสรรค์หลากหลายที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง โดยผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่จังหวัดพัทลุงได้ ทั้งยังเป็นข้อมูลเพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง การสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว และทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. จังหวัดพัทลุงมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือไม่ อย่างไร
2. แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุงคืออะไร เพราะเหตุใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง
4. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง
5. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย คือ พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอควนขนุน อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

3. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

4. ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567

วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง มี 5 กลุ่ม ดังนี้

3.1 หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ คือ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง และสำนักงานพัฒนาชุมชน จำนวน 4 คน

3.2 หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน

3.3 ภาคชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน

3.4 นักวิชาการ ได้แก่ นักวิชาการ อาจารย์ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 2 คน

3.5 กลุ่มอาชีพต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกระจุต กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มแกะรูปหนังตะลุง กลุ่มร้อยลูกปัดมโนราห์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวสังข์หยด กลุ่มย้อมผ้าสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าไหมคลุมลอซอ จำนวน 8 คน

วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative (Research)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอควนขนุน อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องที่เห็นควรนำมาให้คำจำกัดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านเพื่อนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าหรือความทันสมัยที่มั่นคง ยั่งยืน โดยดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมนั้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม ในงานวิจัยครั้งนี้หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเดินทางที่นำไปสู่ประสบการณ์ที่แท้จริง และมีการเชื่อมโยงด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในงานศิลปะ มรดก หรือคุณลักษณะพิเศษของสถานที่ และยังทำให้เกิดการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่จังหวัดพัทลุงซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ยังมีชีวิตนั้นขึ้นมา

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการทำให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ตามคุณลักษณะพิเศษของสถานที่ ตลอดจนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับผู้คนที่ยังอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมบนพื้นฐานความคิดที่เป็นอิสระ

ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยว ศักยภาพการจัดการสิ่งแวดล้อม และศักยภาพในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

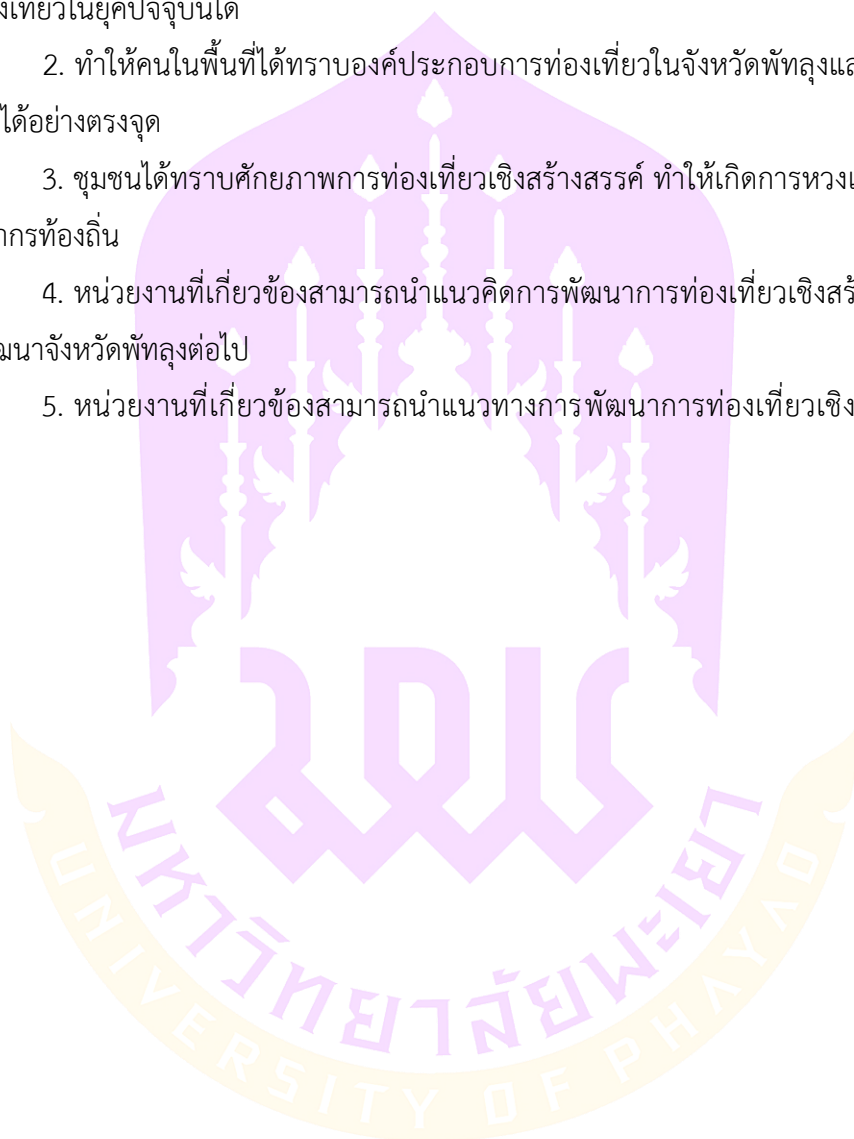
พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง ช่วงเวลาในการเดินทาง ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ชื่นชอบ และแหล่งข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) หมายถึง องค์ประกอบหลักในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การเข้าถึง ที่พักแรม บริการเสริม สิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว การบริการของภาครัฐ ความเป็น

มิตรของคนในท้องถิ่น กิจกรรมการท่องเที่ยว และบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ชุมชนเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันได้
2. ทำให้คนในพื้นที่ได้ทราบองค์ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงและสามารถนำไปพัฒนาได้อย่างตรงจุด
3. ชุมชนได้ทราบศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการวางแผนและอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวคิดการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการพัฒนาจังหวัดพัทลุงต่อไป
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ได้จริง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
5. แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว
6. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
7. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว
8. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
9. แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis และ TOWS Matrix
10. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดพัทลุง
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
12. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา มาจากคำว่า Development เป็นคำเฉพาะ และใช้คำอื่นประกอบได้ มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาแตกต่างกันออกไป สามารถจำแนกได้ตามลักษณะดังต่อไปนี้

ความหมายจากสรุปศัพท์ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางดี หากเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโต งอกงาม ทำให้งอกงาม และมากขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญซึ่งรวมถึงการแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหา การรักษาสิ่งที่ดีอยู่แล้ว และการสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ขึ้นใหม่ การพัฒนามีหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม (เฉลียว บุรีภักดี, 2546)

ความหมายของ การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทิศทางโดยใช้การวางแผน

เพื่อดำเนินการ โดยกำหนดหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ และยังคงกล่าวถึงมิติของการพัฒนา 4 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการเมือง (อนุศักดิ์ สมิตสันต์, 2544)

การพัฒนา จึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่จุดหมายที่พึงปรารถนาเพียงแต่การพัฒนาไม่เป็นกระบวนการคงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีกระบวนการอธิบายการพัฒนาหลายแนวคิด (Gunnell, 1979)

คำที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นคำว่าพัฒนาแล้ว (Developed) ยังไม่พัฒนา (Underdeveloped) ด้อยพัฒนา (Underdeveloped) และพัฒนาน้อย (Less Developed) แต่ละคำแสดงถึงเงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในประเทศ หรือภูมิภาคต่าง ๆ การพัฒนามีแนวทางหลายแนว และมีหลายแง่มุม แต่เขาเห็นว่าแนวคิดในการพัฒนาแบ่งได้ 3 ด้าน คือ 1) เงื่อนไขการดำรงชีวิต 2) จุดมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุ 3) สมรรถนะที่จะเติบโต หรือการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา (Gant, 1979)

การพัฒนาสามารถนำมาใช้ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไปหลากหลายแนวความคิด จำแนกได้ดังต่อไปนี้ 1) แนวความคิดแบบวิวัฒนาการ (Evolution) เป็นการนำการพัฒนามาใช้เพื่ออธิบายประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่เคลื่อนย้ายจากภาวะหนึ่งไปสู่อีกภาวะหนึ่งที่สูงกว่า ทำให้มนุษย์มีความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มากขึ้น การพัฒนาในแนวความคิดนี้มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ความก้าวหน้า (Progress) 2) แนวความคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 มีความเป็นกลางมากกว่าการพัฒนา ไม่เกี่ยวข้องกับอดีต และอนาคต แต่สนใจการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางสังคม 3) แนวความคิดแบบเศรษฐศาสตร์ (Economic) ใช้จำแนกประเทศต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด การพัฒนาแนวความคิดนี้มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ความเป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) ความทันสมัย (Modernization) และการเจริญเติบโต (Growth) มาก 4) แนวความคิดแบบการปฏิบัติการทางสังคม (Social Action) แนวคิดนี้เกิดจากรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบของการวางแผนปฏิบัติการ และเรียกวิธีการนี้ว่า การพัฒนา 5) แนวความคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict) (สนธยา พลศรี, 2547)

ความหมายของ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งจากประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ณรงค์ เหล่าคุปตะวาณิช, 2553)

การพัฒนา เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกด้านที่เป็นไปตามธรรมชาติ ตามกฎของ

ไตรลักษณ์ หรืออาจเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านที่มนุษย์เร่งการพัฒนาในอัตราที่เร็วกว่าธรรมชาติ โดยมนุษย์มุ่งหวังให้การพัฒนา นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความทันสมัยที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นไปด้วยความชอบธรรม โดยดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่ดีงามของสังคมนั้น ๆ การพัฒนาดังกล่าวมีขอบข่ายครอบคลุมทุกระบบ และบริบท โดยมีการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม การเมือง การปกครอง จิตใจ เพื่อสร้างความมั่นคง ยั่งยืนโดยมีการพัฒนา การบริหารที่ชัดเจน (พยอม ธรรมบุตร, 2558)

การพัฒนา มองได้ทั้งในแง่ของเงื่อนไขของการดำรงชีวิต จุดมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุ และ สมรรถนะที่เติบโตหรือพัฒนา สำคัญของการพัฒนาอยู่ที่กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ พึ่งปรารถนาน้อยไปสู่สภาพที่พึ่งปรารถนามากขึ้น หรือกล่าวได้ว่าการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม (Social Change) (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2558)

จากแนวคิดการพัฒนา ผู้วิจัยขอสรุปว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทุก ด้านที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยมุ่งหวังให้พัฒนานำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความทันสมัย และเป็นไปด้วยความชอบธรรม ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่ดีงามของสังคมนั้น ๆ โดยมีการ บูรณาการด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม การเมือง การปกครอง และจิตใจ เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ หรือ AGENDA 21 เป็นแนวทางการพัฒนาที่ ยั่งยืน (Sustainable Development) องค์การสหประชาชาติได้กำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อ ใช้แผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นแผนแม่บทโลก เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา ในการบรรลุผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอันจะทำให้คนรุ่นปัจจุบัน และอนาคตมีทรัพยากรธรรมชาติใช้ อย่างพอเพียง และสามารถตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตอันจะนำไปสู่ความกินดีอยู่ดี ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงสร้างแนวทางปฏิบัติสำหรับกำหนดนโยบายของรัฐบาล และเอกชนใน ศตวรรษหน้าโดยที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development: UNCED) ณ กรุงรีโอ เดอจาเนโร ประเทศ บราซิล ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 ในการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมที่มีผู้นำโลกเข้าร่วมมากที่สุด เป็นประวัติศาสตร์ มีประมุข หัวหน้ารัฐบาลและเจ้าหน้าที่ระดับสูงจาก 179 ประเทศเข้าร่วมในการ ประชุมแผนปฏิบัติการที่ 21 และได้รับอนุมัติเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกนำไปปรับใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา และความจำเป็น ในแต่ละท้องถิ่น

แนวคิดสำคัญของแผนปฏิบัติการ 21 มีดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมเป็นปัญหา และภัยคุกคามต่อมวลมนุษยชาติจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบ และ

ร่วมกันสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

2. ทำให้คนในสังคมโดยทั่วไปเกิดความรู้ และความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม

3. ประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นประเทศอุตสาหกรรม และประเทศกำลังพัฒนาเป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ ขยะ และของเสียที่เป็นอันตราย อีกทั้งยังทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้ร่อยหลอลงไปอย่างต่อเนื่อง

4. ประชากรในประเทศกำลังพัฒนาประสบกับปัญหาความยากจน อันเป็นปัจจัยในการทำลายสิ่งแวดล้อมจึงควรร่วมมือกันกำจัดความยากจน โดยสร้างแนวทางแก้ปัญหาความยากจนร่วมกัน

5. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นของประเทศที่กำลังพัฒนา ทำให้ธรรมชาติไม่เพียงพอในการรองรับความต้องการของประชากร จึงต้องมีมาตรการควบคุมประชากร

6. นานาประเทศมีนโยบายในการพัฒนาที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมกับกิจกรรมทางสังคมในทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อผลักดันแนวทาง หรือกลยุทธ์ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

7. ทรัพยากรธรรมชาติที่น้อยลง และเสื่อมโทรมลงถือเป็นทุนทางเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วย (พยอม ธรรมบุตร, 2560)

ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความหมายคำว่า ยั่งยืน ไว้ว่า หมายถึง ยืนยง อยู่นาน คงทน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

คำว่า ความยั่งยืน หมายถึง การดำรงอยู่ทั้งระบบนิเวศ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กัน และต่อเนื่องไปสู่ออนาคต การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนั้น จะต้องไม่มุ่งแต่จะหาทำไรให้ได้สูงสุดเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น แต่จะต้องไม่ทำให้สมรรถภาพการผลิตและการใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของคนรุ่นต่อไปต้องสูญเสียไปด้วย โดยมีเงื่อนไขของการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ไม่ทำให้สมรรถภาพการผลิตของประชากรในรุ่นต่อไปลดลง (ชัยวุฒิ ชัยพันธ์, 2544)

ความหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนทางเศรษฐศาสตร์ คือ การพัฒนาที่ก่อให้เกิดทรัพยากรสินทรัพย์ที่สำคัญ 4 ประการด้วยกัน คือ ทุนธรรมชาติ ทุนฝีมือมนุษย์ ทุนสังคม และทุนมนุษย์ โดยทรัพยากรสินทรัพย์ทั้ง 4 ประการนั้น จะต้องอยู่คงที่หรือเพิ่มขึ้น จึงจะนำไปสู่ความยั่งยืนได้ (ชัยวุฒิ ชัยพันธ์, 2544)

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้ให้ความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอม ยอมลดทอนความสามารถ ในการที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเอง

การพัฒนาและความยั่งยืน ใช้แทนคำว่า Sustainable Development ในภาษาอังกฤษ

ซึ่งมีใช้ในหนังสือ Our Common Future ที่เผยแพร่มาตั้งแต่ ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) เป็นต้นมา (ธนากร สังเขป, 2556)

ความหมายของ การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบันโดยไม่ต้องทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต (Corson, 1990)

ความหมายของ การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้ 1) การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการพัฒนาที่สมดุลใน 3 เรื่อง คือ เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม คุณภาพชีวิตที่ดี 2) การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ทำให้ดีกว่าเดิมในปัจจุบัน และไม่ขัดขวางการพัฒนาที่ดีกว่าในอนาคต 3) การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสิ่งแวดล้อมในสังคมโดยให้ความรู้ ความเข้าใจ การอบรมให้ทราบถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม การรักษาและการป้องกัน การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดปัญหาความรอบรู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ มีจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน (สมพร เทพสิทธา, 2536)

เมื่อกล่าวถึง การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการเน้นเป้าหมายการพัฒนาแบบเดิม คือ เป้าหมายทางเศรษฐกิจ แต่ตั้งเงื่อนไขขึ้นโดยเอาสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นตัวควบคุมความเจริญเติบโต นั่นคือ ให้ความเจริญทางเศรษฐกิจอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม คือ มีปัจจัยสภาพแวดล้อมมาเป็นตัวเสริม จึงมีการพัฒนา (Development) คู่กับสิ่งแวดล้อม (Environment) ต้องให้การพัฒนาหรือความเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในภาวะที่สิ่งแวดล้อมรองรับไหว หรือเจริญไปด้วยกันโดยไม่ทำลายธรรมชาติ เพราะฉะนั้นจึงมีอีกหนึ่งคำศัพท์ที่เข้าคู่กัน คือ เศรษฐกิจ (Economy) คู่กับธรรมชาติแวดล้อม หรือระบบนิเวศ (Ecology) การพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะที่มีดุลยภาพ (Balance) เพื่อทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ อันนี้เป็นความหมายที่ซ่อนลึกลงไป (พยอม ธรรมบุตร, 2558)

หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่มีดุลยภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนตลอดไป โดยมีกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

มิติด้านเศรษฐกิจ มุ่งให้ระบบเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้วยระบบเศรษฐกิจคู่ขนาน (Dual Economy) ที่ครอบคลุมประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs และ OTOP) ให้แข่งขันในตลาดโลกและขับเคลื่อนเศรษฐกิจรากหญ้า (Grass Root Economy) ให้แก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มชนในระดับฐานรากของสังคมได้ โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี คุณภาพแรงงาน และการบริหารจัดการที่ดีเพื่อการผลิตและบริการที่มี

ประสิทธิภาพ และไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มิติด้านสังคม มุ่งพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม อย่างบูรณาการและสมดุล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน และชุมชนให้มีคุณภาพสูงขึ้นสร้างความเข้มแข็งให้ทุกภาคส่วนของสังคมบนฐานความรู้ และภูมิปัญญาสามารถปรับตัวได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึก พฤติกรรม และการบริโภคที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการนำทุนทางสังคมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มุ่งสู่การบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่สามารถพลิกฟื้นกลับคืนสู่สภาพธรรมชาติเดิมให้ใกล้เคียงมากที่สุด และควบคุมมลพิษที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรออกสู่สิ่งแวดล้อมไม่ให้เกินระดับที่ระบบนิเวศจะสามารถดูดซับ และทำลายมลพิษนั้นได้ เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับการเป็นฐานการผลิต และคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคการผลิต และบริการกับภาคีร่วมพัฒนาจากทุกส่วนของสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การนำเอาแนวคิดที่ปรับเปลี่ยนใหม่แล้ว มาใช้ปฏิบัติประสานกับองค์ประกอบในการพัฒนาที่เดิม 3 ปัจจัยเพื่อให้มีกระบวนการพัฒนาที่สมบูรณ์ขึ้น ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งมีปัญหาที่เกิดจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ประชากร (Population) ความร่อยหรอของทรัพยากร หรือการใช้ของในโลกให้หมดไป (Depletion) มลภาวะ หรือการระบายของเสียใส่ให้แกโลก (Pollution) ทั้งสามด้านนี้แก้ปัญหาด้วยฐานความคิดใหม่ วิธีการจัดการเปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้อบรมเป้าหมายการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้จริง

2. การพัฒนา (Development) หมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) ซึ่งมีองค์ประกอบในการพัฒนา 3 อย่าง เดิมคือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พฤติกรรมเศรษฐกิจในการผลิต ในการบริโภค และในการแจกจ่ายกระจายรายได้ เป็นต้น การพัฒนาด้านนี้เป็นตัวการที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ต้องมีการปรับเปลี่ยนใหม่ให้การปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ การแก้ปัญหา การดำเนินกิจกรรม เช่น การดำเนินมาตรการในการอนุรักษ์ (Conservation) เป็นไปตามรากฐานความคิดใหม่

3. การพัฒนามนุษย์ (ภาวนา) (Human Development) มีการพัฒนาใน 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมและวิถีชีวิต ตลอดจนการทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นระดับที่ปรากฏตัวของการแก้ปัญหาด้านจิตใจ เช่น พัฒนาคุณธรรม ความเข้มแข็งมั่นคงของจิตใจ และสภาพจิตใจที่ดียิ่งรวมทั้งความสุข ด้านปัญญาหรือปรีชาญาณ คือความรู้ความเข้าใจต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิด ทศนคติ และค่านิยมที่เป็นกุศล (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556)

การพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ แผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ไว้ในแผนเดียวกัน และสร้างความสมดุลใน 4 ด้าน นั่นคือเสาหลักของการพัฒนาอยู่ใต้กรอบของการพัฒนาจิตใจ และปัญญาจึงจะเกิดความยั่งยืน (พยอม ธรรมบุตร, 2558)

ผู้วิจัยขอสรุปว่า หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การดำเนินการพัฒนาที่มีดุลยภาพทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน และต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การศึกษาค้นคว้าเอกสารผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามี นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ(United Nations, 1993) ได้ให้ความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง “รูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอม ยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเอง”

สภาโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา (Brundtland Commission, 1987) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนว่า “การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนความสามารถของคนรุ่นต่อไป ในการที่จะสนองตอบความต้องการของตนเอง”

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่กระจายไปในหลาย ๆ ภาคส่วน (The World Trade Organization (WTO), 2004) ประกอบไปด้วย 10 ประการคือ

1. ใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า (Using resource sustainable) หมายถึง การรู้จักคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อที่จะรู้จักใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในอัตราที่ไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสียหาย ประกอบด้วย

- 1.1 การดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การช่วยกันของชุมชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนต่อไปในระยะยาว

1.2 การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้น ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดอย่างเหมาะสมจะสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing overconsumption and waste) ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติและมีคุณภาพเหมือนกันใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก ส่วนการลดของเสีย เช่น ขยะปฏิกูลต้องหาวิธีการจัดการโดยการแยกประเภทขยะ ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้ การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse Renew Recycle)

3. รักษาและพัฒนาธรรมชาติทางสังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) เริ่มจากวางแผนในการดูแลรักษาให้แหล่งท่องเที่ยวคงอยู่ในระยะยาว และพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และกลับมาเที่ยวซ้ำอีก

4. ความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ต้องมีการประสานแผนการพัฒนาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล, อบต.) แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy) ต้องประสานงานกับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวให้มากขึ้นเป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities) ต้องร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์รวม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. การประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public) ต้องมีการประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่

ร่วมประชุมหารือทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่ต่างกัน

8. การพัฒนาบุคลากร (Training staff) ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ การฝึกอบรมการส่งเจ้าหน้าที่ดูงานอย่างสม่ำเสมอ

9. การเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยจัดทำคู่มือการท่องเที่ยว (Marketing tourism responsibly) เพื่อเป็นการโปรโมท และให้คำแนะนำแก่แหล่งท่องเที่ยว

10. ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (Undertaking research) มีความสำคัญอย่างมาก ในการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการประเมินผล และตรวจสอบ ทำให้รู้ถึงข้อบกพร่องในส่วนต่าง ๆ ทำให้แก้ไขได้ตรงจุด และตรงประเด็น

(จุฬารัตน์ ทองเพ็ญ, 2554) ได้กล่าวถึง ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไว้ว่า หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน โดยพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบคือ

1. มีขอบเขตการท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน
2. ให้ความสำคัญแก่ชุมชนในท้องถิ่น ให้มีความร่วมมือกันดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว
3. ทุกภาคส่วนต้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน
4. ต้องขึ้นาตามความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในชนบท

จากแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยขอสรุปว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ รูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนความสามารถของคนรุ่นต่อไป ในการที่จะสนองตอบความต้องการของตนเอง เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การศึกษาค้นคว้าเอกสารผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักวิชาการได้อธิบายองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ดังนี้

(อานนท์ สีดาเพ็ญ, 2559) องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาสถานที่อันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากร

การท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว

2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม และป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว โดยต้องมีการติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาธุรกิจด้านบริการอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจโดยมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่อแสวงหานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณสมบัติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวตามที่เขาพึงพอใจ

5. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็นการพัฒนาในการสร้างโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเองและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

6. องค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายโดยให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรักหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552, หน้า 54 อ้างใน ชาคริต ช่วยบำรุง, 2554) กล่าวว่า หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกของชุมชนต้องควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กำหนดแหล่งทรัพยากรที่ต้องการทำนุบำรุงและส่งเสริม กำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ในการพัฒนาและบริหารจัดการ

2) ความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นวัตกรรมด้านการท่องเที่ยวควรพัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

3) การสร้างโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ การจัดหางานที่ดีและเหมาะสมกับคนในพื้นที่ควรเป็นส่วนหนึ่งของภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ การให้โอกาสคนในท้องถิ่นเข้ามาร่วมบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว การให้การศึกษา การฝึกอบรมกับคนใน

ท้องถิ่น และให้โอกาสในการเข้าถึงเงินทุนในการประกอบธุรกิจ

4) การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีการพัฒนาการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการวางแผน การพัฒนาและการดำเนินงานบริหารทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการบริการด้านต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่ามีการกระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการต่าง ๆ

5) การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าเกิดประโยชน์สูงสุด เราทุกคนไม่ว่าจะนักท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยวและชุมชน ควรจะรักษาทรัพยากรให้อยู่ในสภาพที่ดีไม่น้อยกว่าสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถนำกลับมาสู่สภาพเดิมได้

6) การวางแผนระยะยาว ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้หลักประกันว่าพื้นที่นั้น ๆ จะไม่เสียหายจากการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพียงเพื่อประโยชน์สั้น ๆ

7) ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่และความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ ด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและมนุษย์ ตลอดจนการตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือระหว่างรัฐบาล ชุมชนท้องถิ่นและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนองค์กรไม่แสวงหากำไร

8) ความสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาต่าง ๆ กลยุทธ์และแผนด้านการท่องเที่ยวจะต้องได้รับการเชื่อมโยงเข้ากับวัตรกรรมและแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับต่าง ๆ

9) ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ ตลอดไปจนถึงหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะนโยบายด้านการท่องเที่ยวและนโยบายสิ่งแวดล้อม

10) การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการ และธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากแต่ละธุรกิจดำเนินงานด้านใดด้านหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อการประกอบการ หรือคุณภาพการทำงานของธุรกิจด้านอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

11) การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว มีความจำเป็นที่จะต้องประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่จะต้องได้รับการพิจารณา โดยครอบคลุมทั้งข้อจำกัดและการพัฒนาด้านกายภาพ ธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม จะต้องมีความสอดคล้องกับข้อจำกัดของท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมแผนการดำเนินงานใด ๆ ควรได้รับการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม

12) การสร้างหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบจะต้องมีการพัฒนาแนวทางหรือหลักเกณฑ์สำหรับการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องมีการสร้างประมวลจรรยาบรรณในการปฏิบัติ

สำหรับการท่องเที่ยวในทุกระดับ รวมทั้งการพัฒนาศูนย์ชีวิตและชีวิตจำกัดสำหรับใช้ชีวิตผลกระทบ และความสำเร็จของโครงการท่องเที่ยว

13) การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ใน ขณะเดียวกันก็ต้องแน่ใจว่าการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนานั้นสะท้อนให้เห็นถึงการ ตระหนักในคุณค่าสิ่งแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การบริหารจัดการและการใช้ ทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ ควรมีความรับผิดชอบต่อที่สามารถตรวจสอบได้ในฐานะผู้ใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็น ที่แน่ใจว่าทรัพยากรเหล่านี้ไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด

14) การพัฒนาคน การศึกษาและหลักสูตรต่าง ๆ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการศึกษาและหลักสูตรอบรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับ สาธารณชน ตลอดจนส่งเสริมความสามารถทางธุรกิจ การประกอบอาชีพและความเชี่ยวชาญในสาขา อาชีพต่าง ๆ

15) การเสริมสร้างลักษณะเด่น อัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่ กิจกรรมต่าง ๆ ควรมุ่งให้เกิด ประสพการณ์ที่มีคุณภาพ อันนำไปสู่ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวขณะที่ยังยึดมั่นในหลักการอื่น ๆ ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

16) การคำนึงขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ของทรัพยากร ขนาดและประเภทของสิ่ง อำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวจะต้องสะท้อนให้เห็นข้อจำกัดและขีดความสามารถในการ รองรับของทรัพยากรในพื้นที่ โดยเน้นการส่งเสริมให้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มี ผลกระทบน้อย

17) การดำรงรักษาทรัพยากรมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม จะต้องช่วยกันดำรงรักษา ไว้ให้สืบทอดต่อไป ทั้งนี้โดยใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานสากล

18) การทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของ ประสพการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ โดยมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อและสะท้อนจริยธรรมของการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่มีวิวัฒนาการมาจากการเดินทางของ มนุษย์ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมและความเป็นอยู่ มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่ แตกต่างกันไป เช่น เพื่อการดำรงชีวิต การแสวงหาอาณานิคม หรือเพื่อการพักผ่อน

ซึ่งมีนักวิชาที่เกี่ยวข้องได้ให้แนวคิด คำจำกัดความหรือนิยามของการท่องเที่ยวไว้ หลากหลาย ดังนี้

(Gee, 1997) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางออกจากบ้านและเดินทางเพื่อไปอาศัยยังที่อื่นด้วยความสมัครใจ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเพลิดเพลินสนุกสนาน

(Robert W. McIntosh and Shashikant Gupta, 1981) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อจุดหมายต่าง ๆ โดยมีมูลเหตุจูงใจ 4 ประเภท ดังนี้

1. มูลเหตุจูงใจทางด้านกายภาพ หมายถึง ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางการกีฬา หรือรักษาสภาพ พักผ่อนตากอากาศชายทะเลหรือร่วมกิจกรรมบันเทิงอื่น ๆ
2. มูลเหตุจูงใจทางวัฒนธรรม หมายถึง ความต้องการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ในแหล่งอื่นที่มีใช้ที่อยู่อื่น ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ ประเพณีต่าง ๆ
3. มูลเหตุจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความต้องการพบปะสังสรรค์กับผู้คนใหม่ ๆ หรือเพื่อนเก่า ญาติพี่น้อง
4. มูลเหตุจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ หมายถึง ความต้องการพัฒนาตนเองให้มีฐานะ หรือเกียรติภูมิสูงอาจเป็นไปเพื่อการศึกษาการประชุมและการติดต่อธุรกิจ

(Lumsdon L, 2000) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ติดต่อและสัมพันธ์กับกิจกรรมของบุคคลโดยสามารถเกิดขึ้นจากการที่เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและการติดต่อธุรกิจ ซึ่งเอาเหตุผลกระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเดินทางและการท่องเที่ยว

อานนท์ สีดาเพ็ง (2559) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ

1. ต้องมีการเดินทาง
2. ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน
3. ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง

นอกจากนี้ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงจุดมุ่งหมายของการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้และอยู่เป็นเวลานาน แต่เป็นการเดินทางที่มีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง อาทิ การไปพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางเพื่อความบันเทิง ผ่อนคลาย การชมกีฬาหรือการแข่งขันที่สนใจ ตลอดจนถึงเพื่อการเที่ยวชมศึกษาประวัติศาสตร์ อีกทั้ง International Association of Scientific Experts in Tourism-LASEA ที่ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่ถาวรไปยังอีกที่หนึ่งเป็นการชั่วคราวและไม่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมที่เป็นการทำงาน จากความหมายดังกล่าวทำให้การท่องเที่ยวต้องมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางของผู้คนจากที่ที่เคยอยู่ถาวรไปยังสถานที่ต่าง ๆ

2. การท่องเที่ยวจะต้องมีส่วนสำคัญหลัก 2 อย่าง คือ การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง และการพักค้างคืน

3. การเดินทางและการพักค้างคืนนั้น จะต้องไม่ใช่สถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่ประจำ หรือที่ทำงาน และในการทำกิจกรรมระหว่างพักจะต้องแตกต่างจากผู้คนในท้องถิ่นนั้น

4. การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต้องเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาสั้น โดยมีแผนจะเดินทางกลับภายใน 180 วัน

5. จุดหมายปลายทางที่เดินทางไปจะต้องเป็นเพื่อการท่องเที่ยวหรือเยี่ยมเยือนเท่านั้นไม่ใช่เพื่อการอยู่ถาวรหรือการทำงาน

องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้กำหนดว่า การท่องเที่ยวมาจากการพัฒนาของรูปแบบหลักของการเดินทาง 3 ประการ ได้แก่ 1) เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อยู่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราว 2) เป็นการเดินทางที่เกิดความสนใจ และ 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ และในคราวประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อ พ.ศ. 2506 ยังให้คำนิยามของ การท่องเที่ยวว่า เป็นกิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้อง 3 ประการ คือ

1. การเดินทาง (Travel) หมายถึง การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง โดยมีการวางแผนการเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง และใช้ยานพาหนะไปยังไปเป็นใกล้หรือระยะทางไกลก็ได้

2. จุดหมายปลายทาง (Destination) หมายถึง มีจุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราวแล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดิมโดยเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและใช้เวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่ง ณ ที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่พอเพียงสำหรับสนองความต้องการและความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

3. ความมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึง มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางใดก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่าง

จากแนวคิดการท่องเที่ยว ผู้วิจัยขอสรุปว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากถิ่นฐานที่พักอาศัยเป็นระยะเวลาสั้น ๆ หรือเป็นระยะเวลาชั่วคราวด้วยความสนใจ เป็นการเดินทางไปสถานที่ใดสถานที่หนึ่งด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามด้วยความสนใจ เช่น การเดินทางเพื่อไปเยี่ยมญาติ การพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อกันนันทนาการ การเดินทางเพื่อจาริกแสวงบุญ การเดินทางเพื่อฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย เป็นต้น แต่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพ การหารายได้ หรือไปอยู่ประจำ

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

อัจฉรา สมบัตินนทนา (2555) อธิบายว่าวัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยวแบ่งได้ดังนี้

1. เพื่อการพักผ่อน (Relaxation) หรือผ่อนคลายจากภารกิจที่ทั้งปวงในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อฟื้นฟูร่างกายและจิตใจให้สดชื่นสมบูรณ์ สำหรับกลับมาปฏิบัติภารกิจต่อไป

2. เพื่อการนันทนาการ (Recreation) หาความรื่นรมย์หรือสนุกสนานโดยจุดมุ่งหมายปลายทางอาจเป็นสถานที่ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม หรือแหล่งบันเทิงต่าง ๆ ซึ่งประเทศท่องเที่ยวทั้งหลายพยายามเสนอแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวประเภทนี้

3. เพื่อสุขภาพ (Health) เป็นการฟื้นฟูหรือบำรุงสุขภาพ ซึ่งอาจจะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่เอื้อให้สุขภาพสดชื่นแข็งแรงขึ้นหรืออาจไปยังแหล่งที่ให้บริการฟื้นฟูดูแลสุขภาพโดยตรงซึ่งปัจจุบันมีธุรกิจที่ให้บริการด้านนี้และมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้น

4. เพื่อการกีฬา (Sport) อาจเพื่อการชมการแข่งขันกีฬา เช่น โอลิมปิกเกมส์ เอเชียนเกมส์ หรือฟุตบอลโลก ที่สามารถดึงดูดผู้สนใจด้านการกีฬาให้มาชมจำนวนมาก หรืออาจเดินทางไปเล่นกีฬาบางชนิดที่จำเป็นต้องใช้สถานที่เฉพาะหรือพิเศษ ซึ่งถ้าประเทศใดมีสถานที่เหมาะสมสำหรับการเล่นกีฬาแต่ละประเภทจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวประเทศนั้นๆ ได้มาก

ผู้วิจัยขอสรุปว่า วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว คือ เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ฟื้นฟูร่างกายและจิตใจให้สดชื่นสมบูรณ์ เพื่อการนันทนาการ สนุกสนาน เพื่อการกีฬา และเพื่อฟื้นฟูหรือบำรุงสุขภาพ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเพื่อจุดมุ่งหมายของตนได้

รูปแบบของการท่องเที่ยว

UNWTO ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของ

ภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของ หิน ดิน แร่ต่างๆ และ พอสซิล ได้ความรู้และได้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การ เดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจักราศีที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือนเพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การ เดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้ มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.2 การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้นได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อการยอมรับนับถือการเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อม และมรดกทางวัฒนธรรม โดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism/ Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิต มีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่าง และงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่างๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สนุกเกอร์ กระดานโต้คลื่น สกีนํ้า เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับประสบการณ์ และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแล้ว ได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการ เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความสนุกสนานในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการ

รักษาสสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงาน ที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลักเพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือการท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนานๆ อย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจูงใจให้แก่อำนาจลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้าต่างๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้ เป็นการให้รางวัลและจูงใจให้เที่ยวโดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรับ และค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจูงใจรายการพักรับตั้งแต่ 2 - 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็ได้

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE M= Meeting / I= Incentive / C= Conference / E= Exhibition) เป็นการจูงใจให้แก่อำนาจลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจูงใจนำเที่ยวก่อนการประชุม (Pre-Tour) และการจูงใจรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (Post-Tour) โดยการจูงใจรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆไปทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรงหรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียวหรือรายการเที่ยวพักรับ 2 - 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจูงใจรายการนำเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 - 7 วันหรือมากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco-Adventure Travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-Cultural Tourism) เป็นต้น

นอกจากรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบที่กำลังได้รับความนิยมและมีแนวโน้มเติบโตสำหรับพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ดังนี้ (มโนพัศ อัมพพผล, 2560), สื่อออนไลน์)

1. การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Meditation Tourism) เป็นการเดินทางที่มาเพื่อศึกษาศาสนา

หรือลัทธิต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการฝึกจิต ปฏิบัติธรรม ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในศาสนา เช่น วัด สำนักสงฆ์ และที่ใช้รีสอร์ทเป็นสถานที่จัดอบรม

2. การท่องเที่ยวแบบไม่เร่งรีบ (Slow Tourism) เป็นการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าให้ความสำคัญกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การปรุงอาหาร-การรับประทานอาหารแบบละเมียดละไม การใช้ชีวิตแบบไม่เร่งรีบ อาจตัดการสื่อสารแบบใช้เทคโนโลยีออกไป เรียกว่า เป็นการพักผ่อนแบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นรูปแบบที่กำลัง “มาแรง” จนมีการพัฒนา Slow Hotel และ Slow Package ออกมาให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการ

3. การท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูสุขภาพ (Health Tourism) เช่น การล้างสารพิษ การรับประทานอาหารดิบ ๆ ตามธรรมชาติ (Raw Food) การฝึกโยคะ การงดสิ่งที่ไม่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสมบูรณ์ทางกายและใจ ซึ่งอาจมีการให้บริการสปาไปด้วย

4. การท่องเที่ยวแบบบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism) คนจำนวนมากมักมีการสับสนว่า หากจะจ่ายเงินไปเที่ยวแล้วยังต้องไปทำงานอาสาสมัครอีกหรือความจริงการเดินทางเพื่อไปบำเพ็ญประโยชน์นี้มีหลายปีแล้วแต่จำกัดอยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ ต่อมาแนวคิดนี้ได้รับการเผยแพร่ไปทั่วโดยมีพื้นฐานความคิดว่า หากการได้ไปเที่ยวแต่ละครั้งนอกจากจะเป็นการพักผ่อนแล้วหากสามารถเปิดโลกทัศน์และสร้างความคิดได้ด้วยก็จะดีไม่น้อย รูปแบบที่นิยม ได้แก่ การไปปลูกป่า การทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การสอนภาษาอังกฤษ การสร้างโรงเรียน หรือบูรณะซ่อมแซมสถานศึกษาให้เด็กที่ด้อยโอกาส การเดินทางนี้อาจมีกิจกรรมร่วมกับการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือแม้แต่การศึกษาธรรมชาติ ก็ได้เช่นกัน

5. การเดินทางตามรอยภาพยนตร์ หรือเพลงที่กำลังได้รับความนิยม เช่น การเดินทางไปที่ที่ยังสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องดัง ซึ่งอาจจะเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ หรืออาจเป็นเมืองใหญ่ทั้งเมืองและมีสถานที่ที่เป็นฉากสำคัญในเรื่องที่ต้องไปดูให้เห็นกับตาตนเองให้ได้หรืออาจเป็นสถานที่ ๆ เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้แต่งเพลงสามารถแต่งเพลงจนดังได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดการท่องเที่ยวที่เหลือเชื่อ เป็นการท่องเที่ยวในมุมมืด ซึ่งมีผู้สนใจกิจกรรมด้วย เช่น การท่องเที่ยวในสถานที่เคยเป็นสมรภูมิรบ สถานที่เคยเกิดโศกนาฏกรรม เช่น Ground Zero บริเวณที่เคยเกิดเหตุการณ์ 911 บริเวณที่เกิดสึนามิ ค่ายกักกันนักโทษ เป็นต้น

ผู้วิจัยขอสรุปว่า รูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีหลากหลายประเภท เนื่องจากมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำนวนมาก เช่น 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี และการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม และการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ประเภท ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา 2) การท่องเที่ยวแบบไม่เร่งรีบ 3) การท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูสุขภาพ 4) การท่องเที่ยวแบบบำเพ็ญประโยชน์ 5) การเดินทางตามรอยภาพยนตร์ และการท่องเที่ยวในมูมมิด

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว

ศักยภาพ คือ ภาวะแฝงอำนาจ หรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525) หรือศักยภาพ หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลง การพัฒนา ปรับปรุงใด ๆ ฉะนั้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพแตกต่างกันตามความมุ่งหวังหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจะถูกจัดการเป็นลำดับแรก ดังนั้นการกำหนดปัจจัยการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ เพื่อจะนำไปใช้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำ และแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีการจัดการที่เหมาะสมต่อไป (สุภาภรณ์ หาญทอง, 2543)

1. หลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพการท่องเที่ยว

การจัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นตัววัดศักยภาพ แล้วนำมาเปรียบเทียบกันในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถเลือกพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนี้ (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์, 2529)

1.1 คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์ ซึ่งนับเป็นคุณค่าหรือความสำคัญที่มีอยู่จะยังผลให้เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวและเป็นที่ตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว ลักษณะของคุณค่าในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีมากมีน้อยแตกต่างกันไป ได้แก่ วัดมโหรีบรมธาตุ โบราณสถานที่เป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่ มีประวัติเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ก็ย่อมมีคุณค่ามากกว่าวัดที่สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และไม่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจมากนัก

1.2 ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ส่วนประกอบของสถานที่แห่งนั้นในการต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางมาสู่สถานที่นั้นๆ

ถึงแม้ว่าความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช้สิ่งดึงดูดใจหรือตอบสนองความต้องการโดยตรงแต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเดินทางมายังสถานที่นั้น ซึ่งความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะใหญ่ ๆ ทั้งหมด 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) สภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบาย เหมาะกับการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด พิจารณาระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง เป็นต้น สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทาง เช่น ถนนคอนกรีต ทางลาดยาง ทางลูกรัง ถ้าเส้นทางน้ำต้องใช้เรือหรือแพ เป็นต้น 2) สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภคที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น สถานที่พัก ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม สถานที่เริงรมย์ สถานที่บริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ ระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ต้องพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป ถ้าแหล่งท่องเที่ยวไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปใช้บริการจากแหล่งชุมชนใกล้เคียงมากน้อยเพียงใด 3) สภาพแวดล้อมสิ่งรอบตัวของแหล่งท่องเที่ยว ตั้งแต่สภาพทางภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ สภาพอื่นๆ เช่น กายภาพ อากาศ กลิ่น เสียง ควัน แหล่งน้ำขุ่นหรือใสสะอาด รวมทั้งความสะดวกอื่นๆ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณข้างเคียง หากสภาพแวดล้อมเกิดปัญหาย่อมส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดสภาพเสื่อมโทรม ลดคุณค่าและความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว 4) ข้อจำกัดในการรับรองนักท่องเที่ยว หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางในการใช้สถานที่แหล่งนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้อจำกัดของพื้นที่ที่ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวครั้งละมากๆ ได้เนื่องจากสถานที่พักและบริการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ 5) การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง มาตรการหรือการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ระบบการให้ความรู้ การสื่อความหมายและการโฆษณาประชาสัมพันธ์

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ (วิภา ศรระทุม, 2551)

2.1 ด้านพื้นที่ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ สถานที่มีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2.2 ด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกิดขีดความสามารถในการรับรองการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

2.3 ด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

2.4 ด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ ควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะช่วยแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

3. เครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้ (ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร, 2542)

3.1 ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการทางด้านความสงบของการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลัก แบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

3.2 ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติและการเมือง

3.3 ปัจจัยสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐานด้านที่พัก อาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

3.4 ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงสร้างข่ายการคมนาคม ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนการสื่อสารโทรคมนาคม

จากแนวคิดศักยภาพการท่องเที่ยว ผู้วิจัยขอสรุปว่า ศักยภาพการท่องเที่ยว คือ ความสามารถหรือความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลง การพัฒนา การปรับปรุงใดๆ ซึ่งการจัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นตัววัดศักยภาพ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจะสามารถเลือกพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพ

ความเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งการส่งเสริมหรือการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากแนวคิด มาออกแบบทดสอบในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ ในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ถือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (New Travel Paradigm) ที่ได้รับการส่งเสริมโดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (The UNESCO Universal Declaration of Cultural Diversity) และสนับสนุนให้สร้างการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ (Creating New Tourism Opportunities) ที่จะนำไปสู่รูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับนานาชาติ

Creative Tourism มีที่มาจากความร่วมมือของคริสปิน เรย์มอนด์ (Crispin Raymond) และ เกร็ก ริชาร์ด (Greg Richard) ได้กำหนดนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้น โดยได้รับแรงบันดาลใจจากนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่แสวงหาประสบการณ์อันแท้จริงในประเทศเอเชีย ผ่านการเรียนรู้กิจกรรมด้านศิลปะ และวัฒนธรรม หรือคุณลักษณะเฉพาะจากพื้นที่ท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ในปัจจุบัน ไม่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพียงเพื่อที่จะพักผ่อนหย่อนใจ เช่นยุคที่ผ่านมาเท่านั้น หากต้องการประสบการณ์ใหม่เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพใหม่ของตนเอง และเพื่อที่จะนำไปปรับใช้กับชีวิตการทำงานภายหลังจากที่เดินทางไปจากเดิมอย่างสำคัญ “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” มุ่งความสนใจเปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวชมสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ พระราชวัง ตลาด อนุสาวรีย์ หรือหาดทราย หรือ Tangible Cultural Resources มาเป็นให้ความสนใจในทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม (Intangible Cultural Resources) มากขึ้น เช่น วิถีชีวิต บรรยากาศ อัตลักษณ์ หรือการสร้างสรรค์ เช่น งานหัตถกรรม และศิลปะโดยสนใจวิถีชีวิตของคนธรรมดามากกว่าวิถีชีวิตหรูหราแบบราชสำนัก หรือชนชั้นสูง นอกจากนั้นรูปแบบของการท่องเที่ยวแนวใหม่ยังให้ความสำคัญกับการลงมือร่วมปฏิบัติมากกว่าที่จะเป็นการเยี่ยมชมต่างๆ เช่นเดิม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่นอกจากจะเป็นแนวโน้มใหม่ของการท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ช่วยเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยว และผู้ที่เป็นเจ้าของบ้าน โดยเชื่อว่าการเข้าร่วมมาเรียนรู้ทำกิจกรรมอันมีคุณค่าของชุมชน ผ่านการ

เชื้อเชิญของชุมชนที่พร้อมสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยว จะช่วยให้เกิดความจดจำ ประทับใจอย่างลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณของพื้นที่ของการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

ในด้านชุมชน ผู้เป็นเจ้าของบ้าน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ผลในทางบวกต่อชุมชน กล่าวคือ ทำให้เกิดความมั่นใจ ภาคภูมิใจในชุมชนต่อมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาเรียนรู้ ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมโดยการลงทุนที่น้อยที่สุด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นเครื่องมือสำคัญของโลกยุคใหม่ที่จะช่วยเน้นย้ำคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติของชุมชน พร้อมช่วยสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชนไปด้วย โดยมีความสมดุลของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน และประเทศชาติเป็นเป้าหมายสำคัญ (สุดแดนวิสุทธิลักษณ์, 2556)

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ หรือ Creative Cities Network เป็นอีกหนึ่งโครงการของยูเนสโกที่ดำเนินงานควบคู่กับการประกาศแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2547 เปิดรับคัดเลือกทุกๆ 4 ปี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) ส่งความร่วมมือในระดับนานาชาติของภาคประชาคม ประชาชน เอกชนและสาธารณะ ซึ่งทาง UNESCO ได้ให้คำจำกัดความ Creative City ว่าคือการร่วมมือระหว่างชุมชนท้องถิ่นและภาครัฐ ในการสร้างสรรค์เมืองผ่านการพัฒนาสภาพแวดล้อม โครงสร้างทางสังคม ระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และการนำสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ตลอดจนจารีตประเพณีของท้องถิ่นมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมความคิดสร้างสรรค์ (Creative Industry) 7 ประเภทเมืองสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. เมืองแห่งวรรณกรรม (City of Literature)
2. เมืองแห่งภาพยนตร์ (City of Film)
3. เมืองแห่งดนตรี (City of Music)
4. เมืองแห่งหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (City of Crafts & Folk Arts)
5. เมืองแห่งการออกแบบ (City of Design)
6. เมืองแห่งศิลปะสื่อประชาสัมพันธ์ (City of Media art)
7. เมืองแห่งวิทยาการอาหาร (City of Gastronomy)

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2006) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับแนวทางการ

พัฒนาชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชนโดยชุมชนจะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืน และสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน ในมิติของการเรียนรู้และการทดลองปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนั้นชุมชนจะต้องสามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่าง

- 1) การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชน
- 2) ผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ

ทั้งในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน นอกจากนี้รวมถึงการจัดให้เกิดกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้ การศึกษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งอาจนิยามได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณค่า และเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้นำทุนทางวิถีวัฒนธรรมและธรรมชาติมาสร้างโอกาสให้กับผู้มาเยือน ในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มาเยือน และเป็นการท่องเที่ยวแบบไม่แยกส่วนระหว่างผู้มาเยือนกับชุมชน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. หรือ DASTA ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของสถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกับเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ ไม่ใช่เป็นกิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

ภัณณิ แก้วสง่า และนิสาชล จันทศิริ (2555) ได้นิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการเป็น การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ออริสกาและอิวานอฟ (Ohridska-Olson & Ivanov, 2010, อ้างถึงใน กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560, หน้า 12) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มุ่งเน้นที่นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะ (Niche Interests) และให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เป็นสำคัญ โดยจุดเน้นของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็น

รูปแบบการท่องเที่ยวมุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรม การท่องเที่ยวชุมชนและส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่น ป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

Richards and Raymond (2000) ได้นิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม และจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของจุดหมายปลายทางของวันหยุดของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังหมายถึงการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น

จากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตที่แท้จริงของคนท้องถิ่น โดยนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมและจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นผ่านการพูดคุย สนทนา และผ่านกิจกรรมทดลองปฏิบัติต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้และความเข้าใจที่ดี อีกทั้งยังก่อให้เกิดความผูกพัน จำจด และประทับใจระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กระแสของการท่องเที่ยวที่ปรับเปลี่ยนตามกระแสของการพัฒนาของโลก โดยมีแนวคิดที่ว่า “นักท่องเที่ยว” ในยุคใหม่ไม่ได้เดินทางท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ของการเสพความสุขจากการบริการหรือแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ “นักท่องเที่ยว” ในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ การเรียนรู้และการเข้าใจถึงความแตกต่างกันของสังคมมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนักท่องเที่ยวทางเลือกใหม่นี้มีผลทำให้รูปแบบของการท่องเที่ยวหรือการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่จะไป หรือการเลือกปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเปลี่ยนไป ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนของทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวตามมา โดยเป้าหมายสูงสุดของการท่องเที่ยวในทางเลือกใหม่คือ นอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินใจหรือความสุขทางจิตใจแล้วนั้น ยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจกันในกลุ่มของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อันจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นการนำการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงเกาะเกี่ยวคนในสังคมเดียวกันและต่างสังคม ยังเป็นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และยังเป็นกลไกนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามถึงแม้ประเทศต่างๆ จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากแต่ไม่ได้บ่งบอกถึงความสำเร็จและความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวสูงสุด เพราะบางประเทศมีนักท่องเที่ยวไปเยือนมากแต่กลับได้ตัวเลขของรายได้จากการท่องเที่ยวไม่มากตามจำนวนนักท่องเที่ยว ข้อมูลผลจากการประชุม World Economic Forum ปี ค.ศ. 2015 พบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ 35 ของโลก (World economic forum: The Travel and Tourism Competitiveness Report 2015) และมีวิวัฒนาการของการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติและรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นในประเทศมากมายเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ประเทศไทยจะมีพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลายาวนาน หากแต่สิ่งหนึ่งที่ประเทศไทยยังคงถูกมองว่าเป็นการท่องเที่ยวราคาถูก (Cheap destination) สำหรับการตัดสินใจเดินทางมาเยือนของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยวโดยการเพิ่มคุณค่า พัฒนาและออกแบบเมืองท่องเที่ยวที่มีความสร้างสรรค์ (Tourist Destination) Creative Design) โดยอาศัยหลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) จึงเป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในปัจจุบันและอนาคต

ประเทศไทยกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างชัดเจน ทำให้เกิดการเชื่อมต่อมาสู่แนวความคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภายหลังที่มีการดำเนินส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ตามโครงการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และมีพัฒนามาสู่การส่งเสริมการนำวิถีภูมิปัญญามาผสมผสานการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันที่มีภาวะของการแข่งขันกันของประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่ออาศัยหลักการและแนวทางของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์มาต่อยอด เพิ่มค่า และหาความต่างมานำเสนอต่อนักท่องเที่ยวและกระแสของตลาดการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดในยุค 4.0 หรือโลกเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากยุคปัจจุบันกระแสของการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (Alternative Tourism) เข้ามามีบทบาทอย่างเห็นได้ชัด

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

UNESCO ได้ให้หลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ 6 ประการดังนี้

- 1) Interaction เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- 2) Educational เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และความรู้
- 3) Emotional เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าทางอารมณ์และประสบการณ์
- 4) Social เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวพันกับคนในสังคมให้เกิดการเชื่อมโยงกัน

5) Participative เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม

6) Involve เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องร่วมมือกันและเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง

ในการพิจารณาว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใดเข้าหลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถพิจารณาจากหลักเกณฑ์ 5 ข้อ (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2554) ได้แก่

1. เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่ได้เลียนแบบใครและเป็นต้นแบบอย่างแท้จริง (Originality) และมีความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity)

2. มีการจินตนาการ (Imagination) และมีความจรรโลงใจ (Inspiration) ที่แสดงออกเป็นความคิดอย่างสร้างสรรค์

3. มีองค์ความรู้ (Knowledge) แฝงด้วยศิลปะ (Arts) และกลืนอายุของวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. เกิดจากการฉลาดคิด (Ingenuity) กลายมาเป็นประดิษฐกรรม (Inventiveness)

5. เป็นทรัพย์สินทางปัญญาของคนในชุมชน (Intellectual assets)

ลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ภยมนี แก้วสง่า และนิศาชล จ่านงศรี (2555) ได้สรุปลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะ 6 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (Richards, 2010)

1) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้นักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะของนักท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว อาทิ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการทอผ้าพื้นเมืองของชาวเมารีประเทศนิวซีแลนด์ จะสร้างทักษะการทอผ้าให้กับนักท่องเที่ยว หรือในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการปรุงอาหารของเมืองบาร์เซโลนา ประเทศสเปน ซึ่งมีชื่อเสียงด้านนี้นักท่องเที่ยวจะได้ทักษะการปรุงอาหารจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบอาหาร เป็นต้น

2) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลักคือ “ทักษะและประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม” ที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว” ประสบการณ์จะกลายเป็นสินค้า ตัวอย่างเช่น ประสบการณ์ทางดนตรีพื้นเมืองและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้จากการเข้าร่วมงานเทศกาลดนตรีของประเทศเม็กซิโก ประสบการณ์และทักษะด้านศิลปะการวาดภาพ การแกะสลัก จากการเข้าร่วมงานศิลปะในป่าของประเทศแคนาดา เป็นต้น

3) รูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากการขายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องได้สู่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้ เปลี่ยนจากการขายสินค้าที่เป็นวัตถุไปสู่การขายสินค้าที่เรียกว่า “ประสบการณ์” อาทิ เปลี่ยนจากการขายมิดัลลิกโยล (Laguirole) ซึ่งเป็นงานฝีมือแบบดั้งเดิมของประเทศฝรั่งเศสเป็นการขายการสอนทำมิดจากมืออาชีพในท้องถิ่น เป็นต้น

4) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากสินค้าที่เป็นวัฒนธรรมระดับสูงไปสู่สินค้าที่เป็นวัฒนธรรมประจำวัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้สัมผัสถึงความเป็นท้องถิ่นและสร้างความ

เข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น โดยวัฒนธรรมระดับสูงเป็นวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องไปเยี่ยมชม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ อาคารแสดงศิลป์ อนุสาวรีย์ต่าง ๆ ส่วนวัฒนธรรมประจำวันจะเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริงที่มีอยู่ตามชนบทในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ตลาดนัดท้องถิ่น ร้านอาหารพื้นบ้านตามชนบท สภากาแฟ เป็นต้น

5) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในนิวซีแลนด์ ได้จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หลายรูปแบบ อาทิ การแกะสลัก การเรียนภาษาเมารี การทอผ้า การสร้างงานไม้และการทำอาหาร นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใด โดยแต่ละกิจกรรมจะมีชาวบ้านในท้องถิ่นคอยให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ เป็นต้น

6) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องมีความโดดเด่นแตกต่างกันด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการประสบการณ์ใหม่ที่มีความแตกต่างกัน อาทิ เมืองบาร์เซโลนาประเทศสเปน มีความโดดเด่นด้านอาหารพื้นเมืองจึงนำจุดเด่นด้านนี้มาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดให้มีกิจกรรมการสอนทำอาหารหวานให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวถือว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่น

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ (2556) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ 10 ประการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้อย่างน่าสนใจมีดังนี้

- (1) ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพันระหว่างกัน
- (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- (3) มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว
- (4) ประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม
- (5) มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน
- (6) การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม
- (7) นักท่องเที่ยวมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ด้วยตัวเองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- (8) การเข้าถึงความจริงแท้ของกระบวนการผลิต รวมทั้งผลิตภัณฑ์และการมีประสบการณ์จริง
- (9) จดจำ ประทับใจ และเข้าใจ
- (10) การท่องเที่ยวแบบจำเพาะเจาะจง กล่าวคือ การมีรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแห่งการเรียนรู้ซึ่งคำนึงถึงความยั่งยืนเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยขอสรุปว่า หลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มี 6 ประการ ดังนี้ 1) Interaction เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 2) Educational เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และความรู้ 3) Emotional เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าทางอารมณ์และประสบการณ์ 4) Social เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคมให้เกิดการเชื่อมโยงกัน 5) Participative เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม และ 6) Involve เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องร่วมมือกันและเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง และคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพราะนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พุดคุย สนทนา มีปฏิสัมพันธ์กัน ได้สัมผัสวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชนโดยแท้จริง ทำให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วม ได้ความจริงแท้ผ่านประสบการณ์ ก่อให้เกิดความผูกพัน จดจำ ประทับใจ และเกิดความเข้าใจในวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ศลิษา อีรานนท์ และประกาศิต โสภณจรสกุล (2559) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นต้องประกอบด้วยลักษณะ 5 ส่วน ดังนี้

- 1) การนำทรัพยากรในท้องถิ่นหรือชุมชนทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (กิจกรรมทางการท่องเที่ยว)
- 2) สร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว โดยคำนึงให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมวัฒนธรรม และทางด้านเศรษฐกิจ
- 3) หาความแตกต่างหรือจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวนั้น ๆ โดยผ่านความคิดของทุกคนในชุมชน โดยคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ บริการและประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวดังกล่าว
- 4) เพิ่มเติมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรมเข้ามาจัดการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวนั้น ๆ เพื่อให้สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและก่อให้เกิดการสร้างรายได้
- 5) การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นเครื่องมือที่สามารถก่อให้เกิดการบูรณาการ การใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างคำนึงถึงการรักษาให้คงอยู่ และเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนที่ตนเองอยู่ให้เกิดรายได้และสามารถดำรงอยู่ได้ นับเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Suttipisan, 2013)

องค์ประกอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้บรรลุผลตามแนวคิดในข้างต้นนั้น นักวางแผนและพัฒนาควรทราบถึงองค์ประกอบย่อย ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทาง

ปฏิบัติที่เหมาะสม บ่อยครั้งที่องค์กรได้นำแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆไปใช้ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า หลายองค์กรมีความคิดเห็นและกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวจึงส่งผลเสียไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง องค์ประกอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มี 2 ด้านที่สำคัญ ดังนี้ (อ้างอิงในภุริวัจน์ เดชอ้อม, บทควมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : กรอบแนวคิดสู่แนวปฏิบัติสำหรับประเทศไทย)

1. นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourists) เป็นผู้ที่มึบทบาทมากที่สุดเนื่องจากเป็นผู้ได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวและแสดงพฤติกรรมการบริโภคในลักษณะต่าง ๆ ที่ผ่านมายังไม่มีผลงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่ระบุคุณลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้อย่างชัดเจน พบว่า มีเพียงการตั้งสมมติฐานจากการวิเคราะห์คำนิยาม ความหมาย และการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถระบุคุณลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยสรุปดังนี้ (Salman & Uygun, 2010)

- มีความเต็มใจที่ก้าวออกมาจากวิถีแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม
- ค้นหาทางเลือกใหม่
- มองหาประสบการณ์จริงในวันหยุดพักผ่อนที่สร้างสัมพันธภาพ การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงจากภายใน
- ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาทักษะของตนเอง
- คาดหวังประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชนในท้องถิ่น
- ใช้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง

จากคุณลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในข้างต้น จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะมุ่งเน้นการได้รับประสบการณ์เนื่องจากมีความพร้อมในการเปิดรับความแปลกใหม่จากการเดินทางท่องเที่ยว ประกอบกับการดำรงชีวิตท่ามกลางความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน ทำให้นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมย่อย (Subculture) ของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มากพอสมควร ดังนั้น นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการรับรู้หรือตระหนักรู้ที่เชื่อมโยงกับความเป็นตัวของตัวเอง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีสัมพันธภาพกับผู้คนในท้องถิ่นอย่างแนบแน่นและแสดงบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วมสร้างประสบการณ์ เชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญมากกว่า

อย่างไรก็ตาม สมาคมการศึกษาด้านการท่องเที่ยวและการพักผ่อน (Association for Tourism and Leisure Education : ATLAS) ได้ระบุข้อค้นพบว่า มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 5 เท่านั้นที่มีมุมมองต่อการใช้ชีวิตในวันหยุดในลักษณะการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ระบุชี้ชัดได้ยาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่ง

วัฒนธรรมยังคงมองว่าตนเองเป็นนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) อยู่ดี (ATLAS, 2011) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำว่า “ความคิดสร้างสรรค์” ไม่ได้ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร แต่เหมาะสำหรับการใช้ในเชิงวิชาการและการกำหนดนโยบายมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้น ในบางกรณียังคงมองว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเพียงตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยซ้ำไป

2. มิติและปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด และคณะ (2553) ได้พัฒนาอนุกรมวิธานของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแง่ของการเสริมสร้างประสบการณ์ของการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยแบ่งออกเป็นมิติที่สำคัญ 3 ด้านและปัจจัยสนับสนุน 6 ประการ ดังนี้

มิติที่ 1 : พื้นที่ (Space)

พื้นที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพ ความโดดเด่น และมีแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่สะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงในเชิงการรับรู้ของนักท่องเที่ยว

1) ปัจจัยเมืองและชุมชน (City and community) ครอบคลุมตั้งแต่ผังเมืองในเชิงสัณฐานวิทยา (Urban morphology) ลักษณะทางสถาปัตยกรรมทั้งในเชิงกายภาพและเชิงพื้นที่ และวิถีชีวิตในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยพัฒนาควบคู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในเชิงบูรณาการ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา ฯลฯ

2) ปัจจัยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ (Identity and uniqueness) อัตลักษณ์และเอกลักษณ์เป็นกลุ่มข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงและการเปลี่ยนแปลงสภาพของพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ในโลกเสมือนจริงโดยที่อัตลักษณ์ คือ สิ่งสะท้อนตัวตนที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายและพลวัตเชิงความหมายที่ไม่หยุดนิ่ง ในขณะที่เอกลักษณ์ คือ ลักษณะที่เป็นหนึ่งเดียวและพื้นฐานในการสร้างจุดขาย (Uniqueselling point) และภาพลักษณ์ (Image) ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ทั้งนี้ ปัจจัยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความแตกต่างของจุดหมายปลายทางและแหล่งท่องเที่ยว

มิติที่ 2 : การปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับจุดหมายปลายทางเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มิติการปฏิสัมพันธ์ประกอบด้วยปัจจัยวัฒนธรรมที่มีชีวิต (Living culture) ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการสร้างประสบการณ์จริง (Authentic experience) ให้แก่นักท่องเที่ยว

1) ปัจจัยวัฒนธรรมที่มีชีวิต (Living culture) วัฒนธรรมที่มีชีวิตในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง วัฒนธรรมที่มีการสืบสานมาแต่เดิมและวัฒนธรรมที่ถูกสร้างใหม่ซึ่งสามารถ

ผสมผสานกับวัฒนธรรมร่วมสมัย วัฒนธรรมระดับชาติ วัฒนธรรมสมัยนิยม และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน

2) ปัจจัยประสบการณ์จริง (Authentic experience) ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับปัจเจก (Intra-personal experience) และระดับระหว่างปัจเจก (Inter-personal experience) การได้รับประสบการณ์จริงทำให้นักท่องเที่ยวหลุดพ้นจากกรอบโครงสร้างการจัดการชีวิตและสามารถสร้างพื้นที่สำหรับประสบการณ์ใหม่ตามความสนใจของตนเองได้

มิติที่ 3 : ตัวกลาง (Agents)

ตัวกลางในที่นี้ หมายถึง แนวร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย ปัจจัยผู้มีความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละสถานที่ (Creative people in residence) และปัจจัยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participative learning process)

1) ปัจจัยผู้มีความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละพื้นที่ (Creative people in residence) หมายถึง คนในชุมชนหรือท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา มีทักษะและความสามารถในการดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เข้ากับบริบทปัจจุบัน

2) ปัจจัยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participative learning process) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนที่เป็นเจ้าบ้าน (Host community) กับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourists) หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

การพิจารณาองค์ประกอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาที่ไปของ “ประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์” (Creative experience) ที่นักท่องเที่ยวได้รับในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น Tan, ...et al. (2013) ได้ศึกษาเรื่อง “ตัวแบบประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” (A Model of creative example in creative tourists) พบว่า ประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเกิดจากการปฏิสัมพันธ์จากภายนอก (Outer interaction) กับผลสะท้อนจากภายใน (Inner reflection) โดยที่การปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ รอบตัว (ผู้คน สิ่งแวดล้อม รวมถึงกระบวนการบริการ) ล้วนมีส่วนสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้หรือการตระหนักรู้ (Awareness or consciousness) เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการเกิดประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวอีกด้วย ชุมชนในฐานะผู้จัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงไม่ควรละเลยการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ผ่านกลยุทธ์การสื่อสารสมัยใหม่ โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสมัยใหม่ที่สามารถสร้างแรงจูงใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจคล้ายคลึงได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอสรุปว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีการขับเคลื่อนลงสู่การปฏิบัติในระดับประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น โดยจะต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระจายผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชนอย่าง

ทั่วถึงก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงสร้างเครือข่ายชุมชนที่เป็นแนวร่วมในการฟื้นฟูและรักษาทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบ ดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540)

1. แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว ซึ่ง Peter (1969 อ้างอิงในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) ได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditional Attractions)

1.2 แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

1.4 แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

ส่วนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ 3) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รับรองความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจและเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริมและการพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

จากแนวคิดองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยทั้ง 3 เกิดขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการหรือทัศนศึกษา ซึ่งอาจเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงและจากการบริการที่เกี่ยวข้อง

โดยปกติทรัพยากรท่องเที่ยวไม่มีวันหมด เพราะรูปแบบการใช้มักเป็นการสัมผัสแต่ภายนอก โดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรใด ๆ หรืออาจมีการชดเชยได้อยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามในการท่องเที่ยวที่เป็นจริงนั้น การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรมักมีการแปรรูปทรัพยากร และอาจไม่มีการคำนึงถึงสิ่งที่สูญเสียและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับระบบย่อยต่าง ๆ รวมทั้งผลต่อสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในทางกลับกัน สิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบอื่น เช่น ระบบชุมชน ระบบอุตสาหกรรม ฯลฯ อาจมีผลกระทบมาสู่ระบบท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นการท่องเที่ยวที่ขาดระบบการจัดการที่ดีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ประสบความสำเร็จได้เลย นอกจากองค์ประกอบภายในระบบแล้ว การท่องเที่ยวยังมีสิ่งแวดล้อมสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ เช่น สภาพกายภาพและระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจและการลงทุน สังคมและวัฒนธรรม องค์กรและกฎหมาย (สารคดีสื่อทคอม, 2558, สื่อออนไลน์)

McIntosh, Goeldner and Ritchie (1995) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยว พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ได้บัญญัติความหมายของ “นักท่องเที่ยว” ว่า หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องที่อันเป็นถิ่นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ นักท่องเที่ยวต้องออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางอย่างน้อยที่สุดเป็นค่าอาหาร ถ้าพักค้างคืนก็จ่ายเป็นค่าที่พัก ค่าของที่ระลึกและบริการอื่น ๆ ด้วย ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะหมุนเวียนกระจายไปในธุรกิจบริการต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงาน และการกระจายรายได้สู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น องค์การท่องเที่ยวโลกของสหประชาชาติ (WTO) ได้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1.1 นักท่องเที่ยวค้างคืน (Tourist) ได้แก่ ผู้มาเยือนชั่วคราว โดยพำนักอยู่ในประเทศที่มาเยือนอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และการเดินทางนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้เวลาว่างไปในการพักผ่อน การบันเทิง สุขภาพ ศาสนา การศึกษา การกีฬา กิจกรรมทางธุรกิจ การเยี่ยมญาติ การปฏิบัติการกิจต่าง ๆ การประชุมสัมมนา

- 1.2 นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (Excursionist) หรือโดยทั่วไปใช้คำว่า “นักท่องเที่ยวจร” ได้แก่ ผู้มาเยือนเป็นชั่วคราว โดยใช้เวลาอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง ทั้งนี้รวมไปถึงผู้โดยสารที่มากับเรือเดินสมุทร

2. ธุรกิจ ซึ่งทำหน้าที่จัดหาสินค้าและบริการต่าง ๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหารและภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ฯลฯ ธุรกิจในการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นแหล่งจ้างงานที่ใหญ่ที่สุด เนื่องจากการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับหลายสาขาอาชีพ นอกจากนั้น

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ได้บัญญัติความหมายของธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และความหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

2.1 ธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดการหรือการให้บริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร ทัศนอาจร และหรือมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว

2.2 ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้

2.3 มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคลโดยได้รับค่าตอบแทนที่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือใบอนุญาตมัคคุเทศก์แล้วแต่กรณี

3. รัฐบาลของประเทศ หรือท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของบ้าน ซึ่งทำหน้าที่จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น ถนน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ และเพื่ออำนวยความสะดวกสบายของคนในท้องถิ่น

4. ตัวเจ้าของบ้าน หรือประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต้อนรับและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือนท้องถิ่นนั้นซ้ำอีก หรืออาจชักชวนผู้ที่ไม่เคยร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนให้ยั่งยืนต่อไป

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมี 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) การบริการนักท่องเที่ยว (Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน มีดังนี้ (รุ่งนภา ด่วงทอง, 2554)

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เป็นองค์ประกอบด้านอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ถือเป็นทรัพยากรหลักทางการท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามตามธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตก ภูเขา ถ้ำ น้ำพุร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ ศาสนาสถาน กำแพงเมือง

คู่มือ อนุสาวรีย์หรืออนุสรณ์สถาน 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่ สวน พืชผัก ผลไม้ และเหมือง

2. บริการท่องเที่ยว (Tourism Service) หมายถึง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้นเป็นองค์ประกอบด้านอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่

2.1 การคมนาคมขนส่ง (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ)

2.2 สถานที่พัก (โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮ้า ฯลฯ)

2.3 อาหารและเครื่องดื่ม (ร้านอาหาร ภัตตาคาร รถเข็น หาบเร่ แผงลอย ฯลฯ)

2.4 บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ มี 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผู้ประกอบธุรกิจการจัดการนำเที่ยว (Tour Operator) คือ ผู้จัดรายการนำเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้ตัวแทนจำหน่ายนำไปขายหรือผู้ให้บริการจัดรายการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ 2) ตัวแทนจำหน่ายการท่องเที่ยว (Travel Agent) ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจัดขึ้น และเป็นตัวแทนจำหน่ายห้องพัก บัตรโดยสารเครื่องบิน หรือให้บริการต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง

2.5 ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (ห้างสรรพสินค้า ตลาด ย่านหัตถกรรม ฯลฯ)

2.6 สถานบันเทิง (โรงภาพยนตร์ โรงละคร ผับ ดิสโก้เธค คาราโอเกะ ฯลฯ)

2.7 บริการอื่น ๆ เช่น การอำนวยความสะดวกในการเข้า-ออกเมือง

3. ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางมาท่องเที่ยว และใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน เป็นองค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Tourism Demand) ปกติการท่องเที่ยวมักจะเน้นที่นักท่องเที่ยว ซึ่งในกระบวนการจัดการหมายถึง การส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย สำหรับความหมายของนักท่องเที่ยวมี 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ผู้มาเยือน (Visitors) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักของตนในระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดค่าจ้าง ค่าตอบแทนจากสถานที่ที่ตนไปเยี่ยมเยือน (ซึ่งไม่รวมการเดินทางเพื่อไปทำงาน เพื่อการศึกษา การโยกย้ายถิ่นฐานชั่วคราวของแรงงาน) ผู้มาเยี่ยมเยือนนี้เป็นผลรวมของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร

3.2 นักท่องเที่ยว (Tourism) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรของตนไปยังอีกสถานที่หนึ่ง โดยมีการค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 90 วัน ด้วยความสมัครใจและด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อประกอบอาชีพและหารายได้ และให้ความหมายรวมถึงผู้รับบริการหรือความสะดวกจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยเสียค่าบริการด้วย

3.3 นักทัศนจร (Excursionist or Day Tripper) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรไปยังอีกสถานที่หนึ่งเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ โดยมีได้ค้างคืนและไม่มีรายได้ หรือค่าตอบแทนในการไปเยือนสถานที่นั้น

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ และตัดสินใจเข้ามาแวะท่องเที่ยว ซึ่งมีนักวิชาการสรุปไว้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

Collier and Harraway (1997) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือ 3A's ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ที่เกิดจากสถานที่ (Site) หรือเหตุการณ์ (Event) โดยสถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง บริเวณพื้นที่และโครงสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่สร้างขึ้นรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือนและกิจกรรมในการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวเพราะจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ซึ่งจะต้องมีระบบขนส่ง (Transportation) ประกอบด้วย เส้นทาง ยานพาหนะ และผู้ประกอบการขนส่งเพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง

เสรี วงษ์มณฑา (2565) กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวหลักอย่างน้อย 10 ประการ หรือ 10A's ดังต่อไปนี้

1. Accessibility หมายถึง การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย โดยมี 3 ทาง คือ ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และยังรวมถึงการเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

2. Attraction หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้น เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น

3. Accommodation หมายถึง ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอ รวมถึงบรรยากาศของที่พัก และมาตรฐานของที่พัก

4. Amenities หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร เป็นต้น

5. Activities หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

6. Ancillary หมายถึง บริการเสริมอื่น ๆ ที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น ไปรษณีย์ ธนาคาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมันที่ได้มาตรฐาน

7. Atmosphere หมายถึง บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวที่ดี เช่น มีถนนสวยงามสะอาด

8. Availability หมายถึง มีบริษัททัวร์เข้าไปดำเนินการธุรกิจในพื้นที่โดยมีบริการ package tour ที่รวมการบริการหลายอย่าง เช่น ที่พัก การขนส่ง อาหาร ซึ่งอาจมีความถูกกว่าในกรณีแยกใช้บริการทีละอย่าง ทำให้ดึงดูดใจลูกค้า และเห็นถึงความคุ้มค่า

9. Authority หมายถึง ความรอบรู้ การให้ข้อมูล การให้บริการของเจ้าหน้าที่

10. Amiability หมายถึง ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น

จากแนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ผู้วิจัยขอสรุปว่า ในการที่นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเลือกเดินทางสู่สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้น จะต้องคำนึงถึงการประเมินความพร้อมด้านการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบไปด้วย 10 ประการ (10A's) ของเสรี วงษ์มณฑา มีดังนี้ 1) การเข้าถึง (Accessibility) 2) แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ (Attractions) 3) ที่พักแรม (Accommodation) 4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 5) กิจกรรม (Activities) 6) การบริการเสริมของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary) 7) บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว (Atmosphere) 8) ความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว (Availability) 9) การให้บริการของภาครัฐ (Authority) 10) ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น (Amiability) เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ครบถ้วนทุกด้าน สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ และจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม โดยบุคคลอื่นสามารถสังเกตการกระทำนั้นได้ หรือไม่ก็ตาม พฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (tourist's overt behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (tourist's covert behavior) เป็นการตอบสนองความรู้สึนึกคิด อารมณ์ โดยกระบวนการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกาย โดยมีการควบคุมจากสภาพจิตใจ หรือประสบการณ์ต่างๆ ที่มักจะมีความสัมพันธ์กัน ส่วนใหญ่พฤติกรรมภายในมักจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอก

บุรฉัตร จันทรแดง และคณะ (2562) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกของจิตใจทั้งภายในและภายนอก เป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการของบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นสังเกตและใช้เครื่องมือวัดได้

ธัญชนก แวแ้ว (2557) ได้สรุปพฤติกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกใด ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ และระบุวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งความต้องการของนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปอย่างหลากหลาย ผู้ประกอบธุรกิจจำเป็นต้องค้นหาหรือวิจัยพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อออกกลยุทธ์ต่าง ๆ หรือหาเหตุผลเหตุจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการเพื่อตอบสนองความจำเป็น และความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพอใจ และบรรลุวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศหรือต่างประเทศก็ตาม

ชวัลนุช อุทยาน (2552, สื่อออนไลน์) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behaviour) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behaviour) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวนั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ คือ

1. เป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวทุก ๆ พฤติกรรมจะต้องเป้าหมายในการกระทำ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์ต้องการเกียรติยศโดยการแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเดินทางท่องเที่ยวโดยที่สภาพแวดล้อมในสถานที่ตนเดินทางยังคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศดั้งเดิม
2. ความพร้อม หมายถึง ความมีวุฒิภาวะ และความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มที่รักความผจญภัย นิยมโต้เขา ปีนหน้าผาต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจและสามารถทำกิจกรรมที่ตนชอบได้
3. สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสที่เอื้ออำนวยให้เลือกกระทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น การท่องเที่ยวตามหมู่เกาะ ควรกระทำในยามคลื่นลมสงบ ไม่ควรทำในขณะที่มีพายุฝนฟ้าคะนอง
4. การแปลความหมาย หมายถึง วิธีการคิดแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่พอใจมากที่สุด สถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น เวลาสิบสองนาฬิกา เป็นเวลาที่นักท่องเที่ยวควรหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5. การตอบสนอง คือ การตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ตนได้ตัดสินใจเลือกสรรแล้วเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาวันหยุดเพื่อพักผ่อน ดังนั้นนักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนการเดินทาง และจัดการดำเนินการล่วงหน้า ในการกระทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมการจองที่พัก เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

6. ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ ผลจากการกระทำหนึ่ง ๆ อาจได้ผลตามที่คาดหวังได้ หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหวังที่ตั้งใจไว้ เช่น นักท่องเที่ยวได้กำหนดการเดินทางไว้ เพื่อพักผ่อนวันหยุดในประเทศไทย แต่ปรากฏว่าในเวลานั้นเกิดการชุมนุมที่สนามบิน และทำให้สนามบินต้องปิดทำการ เครื่องบินไม่สามารถลงจอดได้ มีผลลัพธ์ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถบรรลุผลตามที่คาดหวังได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่กระทำลงไปไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จึงต้องกลับมาแปลความหมาย ไตร่ตรอง เพื่อเลือกหาวิธีใหม่ ๆ นำมาตอบสนองความต้องการ หรืออาจจะเลิกความต้องการไป เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถ เช่น การก่อวินาศกรรมในเมืองมูไบ ประเทศอินเดีย ในเดือนพฤศจิกายน ปี 2008 นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะเดินทางไปเมืองดังกล่าว จะต้องเกิดความผิดหวังเพราะเกิดความกังวลด้านความปลอดภัย และอาจจะล้มเลิกความตั้งใจในการเดินทาง หรืออาจเปลี่ยนเส้นทางไปเมืองอื่นที่ปลอดภัยกว่า

ประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

1. ช่วยให้นักการตลาดเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถหาหนทางแก้ไขพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวในสังคมได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2. ช่วยการพัฒนาลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถทำได้ดีขึ้น

3. เพื่อประโยชน์ในการแบ่งส่วนตลาด เพื่อการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ตรงกับชนิดของสินค้าและบริการที่ต้องการ

4. ช่วยในการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความได้เปรียบ คู่แข่ง (วลัยพร รวีตระกูลไพบูลย์, 2553)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว ก็เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพอใจ ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยวหมายถึงปฏิกริยาของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับหรือการใช้บริการทางการท่องเที่ยว รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งพอจะระบุถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยวว่ามีขั้นตอนสำคัญอยู่ 9 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว (Tourism Promotion)

เป็นการอำนวยความสะดวกข้อมูลการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านสื่อต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข่าวสารการท่องเที่ยวเหล่านั้น เช่น จากหนังสือพิมพ์ จากนิตยสาร จากองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว จากบริษัทนำเที่ยว จากญาติมิตร เป็นต้น ข้อมูลทางการท่องเที่ยวอาจเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สภาพภูมิศาสตร์ ที่พัก คมนาคม ความปลอดภัย

ขั้นตอนที่ 2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละคน (Need)

เมื่อนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเกิดความต้องการท่องเที่ยวขึ้นภายในจิตใจของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต้องการส่งเสริมสิ่งที่ขาดไปหรือเพื่อรสชาติให้กับชีวิต เช่น เกิดความเบื่อหน่ายอยากเปลี่ยนบรรยากาศต้องการเดินทางเพื่อให้ได้เห็นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นต้น โดยปกติแล้วนักท่องเที่ยวส่วนมากต้องการไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ค่าครองชีพถูก การให้บริการได้มาตรฐานมีความสะดวกสบายและปลอดภัยในการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 สิ่งจูงใจสำหรับนักท่องเที่ยว (Motivation)

เป็นแรงกระตุ้นให้อยากท่องเที่ยว ซึ่งเกิดปัจจัย 2 ประการ คือ Push Factor เป็นเงื่อนไขมากระตุ้นผลักดันให้เกิดความต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจซ้ำซากในชีวิตประจำวันเพื่อท่องเที่ยว และ Pull Factor เป็นสภาพเงื่อนไขที่ดึงดูดให้ไปชมแหล่งท่องเที่ยว หรือร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งอาจแบ่งสิ่งจูงใจออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. สิ่งจูงใจทางด้านกายภาพ (Physical Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความต้องการพักผ่อนที่ร่างกายและจิตใจให้สดชื่น รักษาบำรุงสุขภาพ เช่น การอาบน้ำแร่ การร่วมกิจกรรมกีฬา เป็นต้น
2. สิ่งจูงใจทางด้านวัฒนธรรม (Culture Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความต้องการอยากรู้จักวัฒนธรรมของประเทศที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน รวมทั้งการดำเนินชีวิตศิลปะสถานที่ทางประวัติศาสตร์ และเทศกาลต่าง ๆ สิ่งจูงใจทางด้านส่วนตัว (Personal Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความต้องการส่วนตัว เช่น การเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร การไปจาริกแสวงบุญ เป็นต้น
3. สิ่งจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง (Prestige and Status Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความต้องการพัฒนาระดับตัวเองให้สูงขึ้นและสร้างชื่อเสียง เช่น การเข้าร่วมประชุม การศึกษาต่อต่างประเทศ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจของนักท่องเที่ยว (Decision Making)

นับว่าเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวมาก เมื่อผู้ประสงค์เดินทางจากการท่องเที่ยวได้รับข้อมูลทางการท่องเที่ยวแล้วเกิดความต้องการอยากท่องเที่ยวขึ้น อีกทั้งแรงกระตุ้นจาก

สิ่งจูงใจจะทำให้เกิดภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Image) ของแต่ละท้องถิ่นขึ้น เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจว่าจะไปท่องเที่ยวที่ไหนดีที่สุด โดยคำนึงถึงการประหยัดปลอดภัย สะดวกสบาย และความอริยมามากที่สุดเป็นเกณฑ์ ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวอาจปรากฏทั้งในลักษณะบวกหรือลบก็ได้ เช่น ประเทศยุโรปมีความปลอดภัยสูง แต่ค่าใช้จ่ายสูงตามไปด้วย ประเทศสังคมนิยมมีเงื่อนไขเข้าประเทศยุ่งยากเป็นต้น จากการสำรวจปัจจัยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวมี 8 ประการ ตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้

1. จะไปท่องเที่ยวที่ไหน
2. จะไปท่องเที่ยวเมื่อไหร่
3. จะไปท่องเที่ยวโดยทางใด (บก เรือ อากาศ)
4. จะไปท่องเที่ยวกับใคร
5. จะไปเที่ยวนานเท่าไร
6. จะไปท่องเที่ยวเพื่ออะไร
7. จะไปพักแรมในสถานที่ประเภทไหน
8. จะไปท่องเที่ยวแต่ละสถานที่กี่วัน

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนการใช้จ่ายการท่องเที่ยว (Planning for Expenditure)

โดยปกติเมื่อตัดสินใจที่จะเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวใด ก็จะต้องศึกษาค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ยิ่งถ้าไปท่องเที่ยวต่างประเทศจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ก็ต้องเตรียมเงินเก็บไว้ จึงต้องมีการวางแผนก่อน 1-2 ปี ในการวางแผนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจะต้องวางแผนค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในการท่องเที่ยวสถานที่นั้น ๆ เช่น ค่ายานพาหนะเดินทาง ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายซื้อของที่ระลึก เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 6 การเตรียมการเดินทาง (Travel Preparation)

เมื่อตัดสินใจเลือกที่ท่องเที่ยวที่แน่นอนและมีการวางแผนค่าใช้จ่ายเรียบร้อยแล้วในขั้นตอนนี้ ผู้เดินทางจะต้องเตรียมตัวในเรื่องการจองตั๋วพาหนะในการเดินทาง เช่น หนังสือเดินทาง (Passport) การอนุญาตเข้าประเทศ (Visa) เป็นต้น นอกจากนั้นยังต้องเตรียมเสื้อผ้าและของใช้จำเป็นในระหว่างการเดินทาง การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนการเตรียมการเรื่องสุขภาพและกิจส่วนตัว

ขั้นตอนที่ 7 การเดินทางท่องเที่ยว (Travel)

เป็นการเดินทางออกจากบ้านเพื่อการท่องเที่ยวจนกระทั่งท่องเที่ยวเสร็จแล้วเดินทางกลับถึงบ้าน โดยจะมีการประเมินผลการท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ ตามประสบการณ์ที่ได้รับ เริ่มตั้งแต่ยานพาหนะที่นำเข้าไปสู่จุดหมายปลายทาง หรือแหล่งท่องเที่ยวสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนที่พัก อาหารการกินและอื่น ๆ เพื่อประเมินผลการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ว่าเป็นที่น่าพอใจหรือไม่ซึ่งจะ

ส่งผลกระทบต่อการเดินทางในครั้งต่อไป หรืออาจจะบอกต่อให้บุคคลอื่นเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่แห่งนี้ หรือบอกต่อบุคคลอื่นไม่ให้มาสถานที่เที่ยวแห่งนี้

ขั้นตอนที่ 8 ประสบการณ์ท่องเที่ยว (Experience)

เมื่อนักท่องเที่ยวได้มีการประเมินผลการเดินทางอาจเป็นสถานที่ สภาพแวดล้อม ผู้คน การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ก็จะได้รับผลของประสบการณ์การท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. มีความพึงพอใจ เป็นประสบการณ์ทางบวก (Positive) ที่นักท่องเที่ยวได้รับหรือสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่เดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสถานที่ คน สภาพแวดล้อม การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวปรากฏผลการประเมินว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ
2. ไม่มีความพึงพอใจ เป็นประสบการณ์ทางลบ (Negative) ที่นักท่องเที่ยวได้รับหรือสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่เดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสถานที่ คน สภาพแวดล้อม การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวปรากฏผลการประเมินว่านักท่องเที่ยวไม่มีความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 9 ทศคติของนักท่องเที่ยว (Attitude)

เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเกิดทัศนคติจากการท่องเที่ยวครั้งนี้ ถ้าหากนักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจ ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวครั้งนี้และอาจทำให้เข้ากลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง

จากแนวคิดพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยขอสรุปว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (Tourist Behaviour) เป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออก ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยว ช่วงเวลาของการเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว และประเภทของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมที่ชื่นชอบ นอกจากนี้พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวยังเกิดจากตัวกระตุ้น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ สิ่งจูงใจทางด้านกายภาพ สิ่งจูงใจทางด้านวัฒนธรรม และสิ่งจูงใจด้านสถานภาพและชื่อเสียง ดังนั้นตัวกระตุ้นหรือสิ่งจูงใจ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ และความรู้ที่ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดและแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณได้

แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis และ TOWS Matrix

ทฤษฎีการวิเคราะห์ด้วย SWOT

การศึกษาค้นคว้าเอกสารผลงานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามี นักวิชาการ ได้อธิบายทฤษฎีการวิเคราะห์ด้วย SWOT ไว้ดังนี้

สมคิด บางโม (2552) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อให้ผู้บริหารรู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าองค์กรได้เดินทางมาถูกทิศและไม่หลงทาง นอกจากนี้ยังบอกได้ว่าองค์กรมีแรงขับไปยังเป้าหมายได้ดีหรือไม่ มั่นใจได้อย่างไรว่าระบบการทำงานในองค์กรยังมีประสิทธิภาพอยู่ มีจุดอ่อนที่จะต้องปรับปรุงอย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) มีปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา 2 ส่วนดังนี้

ปัจจัยภายใน (Internal Environment Analysis) ได้แก่ S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในเป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล องค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์ W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

ปัจจัยภายนอก (External Environment Analysis) ได้แก่ O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร ผู้บริหารที่ดีจะต้องแสวงหาโอกาส และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้นเพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกอยู่ตลอดเวลา T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งการบริหารจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องและพยายามจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้จริง

TOWS Matrix

โกลด์ วงศ์อนันต์ และอภิชา ประกอบแสง (2555) กล่าวว่า TOWS เป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยของเครื่องมือทางธุรกิจที่สอดคล้องคลาสิกด้วยเครื่องมือ SWOT และ TOWS เป็นตัวย่อของ ปัจจัยสำหรับการเตรียมการที่จะวิเคราะห์ความแตกต่างกันของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม TOWS หรือ SWOT Analysis ช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเลือกเชิงกลยุทธ์ที่ต้องเจอ “กลยุทธ์” เป็นศิลปะของการกำหนดวิธีการที่จะ “ชนะ” ในธุรกิจ หรือในชีวิตจริง

บุญทวรรณ วิงวอน (2556) กล่าวว่า หลังจากที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกในเรื่องของ จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรคแล้ว ก็จะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์หรือจับคู่โดยใช้ตารางที่เรียกว่า TOWS Matrix ซึ่งแต่ละคู่ดังกล่าว ธุรกิจสามารถดำเนินการวางกลยุทธ์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. SO เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunity) มาพิจารณาร่วมกัน โดยใช้จุดแข็งนี้เพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากโอกาส ซึ่งสามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy)

2. ST เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) และ อุปสรรค (Threat) มาพิจารณาร่วมกัน โดยใช้จุดแข็งนี้เพื่อหลีกเลี่ยง ขจัด หรือเอาชนะ อุปสรรคทางการแข่งขัน สามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy)

3. WO เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) และ โอกาส (Opportunity) มาพิจารณาร่วมกัน โดยกำจัดจุดอ่อนและแสวงหาโอกาส ซึ่ง สามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy)

4. WT เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) และ อุปสรรค (Threat) มาพิจารณาร่วมกัน โดยกำจัดจุดอ่อนและอุปสรรค โดยสามารถกำหนด เป็นกลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy)

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ SWOT Analysis และ TOWS Matrix สามารถนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม มาสรุป เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย การกำหนดกลยุทธ์ และสามารถนำไปร่างเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพัทลุง

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดพัทลุง

ชื่อพัทลุง ในสมัยก่อนไม่ได้เขียนอย่างที่ปรากฏให้เห็นจากหลักฐานบนเหรียญอู่อแปะ พัทลุง พ.ศ.2426 เขียนว่า พัททะลุง และพัตะลุง ในเอกสารของไทยใช้ต่างกันมากมาย ได้แก่ พะลุง พัตลุง พัทลุง พัทลุง พัทลุง ความหมายของชื่อเมือง หมายถึง เมืองช้างหรือเมืองเกี่ยวเนื่องด้วยช้าง ซึ่งตรงกับข้อเท็จจริงหลายประการ คำว่า “พัต-ท-พัท” ยังไม่อาจทราบได้ว่าคำเดิมเขียนอย่างไร ทราบเพียงว่าเป็นคำขึ้นต้น ส่วนคำพื้นที่เมืองที่เรียกว่า “ตะลุง” แปลว่า เสาล้ำช้าง หรือไม้หลักผูกช้าง ชื่อบ้านนามเมืองของพัทลุงที่เกี่ยวกับช้างมีมากหรือจะเรียกว่าเป็น “เมืองช้าง” ก็ได้ โดยเฉพาะทางฝั่งตะวันตกของทะเลสาบสงขลาในแถบชะรัด ซึ่งอยู่ติดกับเทือกเขาบรรทัด มีช้างป่าชุกชุมและในตำนานนางเลียดชาว ตำนานเมืองพัทลุงกล่าวว่า ตาสามโม ยายเพชร เป็นหมอดำ หมอเฒ่า นายกองช้างเลี้ยงช้างส่งเจ้าพระยากรุงทองทุกปีต่อมาพระกุมาร กับนางเลียดชาวได้รับมรดกเป็นนายกองเลี้ยงช้างส่งส่วย ซึ่งในปัจจุบันชาวบ้านบางส่วนยังคงนับถือ “ตาหมอช้าง” จังหวัดพัทลุงมีประวัติความเป็นมายาวนาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังปรากฏหลักฐานจากการค้นพบขวานหินขัดในท้องที่ทั่วไปหลายอำเภอในสมัยศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๓ -๑๔) บริเวณเมืองพัทลุงเป็นแหล่งชุมชนที่ได้รับวัฒนธรรมอินเดีย นับถือพุทธศาสนาเถรวาท ลัทธิมหายาน หลักฐานค้นพบ เช่น พระพิมพ์ดินดิบ จำนวนมากเป็นรูปพระโพธิสัตว์ รูปเทวดา โดยค้นพบบริเวณถ้ำคูหาสวรรค์ และถ้ำเขาอกทะลุ ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมืองพัทลุงมีฐานะเป็นเมืองชั้นตรี ซึ่งนับว่าเป็นหัวเมืองหนึ่งของ

พระราชอาณาจักรทางใต้ ในสมัยนั้นเมืองพัทลุงมักจะประสบปัญหาการโจมตีจากกลุ่มโจรสลัดมาเลย์ อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มโจรสลัดอาละอรูและยุงคตนะ ได้โจมตีเผาทำลายสร้างความเสียหายแก่เมืองพัทลุงถึงสองครั้ง ปัญหาดังกล่าวนี้นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการย้ายสถานที่ตั้งเมืองอยู่ เสมอ และก็เป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวเมืองพัทลุงเป็นนักต่อสู้ที่เข้มแข็ง ในสมัยธนบุรีและ รัตนโกสินทร์ได้มีการย้ายสถานที่ตั้งเมืองอีกหลายครั้ง และได้ยกขึ้นเป็นเมือง ชั้นโทในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในช่วงนี้เมืองพัทลุงมีผู้นำสำคัญในการสร้างความ เจริญ และความมั่นคงให้กับบ้านเมืองหลายท่าน อาทิเช่น พระยาพัทลุง (ขุนคางเหล็ก) พระยาวิชิต เสนา (ทองขาว) พระยาอภัยบริรักษ์ (จ้อย จันทโรจนวงศ์) ได้ป้องกันเอกราชของชาติมาหลายครั้ง เช่น เมื่อสงครามเก้าทัพ (พ.ศ. ๒๓๒๘- ๒๓๒๙) พระมหาช่วย วัดป่าลิไลย์ ได้นำชาวพัทลุงต่อสู้ป้องกันการ รุกรานของพม่าจนได้รับความดีความชอบโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาช่วยทุกขราษฎร์ ช่วยราชการ เมืองพัทลุง นอกจากสงครามกับพม่าแล้ว ชาวพัทลุงยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยของประเทศชาติ ในหัวเมืองภาคใต้เพราะปรากฏอยู่เสมอว่าทางเมืองหลวงได้มีคำสั่งให้ เกณฑ์ชาวพัทลุงพร้อมด้วยเสบียงอาหารไปทำสงครามปราบปรามกบฏในหัวเมืองมลายู เช่น กบฏ ไทรบุรี พ.ศ. ๒๓๗๓ และ พ.ศ. ๒๓๘๑ ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของเมืองพัทลุง ทางด้านการเมือง การปกครอง และแหล่งอยู่อาศัยในอดีตเป็นอย่างดี ต่อมาในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการปรับปรุงการ ปกครองส่วนภูมิภาคใหม่ เป็นการปกครองแบบเทศาภิบาลใน พ.ศ. ๒๔๓๗ และได้ประกาศจัดตั้ง มณฑลนครศรีธรรมราชขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ ประกอบด้วยเมืองต่างๆ คือ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และหัวเมืองทั้ง ๗ ที่เป็นเมืองปัตตานีเดิม สำหรับเมืองพัทลุงแบ่งการปกครองเป็น ๓ อำเภอ คือ อำเภอกลางเมือง อำเภอดูร อำเภอกัทซิมิน ขณะนั้นตัวเมืองตั้งอยู่ที่ตำบลลำปำ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๖๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองพัทลุงมาอยู่ที่บ้านวังเนียง ตำบลคูหาสวรรค์ในปัจจุบันเพื่อจะได้อยู่ใกล้เส้นทางรถไฟสะดวกในการติดต่อกับเมืองต่างๆ จากอดีต ถึงปัจจุบันเมืองพัทลุงได้มีการย้ายเมืองหลายครั้ง สถานที่ที่เคยเป็นเมืองที่ตั้งเมืองพัทลุง ได้แก่

1. โคกเมืองแก้ว ปัจจุบันหมู่ที่ ๔ ตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน
2. บ้านควนแร่ ปัจจุบันหมู่ที่ ๑ ตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมืองพัทลุง
3. เขาชัยบุรี (เขาเมืองฯ) ปัจจุบันหมู่ที่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง
4. ท่าเสม็ด ปัจจุบันหมู่ที่ 11 ตำบลท่าเสม็ด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. เมืองพระรถ ปัจจุบันหมู่ที่ ๑ ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง
6. บ้านควนมะพร้าว ปัจจุบันหมู่ที่ ๒ ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง
7. บ้านม่วง ปัจจุบันหมู่ที่ ๖ ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง
8. บ้านโคกลุง ปัจจุบันหมู่ที่ ๔ ตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง

จังหวัดพัทลุงใช้อักษรย่อว่า " พท " ชื่อภาษาอังกฤษ “PHATTHALUNG”

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ภาพ 1 แสดงรูปภูเขากทะเล

ที่มา: สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2566, สื่อดอนไลน์

ตราสัญลักษณ์จังหวัด “พัทลุง” เป็นรูปภูเขากทะเล หมายถึง จังหวัดพัทลุงได้ย้ายที่ตั้งเมืองมาแล้ว 12 ครั้ง ครั้งสุดท้ายในปีพุทธศักราช 2467 ย้ายจากตำบลลำปำมาอยู่ที่ตำบลคูหาสวรรค์ ใกล้กับภูเขากทะเลซึ่งสูงเด่นอยู่บนที่ราบ มองเห็นจากที่ไกลได้ทุกทิศ บนยอดเขามีเจดีย์เก่าสร้างเอาไว้องค์หนึ่งซึ่งในปัจจุบันนี้ยังเหลือฐาน ตั้งแต่นั้นชาวพัทลุงก็ไม่ต้องระแวงร้อนอีกต่อไป ชาวเมืองจึงถือเอาภูเขากทะเลเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัด

คำขวัญประจำจังหวัด

“เมืองหนังโนรา อู่นาข้าว พราวน้ำตก แหล่งนกน้ำ ทะเลสาบงาม เขาอกทะลุ น้ำพุร้อน”

ภาพ 2 แสดงธงประจำจังหวัด

ที่มา: สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2566, สื่อออนไลน์

ภาพ 3 แสดงแผนที่จังหวัดพัทลุง

ที่มา: สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2566, สื่อออนไลน์

จังหวัดพัทลุง มีทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวถึงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 อำเภอ ดังนี้

อำเภอควนขนุน

ทะเลน้อย หรือ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย “แรมซาร์ไซด์” แห่งแรกของประเทศไทย ใครที่อยากชม “ทุ่งบัวแดงล้านดอก นกล้านตัว วิถีควายน้ำท่ามกลางฝูงนกอีกกว่า 287 ชนิด ต้องมาที่นี่ และ “อุทยานนกน้ำทะเลน้อย” นั้นนอกจากเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดแล้ว ยังมีปลาน้ำจืดชุกชุม มีคลองนางเรียบเชื่อมระหว่างทะเลน้อยกับทะเลสาบสงขลาหรือป่าพรุ มีพันธุ์ไม้หลายชนิด มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวชื่นชมธรรมชาติ ชมบัวล้านดอก ชมวิถีชีวิตชาวประมง ชมนกน้ำนานาชนิด ชมวิถีชีวิตควายน้ำประมาณ 3,000 ตัว และเดินชมวิถีชีวิต ทะเลน้อย ชมทัศนียภาพบนสะพานเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (สะพานไสลิ่ง-หัวป่า)

สวนพฤกษศาสตร์พนาตุ้ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีอาณาบริเวณกว้างถึง 6,100 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองยวน และที่ดินสาธารณประโยชน์ทุ่งสระ โดยได้รับการก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2537 เพื่อรักษาป่าพรุ ผืนสุดท้ายของพัทลุงเอาไว้ และเพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ป่านานา ชนิด นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนหย่อนใจในศาลาอเนกประสงค์ ชมวิวทะเลสาบสงขลามั่ง ศึกษาเส้นทาง ศึกษาธรรมชาติ ที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ของป่าพรุ และล่องเรือชมธรรมชาติป่าพรุดงเสม็ดขาว พร้อมชมวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของชาวบ้านสองฝั่งคลอง

วัดเขาอ้อ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 1651 เป็นแหล่งวิชาทางไสยศาสตร์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาตั้งแต่สมัยโบราณ พระเกจิอาจารย์ ผู้สืบทอดวิชาทางไสยศาสตร์ ต่างก็เป็นศิษย์ที่เคารพศรัทธาของประชาชนทั่วไป เช่น พระอาจารย์ทอง เฒ่า พระครูสิทธิยาภิรัต (เอียด) พระอาจารย์นำ แก้วจันทร์ พระอาจารย์ศรีเงิน วัดดอนศาลา พระครูพิพัฒน์ สิริธรร (อาจารย์คง) วัดบ้านสวน พระอาจารย์ปาน วัดเขาอ้อ และศิษย์ที่เป็นสาย “ฆราวาส” ซึ่งคนทั่วไปรู้จักกันดี ได้แก่ พล.ต.ต.ขุนพันธรักษ์ราชเดช หรือขุนพันธรณ์ นั่นเอง

ศูนย์เรียนรู้นาโปแก ตั้งอยู่ริมถนนควนขนุน - ทะเลน้อย เป็นศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติ และวิถีชีวิตชาวนาไทยในอดีต ได้แก่ การไถนา การหว่านข้าว การดำนา เกี่ยวข้าว และการสีข้าวด้วยครกสีแบบโบราณ นอกจากนี้ยังมีแปลงนาสาธิตการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดพัทลุง เช่น ข้าวสังข์หยด ข้าวเล็บนก ข้าวห้วยนา ภายในมีโซนร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านขายสินค้าเกษตรและสินค้าพื้นเมือง

บ้านปากประ คือ หนึ่งในสถานที่ในใจมาเมื่อไหร่ รู้สึกผ่อนคลายและประทับใจเสมอ เสน่ห์และเอกลักษณ์ของบ้านปากประ คือ ยอยักษ์ ที่ตั้งอยู่เรียงรายกลางทะเลสาบสงขลา โดยเฉพาะช่วงเวลาเช้ามืดพระอาทิตย์ขึ้น บรรยากาศอบอุ่นสวยงามยิ่งนัก กลายเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการถ่ายภาพ หลงใหลธรรมชาติและวิถีชีวิตอันเรียบง่าย มาเที่ยวบ้านปากประต้องมานอนพักยังที่พักริมทะเลสาบสงขลา ชมวิวยอย หรือนั่งเรือชมวิวของทะเลน้อยและพระอาทิตย์

ขึ้นในยามเช้า

สะพานเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ฯ หรือ สะพานเอกชัย สะพานข้ามทะเลสาบที่ยาวที่สุดในประเทศไทย เริ่มจากทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ไปสู่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ตลอดเส้นทางจะเห็นวิวทิวทัศน์และความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติของทะเลน้อยทั้งสองฝั่ง บนสะพานยังมีจัดทำจุดชมวิวหลายจุด สามารถจอตระกมวิวตลอดสองข้างทาง บริเวณทะเลน้อยยังเป็นที่อยู่อาศัยของนกน้ำหลากหลายชนิด สามารถเห็นนกน้ำบินโฉบไปมาในช่วงเย็นสามารถมาชมพระอาทิตย์ที่ส่องแสงกระทบผิวน้ำ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งบรรยากาศที่สวยงามบนสะพานแห่งนี้

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและพันธุ์พืชทะเลน้อย พื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย ครอบคลุมพื้นที่ จ.พัทลุง จ.นครศรีธรรมราช และ จ.สงขลา เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ต่อสัตว์สายพันธุ์ต่างๆ และการดำรงชีพของประชาชน จึงเกิดศูนย์ที่เป็นแหล่งความรู้ทางธรรมชาติวิทยา วัฒนธรรมขึ้น ที่มีความสวยงามของทิวทัศน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญสามารถเที่ยวได้ตลอดปี

ตลาดใต้โหนด ตลาดใต้โหนด หรือ หลาดใต้โหนด ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านจันนา ตำบลดอนทราย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นตลาดนัดใต้ต้นตาลโหนด หรือ “ต้นโหนด” ในภาษาท้องถิ่นภาคใต้ เมื่อเริ่มแรกนั้นหลาดใต้โหนด เป็นแค่เพียงสถานที่อ่านหนังสือของเด็กๆ และชาวบ้านในหมู่บ้าน รวมถึงเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านศิลปะเท่านั้น ต่อมาก็ได้มีโครงการตลาดท้องถิ่น เพื่อให้ชาวบ้านนำสินค้าปลอดสารพิษ พร้อมทั้งอาหารพื้นเมืองต่างๆ มาขาย ทำให้ในปัจจุบันนี้มีร้านค้ามากกว่า 100 ร้านเลยทีเดียว โดยจะมีขายไปตั้งแต่ผักสด ผลไม้สด อาหารพื้นเมือง ขนมพื้นเมืองที่หารับประทานได้ยาก และสินค้าแฮนด์เมคต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้คอนเซ็ปต์ กินดี มีสุข นั่นเอง

ตลาดสวนไผ่ขวัญใจ แหล่งท่องเที่ยว ชิม ช้อป ของกินของฝากประจำถิ่น จากพ่อค้าแม่ขายที่คอยต้อนรับด้วยรอยยิ้ม สัมผัสการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย บนพื้นฐานความพอเพียง ณ ป่าไผ่สร้างสุข ท่ามกลางบรรยากาศที่โอบล้อมด้วยป่าไผ่ บนพื้นที่ป่าไผ่กว่า 30 ไร่ เปิดทุกวันเสาร์-วันอาทิตย์ เวลา 08.00 - 16.30 น. เพื่อให้พ่อค้าแม่ขายชาวบ้านพื้นถิ่น ได้เข้ามาเปิดร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม ขนมหวาน ของฝาก รวมถึงสินค้าพื้นเมืองและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดพัทลุง เช่น ข้าวอินทรีย์ ผักพื้นเมืองที่ปลูกแซมในสวนยางนาชนิด สมุนไพร ผลิตภัณฑ์จากการเลี้ยงผึ้งที่นำมาวางขายในราคายุติธรรม ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกช้อปปิ้งอย่างเพลิดเพลินใจ

อำเภอเมือง

ภูเขาอกทะเล ภูเขามหัศจรรย์ สัญลักษณ์ของจังหวัดพัทลุง ที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมาให้สามารถมองทะเลจากด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่งได้ บนความสูง 250 เมตร ด้านบนสามารถขึ้นไปชมความงามของจังหวัดพัทลุงได้โดยรอบ รวมทั้งยังมีพระพุทธรูปยืนตี รูปเหมือนหลวงปู่ทวด และหลวง

พอปัญญานันทภิกขุไว้ให้สักการะอีกด้วย

วังเจ้าเมืองพัทลุง เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วังเก่า-วังใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพัทลุง โดยวังเก่าเป็นวังเจ้าเมืองพัทลุง คือ พระยาอภัยบริรักษ์ (น้อย จันทโรจวงศ์) สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เรือนทุกหลังสร้างด้วยไม้เป็นเรือนไทยโบราณ ภาควัฒนสถานกลาง ซึ่งปัจจุบันทายาทตระกูลจันทโรจวงศ์ได้มอบให้กรมศิลปากรและดูแลและอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติ

ศาลหลักเมืองพัทลุง พัทลุงเป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน แม้จะเคยมีหลักเมืองเป็นศูนย์กลางของเมืองมาก่อน แต่เนื่องจากการย้ายที่ตั้งหลายครั้งทำให้หลักฐานเกี่ยวกับหลักเมืองไม่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นที่โคกบางแก้ว เมืองเก่าชัยบุรี และเมืองเก่าบ้านลำปำ กระทั่งครั้งสุดท้ายที่ย้ายมาอยู่ที่ตำบลคูหาสวรรค์ในปัจจุบัน เมื่อปี 2466 ก็ยังไม่มีหลักเมือง จนชาวพัทลุงและประชาชนทั่วไปได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์กว่า 12 ล้านบาท เพื่อสมทบทุนการก่อสร้างหลักเมืองขึ้นที่บริเวณวัดควนปรัง ตำบลท่ามิหรำ อำเภอพัทลุง ซึ่งเป็นสถานที่เหมาะสมอยู่บริเวณเนินสูง สวยงาม เส้นทางคมนาคมสะดวก และยังเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในอดีต

วนอุทยานเมืองเก่าชัยบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่ง ภายในเมืองเก่ามีโบราณสถานที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ของพัทลุงจำนวนมาก เช่น เจดีย์ก่ออิฐถือปูนย่อมุมไม้สิบสอง

หาดแสนสุขลำปำ เป็นหาดทรายที่มีทิวสนร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง หาดแห่งนี้ถูกออกแบบให้เป็นทั้งที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา และกิจกรรมด้านการบันเทิง ประเพณีศิลปะแขนงต่างๆ ตามเทศกาล ปลายแหลมของหาดแสนสุขมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือ “ศาลาลำปำ” ใกล้กัน ก็มีเกาะลอยอยู่กลางน้ำ รวมทั้งมีหอคอยที่สามารถชมวิวได้ไกลถึงเกาะสี่-เกาะห้า

ถ้ำลอดเขาแดง เป็นถ้ำหินปูนที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำใต้ดิน และน้ำฝน จนทำให้เกิดเป็นโพรงถ้ำ สมัยก่อนชาวบ้านได้ลอดเข้าไปหามูลค้างคาวเพื่อใช้เป็นปุ๋ยในการทำนา และหาปลาภายในถ้ำ นอกจากนี้พระครูถาวรชัยคุณ (หลวงพ่อหมุน ยสโร) อดีตเจ้าอาวาสวัดแดงตะวันออก ยังได้ทำพิธีปลุกเสกพระเครื่องวัตถุมงคลภายในถ้ำได้ฤกษ์แห่งนี้ และได้สร้างพระพุทธรูปปางนาคปรกไว้หน้าถ้ำ ปัจจุบันถ้ำลอดเขาแดงได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพุทธอุทยาน

พระพุทธรูปรัตนไตรยชัยวัฒน์จตุรทิศ หรือที่เรียกกันว่า “พระสี่มุมเมือง” เป็นพระพุทธรูปประจำภาคใต้ และปูชนียวัตถุคู่เมืองของพัทลุง ประดิษฐานอยู่ภายในศาลาจัตุรมุขบริเวณด้านหน้าระหว่างศาลากลางจังหวัดพัทลุงกับศาลจังหวัดพัทลุง เป็นพระพุทธรูปหล่อสัมฤทธิ์ปางสมาธิ ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร โปรดเกล้าพระราชทานไว้ที่จังหวัดพัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2511

วัดคูหาสวรรค์ ตั้งอยู่เชิงเขาคูหาสวรรค์ ใกล้ตลาดสดเทศบาลเมืองพัทลุง วัดนี้สร้างสมัย

อยุธยา และต่อมาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงแห่งแรกของจังหวัดพัทลุง ภายในวัดนี้มี
ถ้าพระพุทธรูปปางไสยาสน์องค์ใหญ่และพระพุทธรูปนั่งประดิษฐานอยู่ตามผนังถ้า และบริเวณหน้าถ้า
มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อของพระมหากษัตริย์และเชื้อพระวงศ์หลายพระองค์

อนุสาวรีย์พระยาทุกขราษฎร์(ช่วย) ประดิษฐานอยู่ที่สามแยกท่ามิหรำ ตำบลท่ามิหรำ
อำเภอเมืองพัทลุง ตามประวัติกล่าวว่าพระยาทุกขราษฎร์ เดิมเป็นพระสงฆ์ ชื่อพระมหาช่วย
จำพรรษาอยู่วัดป่าลิไลย์ พระมหาช่วยชักชวนชาวเมืองพัทลุงให้ต่อสู้ข้าศึก รักษาเมือง ต่อต้านกองทัพ
พม่าจนแตกพ่าย เมื่อเสร็จศึกพม่าแล้วพระมหาช่วยสมครลาสิกขาบวชรับราชการในสมเด็จพะ
บรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ทรงแต่งตั้งให้เป็นพระยาทุกขราษฎร์ ตำแหน่งในกรมการเมืองพัทลุง

นาริมเล การทำนาในทะเลสาบ เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัด
พัทลุง ที่ไม่สามารถหาที่ไหนได้ในประเทศไทย นอกจากนาแห่งนี้ซึ่งจะมีการดำนาปลูกข้าวหลังระดับ
น้ำในทะเลสาบลดลงประมาณต้นเดือนมิถุนายน เพื่อไปเก็บเกี่ยวช่วงปลายเดือนกันยายนของทุกปี
ทำให้ริมทะเลสาบที่ทอดยาวกว่า 5 กิโลเมตร มีความสวยงามแปลกตาตลอดช่วง 4 เดือนที่มีทิวต้น
ข้าวเป็นฉากหน้า สอดรับกับวิวทะเลที่ไกลลิบตาชนิดใครได้เช้คอินแล้ว เพื่อนที่เห็นทุกคนต้องตะลึง
กับความมหัศจรรย์ของทิวทัศน์หนึ่งเดียวในประเทศไทยแห่งนี้

สะพานปากประ / วียอยักษ์ คลองปากประ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ เที่ยวได้
ตลอดทั้งปี และเนื่องจากคลองแห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลานานาชนิด ชาวบ้านจึงได้สร้างยอขนาด
เล็กใหญ่ไว้จำนวนมาก จนเกิดเป็นวิวทิวทัศน์ที่แปลกตาสวยงามมาก ยิ่งตอนแสงแรกของพระอาทิตย์
ยามเช้ามาตกกระทบผิวน้ำและยอยักษ์จำนวนมากด้วยแล้ว นับเป็นภาพที่น่าประทับใจยิ่งนัก

งานโนราห์โรงครู ที่วัดท่าแค ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จัดขึ้นเพื่อสืบสาน
พิธีกรรมและรำลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษครูหมอโนราห์ ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และ
ประชาชนได้ร่วมอนุรักษ์ สืบสานพิธีกรรม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามให้คงอยู่ต่อไป

อำเภอเขาชัยสน

บ่อน้ำร้อนเขาชัยสน เป็นกลิ่นอายธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างจังหวัดเดิน
ทางเข้ามาท่องเที่ยว และรักษาโรคเป็นจำนวนมาก ตามตำนานเล่ากันว่าในอดีตพื้นที่บ่อน้ำร้อน
เขาชัยสนเคยเป็นทะเลสาบที่กว้างใหญ่ กระทั่งมีตายายคู่หนึ่งพายเรือมาหาปลา แต่เรือ เกิดรั่วขึ้นมา
สองตายายจึงได้อธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอให้ช่วยชีวิต ทันใดนั้นได้บังเกิดสิ่งมหัศจรรย์ขึ้น เมื่อน้ำ
ในทะเลสาบพลันแห้งขอดลงในทันที ส่วนเศษดินและก้อนหินน้อยใหญ่ที่ได้ทะเลสาบได้มารวมกันจน
เกิดเป็นภูเขาสูงในพริบตาและภูเขาในตำนานนั้นคือ “เขาชัยสน”ในปัจจุบัน

ธารน้ำเย็น เป็นแหล่งที่เที่ยวธรรมชาติที่ต้องนั่งเรือเข้าไปชม ได้รับการโปรโมตจากการ
ท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของพัทลุง มีบริการนั่งเรือเข้าชมโดยชาวบ้านจะพายเรือพา
นักท่องเที่ยวลัดถ้ำเข้าไปดู ความสวยงามภายในมีน้ำไหลจากถ้ำนี้ตลอดปี สามารถ มองเห็นปลาน้อย

ใหญ่ว่ายวนไปวนมา บางจุดจะมีประกายระยิบระยับราวกับเกร็ดเพชรสวยงาม บางจุดก็จะมีรูปร่างแปลกตา มีลวดลายแปลกๆที่ผนังถ้ำ

วัดพระบรมธาตุเขียนบางแก้ว เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองพัทลุงมาตั้งแต่อาณาจักร ศรีวิชัย รูปแบบการสร้างจะมีลักษณะเจดีย์เป็นแบบระฆังคว่ำเหมือนพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชแต่มีขนาดเล็กกว่า พระบรมธาตุเขียนบางแก้วนี้ได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากลังกา มีฐานะเสมอเหมือนกับพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช และพระบรมธาตุไชยา ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปทรงเครื่อง 2 องค์ และพระพุทธรูปปางมารวิชัย 32 องค์

วัดถ้ำพระ เป็นที่ตั้งของ ถ้ำพระเขาชัยสน คืออีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยวัดนั้นตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก หมู่ที่ 3 ตำบล เขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เมื่อมาถึงก็จะเจอกับศาลาโคตรพรหม ปู่เจ้าเขา ชัยสน ซึ่งเป็นที่เคารพของคนในท้องถิ่น สำหรับการเข้าชมถ้ำนั้นจะต้องเดินขึ้นบันไดไม่สูงมากนัก โดยชั้นแรกจะเจอกับลานกว้างหน้าถ้ำ มีลักษณะเหมือนห้องโถงแบบเปิด มองขึ้นไปจะเห็นต้นไม้ใหญ่ห้อยย้อยลงมาสวยงาม ข้างในห้องแรกมีบ่อน้ำที่คนที่นี่เชื่อกันว่าศักดิ์สิทธิ์สามารถนำไปดื่มยาได้ เข้าไปอีกอีกหน่อยจะมีเสาไม้ที่ถูกแกะสลักให้คล้ายพระพุทธรูป ให้สักการบูชา พร้อมกับภาพเขียนบนฝาผนังถ้ำ ซึ่งเป็นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า ส่วนที่สองจะต้องขึ้นบันไดขึ้นไปอีกนิด ด้านบนมีพระนอนหรือพระบรรทมชื่อว่า พระวิมุตตะโร ขนาดยาวประมาณ 20 เมตร อายุประมาณ 20 ปี สวยงามมาก นอกจากนั้นยังมีสถูปโบราณขนาดใหญ่ พระโพธิสัตว์ ซึ่งสร้างเมื่อ 10 ธันวาคม 2521 ไว้เป็นที่บรรจุอัฐิหลวงพ่อดินทร์ และพระพุทธรูปตั้งเรียงรายให้ สักการะ 10 รูป

ถ้ำลอกอ หรือเรียกอีกชื่อ หนึ่งว่า “ถ้ำสุขใจ” เป็นถ้ำขนาดใหญ่ ภายในถ้ำเป็นห้องโถงมีแสงลอดผ่านในยามเที่ยงวัน เป็นถ้ำที่มีความหลากหลายของหินงอก หินย้อย ทั้งงดงามตระการตา รวม 10 กว่าจุด ภายในถ้ำมีอากาศที่เย็นสบาย

แหลมจองถนน ตั้งอยู่ตำบลจองถนน เดินทางจากเมืองพัทลุงไปตามเส้นทาง สายเพชรเกษม เลี้ยวซ้ายผ่านอำเภอเขาชัยสน ไปอีกประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านชาวประมง อยู่บนเนินดินและลาดชันลงไปยังหาดทะเลสาบสงขลา สามารถมองเห็นทิวทัศน์เกาะแก่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

แหล่งเรียนรู้ศิลปะการแกะรูปหนังตะลุง (กลุ่มหน้าถ้ำพระ) “หนังตะลุง”เป็นคำเรียกขานการแสดงพื้นบ้านที่นิยมแพร่หลายทั่วไปในภาคใต้ แสดงโดยการเชิดตัวหนังให้เคลื่อนไหวกิริยาให้เข้ารับบทพากย์ ผู้เรื่องให้สนุกสนาน สะท้อนสังคม การเมือง เดิมการแกะหนังตะลุงเป็นการแกะเพื่อใช้สำหรับการแสดงมหรสพพื้นบ้านโดยเฉพาะ รูปที่แกะส่วนมาก คือตัวที่ใช้ในการแสดงเช่น ตัวฤๅษี ตัวพระ ตัวนาง หนู่น้อย เท่ง ทอง เป็นต้น ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้เหมาะกับการนำเป็นของขวัญของฝากที่ใช้สำหรับแขวนผนัง รูปที่ใช้จึงเปลี่ยนไปส่วนใหญ่นิยมใช้รูปในวรรณคดี เช่น พระรามนางสีดา หนุมาน นางฟ้า เทวดา ครุฑ ภาพทิวทัศน์ บุคคลสำคัญ เป็นต้น กลุ่มแกะรูปหนัง

ตะลึงหน้าถ้าพระไม่เพียงแต่จะเป็นกลุ่มอาชีพที่ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพออกสู่ชุมชนเท่านั้น กลุ่มยังได้ฝึกหัดอาชีพให้กับผู้ที่สนใจ เพื่อนำไปประกอบอาชีพ และได้เป็นวิทยากรให้ความรู้กับประชาชนที่เข้ามาศึกษาดูงานจากสถานที่ต่างๆ

อำเภอป่าพะยอม

ล่องแก่ง จังหวัดพัทลุงมีกิจกรรมล่องแก่งสำหรับผู้ผจญภัยและชอบความตื่นเต้น ซึ่งปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม ห่างจากตัวเมืองพัทลุงไปตามถนนสายพัทลุง – นครศรีธรรมราช (ทางหลวงแผ่นดินสายเอเชีย หมายเลข 41) ระยะทาง 40 กิโลเมตร

อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส หรือเขื่อนห้วยน้ำใส ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และหมู่ที่ 3 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อีกทั้งยังเป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค บริโภคที่สำคัญ บรรยากาศโดยรอบมีทัศนียภาพที่สวยงาม โอบล้อมด้วยขุนเขา บรรยากาศดี น้ำใสสะอาด มีจุดชมทัศนียภาพที่บริเวณสันเขื่อน ซึ่งติดกับทางหลวงหมายเลข 4165

วัดลานข่อย ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑ ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นวัดแรกในตำบลลานข่อย โดยหลวงพ่อดำพร้อม อิสสวณ โณ เป็นผู้ก่อตั้งวัดลานข่อยและเป็นเจ้าอาวาสคนแรกของวัด แต่เดิมวัดลานข่อยนั้นมีฐานะเพียงเป็นสำนักสงฆ์ชื่อว่า สำนักสงฆ์ลานธรรมจันทร์ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ และได้เปลี่ยนสถานะเป็นวัดลานข่อยเมื่อปี ๒๕๐๕ วัดนี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งรวมใจของชาวบ้านในตำบลลานข่อย และมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนในชุมชนเป็นอย่างมาก วัดตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน มีร้านค้า บ้านเรือน โรงเรียน และสถานที่ราชการสำคัญใกล้เคียง ภายในวัดมีพื้นที่เป็นลานกว้าง มีอาคารและโรงเรือนสำหรับประกอบศาสนพิธีต่างๆ อุโบสถ หรือเรียกสั้นๆว่า โบสถ์ เป็นสถานที่สำคัญภายในบริเวณวัดลานข่อย เป็นสถานที่สำหรับพระภิกษุสงฆ์ใช้ทำสังฆกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิติ เอี่ยมชื่น ธิดาภัทร อนุชาญ และ ชัยรัตน์ จุสปาโล (2565) ได้ทำการศึกษาการยกระดับการท่องเที่ยวเมืองรองในจังหวัดพัทลุงสู่การสร้างคุณค่า ด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม พบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยวแบบเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ด้วยการนำเข้าภาพโมเดลสามมิติไปยังโปรแกรม Unity3D ที่ผู้ใช้สามารถเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการโดยการคลิกที่ภาพของสถานที่นั้นจะมีคำอธิบายรายละเอียดของสถานที่แบบย่อ และจะเข้าสู่เมนูสถานที่ท่องเที่ยวให้ผู้เลือก 2 รูปแบบ คือ AR Mode เพื่อดูภาพโมเดลสามมิติที่ผู้ใช้สามารถซูมเข้า-ออกเพื่อปรับขนาดวัตถุเล็กหรือใหญ่หรือจะหมุนภาพได้ตามต้องการ พร้อมทั้งมีเสียงบรรยายภาษาไทย และ VDO Mode เพื่อให้เห็นภาพบรรยากาศโดยรอบของสถานที่แบบมุมสูงจากการบินถ่ายด้วยโดรน ดังนั้น

แอปพลิเคชันดังกล่าวจึงมีประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้ชัดเจนในรูปแบบออนไลน์ และเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ สร้างการรับรู้ เกี่ยวกับศักยภาพของสถานที่ต่าง ๆ ที่จะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงที่เพิ่มมากขึ้น หากสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ควบคุมได้

สารโจนี สามารถ ฤเดช เกิดวิชัย และดวงสมร โสภณธาดา (2565) ได้ทำการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพัทลุง พบว่า 1) สภาพแวดล้อมในบริบทของจังหวัดพัทลุงเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งเชิงธรรมชาติวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมืองเก่า มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและมีวัฒนธรรมมาดั้งเดิม เป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว 2) กระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพัทลุงจากนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) และกระบวนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพัทลุง จากประชาชนผู้ที่อาศัยในจังหวัดพัทลุง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.47$) และ 3) แนวทางการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพแวดล้อมและอัตลักษณ์ 2) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ทั้งด้านพื้นที่และศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวทั้งในเชิงภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี

เสรี วงษ์มณฑา (2564) ศึกษาบทความวิชาการเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: นวัตกรรมเคลื่อนย้ายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กำลังเติบโตขึ้น ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวมีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ไม่เพียงแต่นักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูง และปานกลางอย่างแต่ก่อนเท่านั้นที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวรายได้น้อยในตลาดล่างก็มีความสนใจเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้สนใจแต่เพียงไปดูและไปเรียนรู้ที่ไม่มีการทำกิจกรรมใด ๆ พวกเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสร้างสรรคเพื่อทดสอบศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเอง พวกเขาต้องการมีส่วนร่วมกับการใช้ชีวิตของคนในชุมชน เป็นโอกาสให้ท้องถิ่นที่ไม่มีทุนทางโครงสร้าง แต่มีทุนทางวัฒนธรรม สามารถใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทั้งด้านการเรียนรู้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี งานศิลปหัตถกรรม การแสดง การทำอาหาร การละเล่น กีฬา และกิจกรรมอื่นๆ มาดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนได้ โดยการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเป้าหมายสำหรับการร่วมกิจกรรมการสร้างสรรคโดยการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องเป็นความร่วมมือกัน

แบบบูรณาการ ระหว่างภาครัฐผู้ให้นโยบายและให้บริการ สนับสนุนการพัฒนาและการส่งเสริม การท่องเที่ยว ภาคเอกชนที่จะลงทุนในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ภาคชุมชนที่จะเป็นผู้สอน ผู้นำ กิจกรรมการสร้างสรรค์ โดยมองว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวเชิงสืบสานที่ดำรง วัฒนธรรมที่แท้จริงของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

ศุภาวิณี กิตติวินิต (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิลิต อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ตำบลลิลิต โดดเด่นด้วยทะเลหมอกบนยอดเขาโต๊ะสาเหะห์ ชุมชนให้ความสำคัญด้านความปลอดภัย และส่งเสริม กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์จุดแข็งของชุมชน คือ พื้นที่เหมาะแก่การ ทำการเกษตร ส่วนจุดอ่อนของชุมชน คือ ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายไม่มีมาตรฐาน โอกาส ของชุมชน คือ รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุน การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน อุปสรรคของชุมชน คือ การสนับสนุนจากรัฐบาลมีข้อจำกัดมาก สำหรับศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีความโดดเด่นด้านวิถีชีวิต ภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 (S.D.=0.679) และความพร้อมของ ชุมชนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความพร้อมด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ ภาพรวมระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.99 (S.D= 0.705) ผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาและยกระดับกิจกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนก่อให้เกิด รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตฤญา เพชรสง และคณะ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวระดับเห็นด้วย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรที่ ได้ศึกษา พบว่า สิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้าน การบริการเสริมทางการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ระดับความพึงพอใจ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวใน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสถานที่ รองลงมา ได้แก่ ด้าน สินค้าทางการท่องเที่ยวที่จับต้องได้ บุคลากรทางการ ท่องเที่ยว บริการทางการท่องเที่ยว ตามลำดับ 3) จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของศักยภาพ การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง พบว่า สิ่งดึงดูดในการ ท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมทางการท่องเที่ยว โดยมี ประสิทธิภาพร่วมกันในการทำนายศักยภาพของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อศักยภาพของการท่องเที่ยวได้ ร้อยละ 68.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

เมธิกา พ่วงแสง และคณะ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ทุนทางวัฒนธรรมของ จังหวัดพัทลุงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) พื้นที่จังหวัดพัทลุงมีมรดก

ทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและควรค่าแก่การอนุรักษ์ รักษา และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย 1) โบราณสถาน 2) โบราณวัตถุ 3) ศิลปวัฒนธรรม 4) ประเพณีท้องถิ่น และ 5) วิถีชีวิตที่โดดเด่น องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมในพื้นที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน และใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสและลงมือปฏิบัติในกิจกรรมวิถีชีวิตอันโดดเด่น เช่น การสานกระจูด การกรีดยาง เป็นต้น ทั้งนี้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้วัฒนธรรมในพื้นที่จะคงอยู่คู่ชุมชนต่อไป รวมถึงการสร้างความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมในชุมชนผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ และกับนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่ความสมดุลทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ สร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ

หนึ่งทัย ขอผลกลาง และกันตณณ แก้วสง่า (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่างต่ำกว่า 20 ปี สำเร็จการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักศึกษาหรือนิสิต มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานจำนวน 1 ครั้งหรือครั้งแรก สาเหตุที่มาท่องเที่ยวเชียงคานเพื่อรับประทานอาหารท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่เคยเดินทางท่องเที่ยวถนนคนเดิน แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคานที่ได้รับความนิยม 10 อันดับ ได้แก่ ถนนคนเดิน แก่งคุดคู้ การทำข้าวปั้นน้ำจ้าว การทำมะพร้าวแก้ว การดักบาตรข้าวเหนียว การทำข้าวเปียกเส้น วัดศรีคุณเมือง พระพุทธบาทภูความเงิน พระใหญ่ภูคกงิ้ว และการทำผ้าหม่นวม ตามลำดับ (2) ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้านความพึงพอใจภาพรวมอยู่ที่ระดับพึงพอใจมาก และด้านความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับต้องการมาก (3) ศักยภาพของท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคานถือว่ายังมีความสมบูรณ์ ด้านวิธีส่งเสริมการท่องเที่ยว ท้องถิ่นมุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แก่ชุมชนท้องถิ่น ด้านแหล่งท่องเที่ยวของเชียงคานที่มีลักษณะเด่น เช่น เทศกาลออกพรรษา ภาษาของเชียงคาน หมู่บ้านวัฒนธรรมไทคำ และพระใหญ่ภูคกงิ้ว (4) บทบาทและหน้าที่ของท้องถิ่น ที่ว่าการอำเภอเชียงคานเป็นเสมือนตัวเชื่อมประสานในฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการของชาวอำเภอเชียงคานให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ต้องการเพิ่มช่วงระยะเวลาในการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน และท้องถิ่นมีการวางแผนการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยวางแผนร่วมกัน

เป็นแผน 3 ปี (5) ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของท้องถิ่น คือ บุคลากรขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บางพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวน้อย ปริมาณขยะมีจำนวนมาก ชุมชนท้องถิ่นบางแห่งมีความขัดแย้งในชุมชน การติดต่อประสานงานในระบบราชการมีความล่าช้า (6) แนวทางที่พึงประสงค์ของท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านบทบาทที่พึงประสงค์ คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แก่ประชาชน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านหน้าที่ที่พึงประสงค์ คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคานไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

พยอม ธรรมบุตร (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทยแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ชุมชนบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครมีศักยภาพด้านทรัพยากร ด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมของการปลูกจิตสำนึกในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐาน อัตลักษณ์และวิถีไทยแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 2) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทยแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ได้แก่ การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชื่อสุขสันต์วันท่องเที่ยวบางกอกน้อยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบรนด์รวมของแบรนด์เชิงสร้างสรรค์ย่อย 5 แบรนด์พร้อมทั้งกลยุทธ์และโครงการเชิงสร้างสรรค์ของแต่ละแบรนด์ได้แก่ 1) แบรนด์ท่องเที่ยวธรณีฐาน ระบบนิเวศน้ำจืดลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) แบรนด์ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ยุคกรุงธนบุรีเชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 3) แบรนด์ท่องเที่ยวกรุงธนบุรีศรีมหาสมุทรดินแดนแห่งศิลปะไทย 3 ยุค เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ 4) แบรนด์สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนริมแม่น้ำลำคลองทั่วคลอง ทั่วสวน นอนโฮมสเตย์เชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์วิถีชีวิตไทย 5) แบรนด์สัมผัสสังคมพหุวัฒนธรรม พุทธ คริสต์ อิสลาม สัมผัสวัฒนธรรมอาหารที่หลากหลายในตลาดเขตบางกอกน้อยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาแบรนด์ทั้ง 5 แบรนด์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของเขตบางกอกน้อยจะพัฒนาในรูปแบบของโครงการแต่ละแบรนด์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการใช้รูปแบบของการพัฒนาธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และได้เพิ่มพูนประสบการณ์ที่แตกต่างแก่ชีวิตของนักท่องเที่ยว

นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชนไทยทรงดำ ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมที่สามารถมาพัฒนาเป็นกิจกรรมกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การย้อมผ้า การเรียนภาษาไทยดำ และการเย็บลายดอก โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อทั้ง 3 กิจกรรมในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนแนวทางการพัฒนาศักยภาพกิจกรรมท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชนไทยทรงดำ ตำบลบ้านดอน มี 4 ประการ ประกอบด้วยด้านผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม ด้านรูปแบบกิจกรรม ด้านสื่อการนำเสนอ และด้านสภาพแวดล้อม

จิราพร คงรอด และคณะ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยจากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อายุ 20 ถึง 35 ปี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษา มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดที่นักท่องเที่ยวเดินทางมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพัทลุงคิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากจังหวัดในเขตทางภาคใต้ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่มครั้งละ 1 ถึง 5 คน รองลงมาคือกลุ่ม 6 ถึง 10 คน ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการเดินทางมากับครอบครัว และค้นหาข้อมูลทางการท่องเที่ยวจากบุคคลในครอบครัวหรือจากเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ผลจาก การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความต้องการในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านอาหารพื้นบ้านมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านงานฝีมือท้องถิ่น ด้านวิถีชุมชนและด้านเกษตรกรรม ตาม ลำดับ ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยากให้มียุทธศาสตร์ที่นักท่องเที่ยวต้องการพัก รวมถึงการจัดให้มีอาหารที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

ศุภฤกษ์ เอกอัจฉริยา และนิภา รุ่งเรืองวุฒิไกร (2561) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนทะเลน้อย จังหวัดพัทลุงต่อการท่องเที่ยววิถีชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจด้านกิจกรรมและนิทรรศการมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พัก ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง และด้านการให้บริการอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการ ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวทะเลน้อยสามารถแบ่งตามรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านความเสื่อมโทรมในพื้นที่เพราะมีการรุกรานพื้นที่อุทยานเพื่อการทำกินส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในทะเลน้อย ปัญหาการตื้นเขินของทะเลน้อย รวมทั้งปัญหาภูมิทัศน์ที่ไม่ได้รับการดูแล 2) ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่ประทับใจ การประชาสัมพันธ์ควรมีรายละเอียดครบถ้วนและทันสมัยครอบคลุมเรื่องการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนทะเลน้อย 3) ด้านการเดินทางและเข้าถึงการท่องเที่ยวซึ่งพัทลุงยังมีปัญหาข้อจำกัดเรื่องการขนส่งมวลชนหรือรถโดยสารสาธารณะที่มีไม่เพียงพอและครอบคลุมพื้นที่

เมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัญหาจากการขาดการสนับสนุนงบประมาณและเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านนโยบายของทางภาครัฐ 4) แนวทางการพัฒนาพบว่า ควรมีการร่วมมือกันทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการและคนในชุมชนโดยเฉพาะภาครัฐ ต้องเข้ามาดูแลอย่างจริงจังในการปรับปรุงข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ โดยควรมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เช่น ไฟส่องสว่างบนถนน ป้ายบอกทาง สถานที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะหรือแม้แต่เรื่องระบบขนส่งมวลชนที่ควรมีเพิ่มขึ้นและครอบคลุมทุกพื้นที่การท่องเที่ยว

จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง คือ ต้องมีการจำกัดปริมาณการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้พื้นที่ดูแออัดจนเกินไป เป็นการช่วยลดอุบัติเหตุทางรถยนต์ การแก้ปัญหาห้องพักและที่จอดรถไม่เพียงพอ และควรมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ตลาดนัดย้อนยุค เกษตรแนวใหม่ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมหลักในพื้นที่ ถึงแม้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของหนานมดแดงอย่างเต็มที่ แต่บุคลากรในท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรจัดสรรบุคลากรเข้ามาให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน สร้างจิตสำนึกในการวางแผนแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งร่วมกันพัฒนาหนานมดแดงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

Pierce Qiang Li and Jason F. Kovacs (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และพื้นที่สร้างสรรค์ในประเทศจีน (Creative Tourism and Creative Spaces in China) ซึ่งการศึกษานี้สำรวจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และพื้นที่สร้างสรรค์ในจีนผ่านการวิเคราะห์บล็อกท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราได้สำรวจประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในเมืองสร้างสรรค์ 14 แห่งของจีนที่ UNESCO กำหนด ในการดำเนินการดังกล่าว พื้นที่สร้างสรรค์ที่ระบุได้ 456 แห่งได้รับการค้นหาแยกจากกันในแพลตฟอร์มแบ่งปันประสบการณ์การเดินทางยอดนิยมของจีน 4 แพลตฟอร์ม บล็อกการเดินทางทั้งหมด 552 บล็อกถูกรวบรวมเพื่อการวิเคราะห์โดยใช้ซอฟต์แวร์เชิงคุณภาพของ Nvivo การค้นพบของเราไม่เพียงแต่เปิดเผยความเชื่อมโยงในทางปฏิบัติระหว่างทรัพยากรสร้างสรรค์ 8 ประเภทกับประสบการณ์และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังเผยให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบหลัก 3 ประการของประสบการณ์การท่องเที่ยวดังกล่าว ได้แก่ การมีส่วนร่วม การได้มาซึ่งความรู้ และประสบการณ์ชีวิตในท้องถิ่น บทความของเราสรุปด้วยคำแนะนำเชิงปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการด้านการ

ท่องเที่ยวและผู้กำหนดนโยบายที่ต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่สร้างสรรค์ของจุดหมายปลายทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Paula Remoaldo, et al. (2020) ได้ศึกษาถึงประวัติผู้เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาจากเมืองขนาดเล็กและขนาดกลางและพื้นที่ชนบทจากทวีปโปรตุเกส (Profiling the Participants in Creative Tourism Activities: Case Studies from Small and Medium Sized Cities and Rural Areas from Continental Portugal) พบว่าแม้ว่านักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะแสวงหาประสบการณ์กิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมโดยตรงในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์มากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ความรู้เชิงประจักษ์เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงมีอยู่อย่างจำกัด การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายลักษณะแรงจูงใจและประวัติของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ข้อมูลถูกรวบรวมผ่านการสำรวจผู้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในโปรตุเกสที่พัฒนาโดยสถาบันนำร่อง 40 แห่งของโครงการ CREATOUR ระหว่างปี 2017 และ 2018 โดยมีการรวบรวมและตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้กันได้ 814 รายการ แบบสอบถามมีคำถาม 30 ข้อและเป็นครั้งแรกที่การวิจัยประเภทนี้ถูกดำเนินการในโปรตุเกส แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของผู้ร่วมเดินทาง การมีส่วนร่วมในประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ครั้งก่อน เหตุผลในการเยี่ยมชมจุดหมายปลายทาง ลักษณะเฉพาะของประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การประเมินประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของพวกเขา และรูปโครงร่างทางสังคมและประชากรของพวกเขา โดยใช้การวิเคราะห์กลุ่มคนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสามกลุ่มที่ถูกรวบรวม ได้แก่ ผู้แสวงหาความแปลกใหม่ ผู้เรียนที่มีความรู้และทักษะ และผู้แสวงหาความคิดสร้างสรรค์เพื่อการพักผ่อน

Blanca García Henche, Erica Salvaj and Pedro Cuesta-Valiño (2020) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนสำหรับระบบนิเวศการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม (A Sustainable Management Model for Cultural Creative Tourism Ecosystems) บทความนี้เสนอรูปแบบการจัดการใหม่สำหรับเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างสรรค์ และประวัติศาสตร์ การสร้างแบบจำลองขึ้นอยู่กับวรรณกรรมก่อนหน้านี้และในการศึกษาของ Barrio de las Letras ในกรุงมาดริด เพื่อระบุองค์ประกอบหลักในการพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จ แบบจำลองนี้รวมเอาวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการใจกลางเมืองเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาก่อนหน้านี้ตรงที่รวมเอาองค์ประกอบที่ขาดหายไป เช่น บทบาทของสมาคมธุรกิจขนาดเล็กและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายเพื่อพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โมเดลนี้แสดงถึงข้อเสนอที่สนับสนุนการอยู่ร่วมกันของภาคเอกชนและภาครัฐ และโมเดลธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนที่รวมผู้อยู่อาศัยในใจกลางเมืองเข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวในเมือง แบบจำลองได้รับการพัฒนาโดย

การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และแบบสอบถามของผู้ประกอบการที่อาศัยอยู่ในย่านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เฟื่องฟูในคีนซีพ การมีส่วนร่วมของความรู้ที่เสนอโดยบทความนี้เป็นข้อเสนอของรูปแบบการจัดการที่สามารถช่วยให้ใจกลางเมืองสร้างระบบนิเวศการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/เชิงสร้างสรรค์/เชิงประวัติศาสตร์ที่แข่งขันได้ ในขณะที่ยังคงรักษาความยั่งยืนของโครงสร้างทางสังคม/การค้า ดังนั้น ความร่วมมือขององค์กรทางวัฒนธรรม อุตสาหกรรมการบริการและการค้าปลีกสามารถส่งเสริมรูปแบบการจัดการทางวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และความยั่งยืนของใจกลางเมืองประวัติศาสตร์

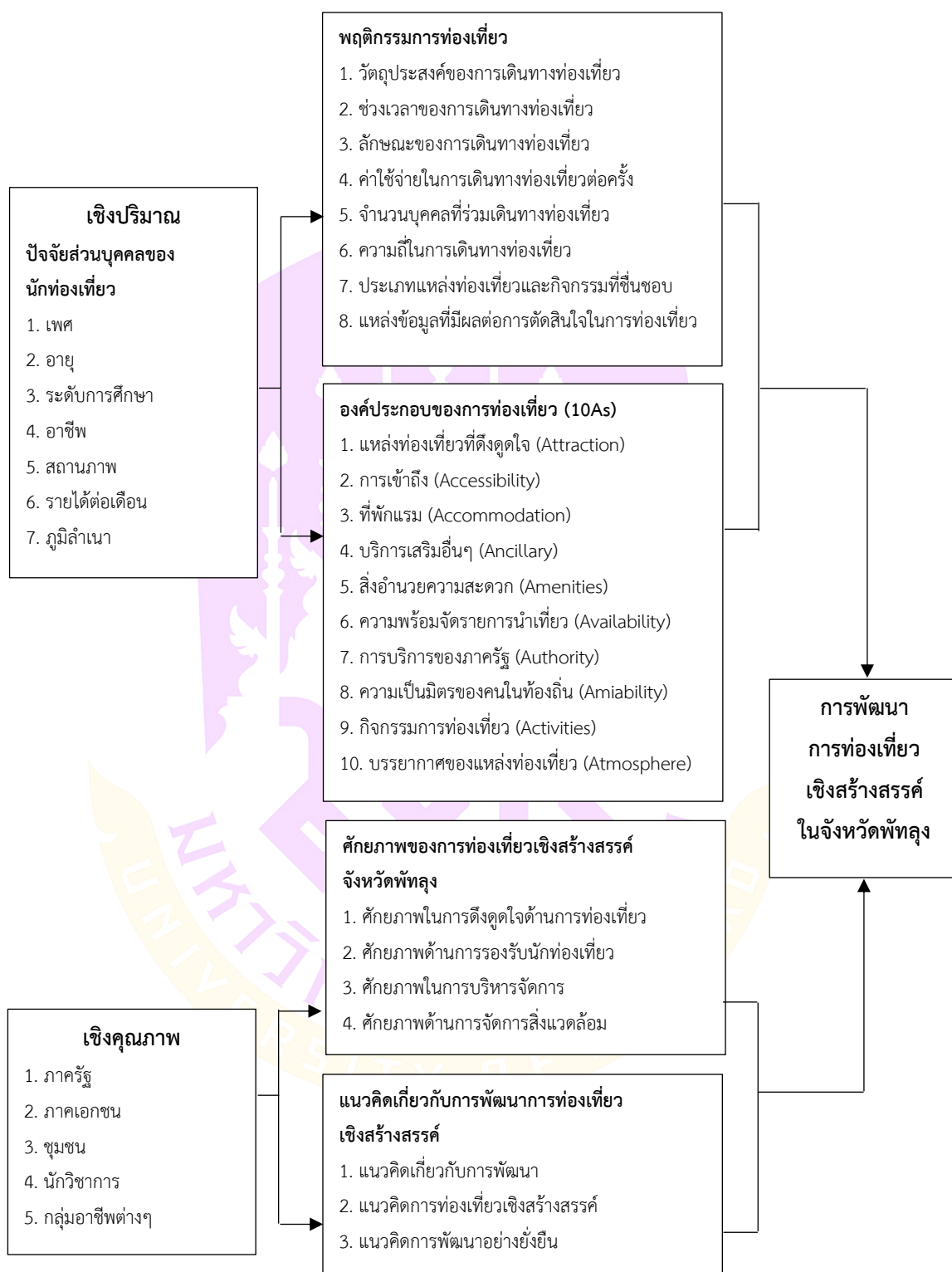
Maria Manuela Guerreiro, Cláudia Henriques and Júlio Mendes (2019) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์: กรณีศึกษาของ 'การเฉลิมฉลอง' ในภูมิภาคอัลการ์วี (Cultural and Creative Tourism: The Case of 'Celebrations' in the Algarve Region) ซึ่งการศึกษานี้พยายามที่จะตรวจสอบความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับ 'การเฉลิมฉลอง' (เช่น เทศกาล, งานเลี้ยง, งานแสดงสินค้าและงานต่างๆ) ในภูมิภาคอัลการ์วีของโปรตุเกส บทความนี้จะกล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อมโยงกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว 'แสงแดดและทะเล' แบบดั้งเดิม กรอบระเบียบวิธีวิจัยเป็นกรณีศึกษาที่เน้นความเชื่อมโยงระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์กับการเปลี่ยนแปลงของการเฉลิมฉลองในเขตเทศบาล 16 แห่งของอัลการ์วี (เขตการปกครองท้องถิ่น) การศึกษานี้อาศัยการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถามที่แจกจ่ายให้กับหน่วยงานด้านวัฒนธรรมและ/หรือการท่องเที่ยวของเทศบาล คามารา (สภาเมือง) จากเทศบาลเมืองอัลการ์วี 16 แห่ง ได้แก่ บรรดา (ช่างเทคนิค) ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความน่าดึงดูดใจของวัฒนธรรม แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเฉลิมฉลอง ผลการวิจัยเผยให้เห็นถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของรูปแบบทางวัฒนธรรมต่อข้อเสนอการท่องเที่ยวของเทศบาลตามวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยมและในชีวิตประจำวัน ซึ่งนำไปสู่เอกลักษณ์ที่แท้จริงและลักษณะที่แตกต่างกันของอัลการ์วี

Greg Richards (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: โอกาสสำหรับสถานที่ขนาดเล็ก (Creative Tourism: Opportunities for Smaller Places) โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการท่องเที่ยว และวิเคราะห์ศักยภาพของสถานที่ขนาดเล็กในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในอดีตบทบาทของความคิดสร้างสรรค์ได้รับการวิเคราะห์ในเมืองใหญ่เป็นหลัก ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาการให้ความสนใจมากขึ้นกับการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ของเมืองและภูมิภาคขนาดเล็ก เราได้แย้งว่าสถานที่เล็กๆ ไม่ควรพยายามเลียนแบบการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ของเมืองใหญ่ เช่น การดึงดูดกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์ แต่ควรค้นหาโหมดการสร้างสร้างสรรค์ของตนเองโดยอิงจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายนอก การเสริมสร้างศักยภาพ และ

ความคิดสร้างสรรค์จากล่างสู่บน ด้วยวิธีนี้พวกเขาสามารถหลีกเลี่ยง 'กับดักทางความคิดสร้างสรรค์' ของการทำตามแบบจำลองความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับขนาดและความสามารถของพวกเขา

Manuela Blapp ORCID Icon and Ondrej Mitos (2017) ได้ศึกษาถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชนบทของบาห์ลี (Creative Tourism in Balinese Rural Communities) โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการต่อยอดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชนบท ไม่มีความชัดเจนจากการวิจัยก่อนหน้านี้ว่าคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างไร เช่น ความเสี่ยงในการทำให้สินค้ากลายเป็นสินค้ามีบทบาทอย่างไรในพื้นที่ชนบทของประเทศกำลังพัฒนา การศึกษานี้สร้างขึ้นจากความทับซ้อนทางทฤษฎีซึ่งชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อาจปรับปรุงศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน วรรณกรรมเสนอว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อาจแก้ปัญหา 3 ประการที่รบกวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน (1) การขาดทรัพยากรทางการเงินสามารถหลีกเลี่ยงได้ด้วยมรดกที่จับต้องไม่ได้ (2) การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสามารถย้อนกลับได้ด้วยการจุดประกายความสนใจในวัฒนธรรม (3) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเจ้าของที่พักและแขกสามารถปรับสมดุลได้โดยการเปลี่ยนตำแหน่งคนในท้องถิ่นจากคนรับใช้เป็นครู ความทับซ้อนทางทฤษฎีเหล่านี้ได้รับการสำรวจในบริบทของหมู่บ้านบาห์ลี 5 แห่งโดยใช้วิธีการทางจุลชาติพันธุ์วิทยา ร่วมกับการสังเกตของผู้เข้าร่วมและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ส่วนหนึ่งเป็นการยืนยันและขยายความร่วมมือทางทฤษฎี นอกจากนี้ยังพบการทำงานร่วมกันใหม่ ความกระตือรือร้นที่เพิ่มขึ้นสำหรับการแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์เชิงลบอย่างหนึ่ง ผลการวิจัยยังเปิดเผยเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในบริบทการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยสรุป เราได้ให้ข้อสรุปว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชนบทมีแนวโน้มที่ดีภายใต้เงื่อนไขบางประการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง มีวิธีการดำเนินงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed- Methodology Research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง 3) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง 4) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง 5) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

โดยได้กำหนดแนวทางขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยใช้เกณฑ์ Quota Sampling ซึ่งแบ่งเป็นอำเภอละ 100 คน จำนวน 4 อำเภอ รวมทั้งหมด 400 คน ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบขนาดของประชากร เพียงแต่ผู้วิจัยทราบว่ามีความจำนวนมาก จึงใช้สูตร W.G. Cochran (1953 อ้างอิงใน ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550)

สูตรในการคำนวณ

$$n = \frac{p(1-p)z^2}{d^2}$$

$$d^2$$

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

p แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการจะสุ่ม .50

z แทน ความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ คือ z ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีค่าเท่ากับ 1.96 (มั่นใจ 95%)

d แทน สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ 0.05 โดยค่า p ต้องกำหนดไม่ต่ำกว่า 50% ของกลุ่มตัวอย่าง จึงจะอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

$$n = \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{0.05^2}$$

$$0.5^2$$

$$= \frac{0.5(0.5)(3.8416)}{0.0025}$$

$$0.0025$$

$$= \frac{0.9604}{0.0025}$$

$$0.0025$$

$$= 384.16$$

ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 คน

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 22 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ได้แก่

1.1 สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง

1.2 นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

1.3 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง

1.4 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง

2. ภาคเอกชน ที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน คือ ผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง และผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม

3. ภาคชุมชน คือ ผู้นำชุมชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 อำเภอ ๆ ละ 1 คน จำนวน 4 คน รวม ได้แก่

3.1 ตัวแทนผู้นำชุมชนในอำเภอเมือง จำนวน 1 คน

3.2 ตัวแทนผู้นำชุมชนในอำเภอควนขนุน จำนวน 1 คน

3.3 ตัวแทนผู้นำชุมชนในอำเภอเขาชัยสน จำนวน 1 คน

3.4 ตัวแทนผู้นำชุมชนในอำเภอป่าพะยอม จำนวน 1 คน

4. นักวิชาการ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 2 คน ได้แก่ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และ ด้านการสื่อสารและการตลาด

5. กลุ่มอาชีพต่างๆ จำนวน 8 คน ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกระจูด กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มแกะรูปหนังตะลุง กลุ่มร้อยลูกปัดมโนราห์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวสังข์หยด กลุ่มย้อมผ้าสีธรรมชาติ และกลุ่มทอผ้าไหมลายน้อย

ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยการคำนึงถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ และคำถามของการวิจัยในครั้งนี้ได้ เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากผู้ที่ทำหน้าที่ด้านการวางแผนพัฒนาองค์กรและผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรนั้น ๆ รวมทั้งผู้ที่มีผลประโยชน์ หรือได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้การวิจัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่งนั้น ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research)

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นจะใช้ในการถามคำถามกับนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ที่เคยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอเขาชัยสน และอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้ และภูมิลำเนา ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถาม (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว ช่วงเวลาของการเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมที่ชื่นชอบ และแหล่งข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ (Attractions) 2) การเข้าถึง (Accessibility) 3) ที่พักแรม (Accommodation)

4) การบริการเสริมของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary) 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 6) ความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว (Availability) 7) การให้บริการของภาครัฐ (Authority) 8) ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น (Amiability) 9) กิจกรรม (Activities) 10) บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว (Atmosphere)

สำหรับลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Rating Scale) วิเชียร เกตุสิงห์ (2543) คือ

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close End)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยในเรื่องหลักการสร้างแบบสอบถาม และการกำหนดกรอบแนวคิดในงานวิจัย

2. ศึกษาเอกสารข้อมูลจากหนังสือ บทความ และผลงานวิจัยทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามงานวิจัย

3. กำหนดประเด็นและขอบเขตแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ประโยชน์และกรอบแนวคิดของงานวิจัย

4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้นแล้วทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการนำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในแบบสอบถามก่อนจำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วยการครอบคลุมในส่วนของเนื้อหาสำนวนภาษา และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงก่อนนำแบบสอบถามออกไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

ผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

+1=สอดคล้อง หรือแน่ใจว่านวัตกรรมนั้นหรือข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุได้จริง

0=ไม่แน่ใจ ว่านวัตกรรมนั้นหรือข้อสอบนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

-1=ไม่สอดคล้อง หรือแน่ใจว่านวัตกรรมนั้นหรือข้อสอบข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

สูตรในการคำนวณ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบให้ถูกต้องแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจริง ณ อำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอเขาชัยสน และอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง จำนวน 30 ชุด

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้นั้นมาทำการหาคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการลงรหัส เพื่อหาค่าของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้และเป็นที่ยอมรับ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา จากนั้นก็ทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามผลของการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น และค่าอำนาจแจกแจงของแบบสอบถามต่อไป ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2553)

สูตรในการคำนวณ

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

K = จำนวนข้อของเครื่องมือ

s_i^2 = ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

เมื่อได้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.94 ผู้วิจัยจึงถือว่าแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน

7. นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้ว นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด ต่อไป

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์ (Interview)

แบบสัมภาษณ์นี้จะใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง และภาคเอกชนที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง และตัวแทนจากชุมชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured) และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ เอกชน ชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่มีต่อการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยมีข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์นี้จะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วยเนื้อหา คือ 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม 2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 3) แนวทางการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) ได้สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการได้รับคำแนะนำจากกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีวิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ว่ามีข้อคำถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน จากนั้นนำไปตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เลือกทำการเก็บข้อมูลโดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การแจกแบบสอบถาม (Questionnaire Survey) ลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close-Ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) แบบสอบถาม ถูกนำไปใช้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอเขาชัยสน และอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยมีแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 400 ชุด

2. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ทำการเก็บจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอเขาชัยสน และอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลส่วนนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยได้จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสาร วารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นคำถามแบบกึ่งมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น จำนวน 5 กลุ่ม คือ หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 คน ภาคเอกชน จำนวน 4 คน ภาคชุมชน จำนวน 4 คน นักวิชาการ จำนวน 2 คน และกลุ่มอาชีพต่างๆ จำนวน 8 คน

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการเก็บจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจาก 5 ภาคส่วน คือ หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง ภาคเอกชนที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง ตัวแทนจากชุมชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพัทลุง นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ ในจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured) และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลส่วนนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยได้จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสาร วารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ และสามารถแบ่งแยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณของข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาแจกแจงในการวิเคราะห์ตามประเด็นที่ต้องการจะศึกษาจากการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จากเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งสามารถจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1-5 คะแนน โดยกำหนดการแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง จากสูตรได้

ดังนี้

$$\text{ความกว้างของชั้นคะแนน} = \frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด}-\text{ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

จะได้เกณฑ์การวัดระดับคะแนนจากการแบ่งเป็น 5 ช่วงชั้น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้อธิบายความหมายของข้อมูลในลักษณะการบรรยายทั่วไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการศึกษาจากความคิดเห็นในภาพรวมที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยจะกำหนดแนวทางจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-Depth Interview) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง ที่ถือว่าเป็นปัจจัยกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ (Key Factor) ที่จะสามารถก่อให้เกิดการแก้ไขและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์จากนั้นนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อประมวลผลการวิจัยต่อไป โดยอธิบายยืนยันความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า

เมื่อได้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปและวิเคราะห์ร่วมกัน ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบผลการวิเคราะห์ SWOT และนำมาสังเคราะห์ TOWS เพื่อนำมาสร้างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงที่มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง” ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน 400 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 22 คน โดยจำแนกออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มที่ 2 ภาคเอกชน กลุ่มที่ 3 ภาคชุมชน กลุ่มที่ 4 นักวิชาการ และกลุ่มที่ 5 กลุ่มอาชีพต่างๆ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษานโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษานโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

4.3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการนำเสนอโดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดของแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิภนา โดยถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงถึงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	332	83.0
ชาย	68	17.0
รวม	400	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	13	3.3
20-30 ปี	80	20.0
31-40 ปี	125	31.3
41-50 ปี	117	29.3
51-60 ปี	60	15.0
60 ปีขึ้นไป	5	1.3
รวม	400	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	56	14.0
ปริญญาตรี	238	59.5
สูงกว่าปริญญาตรี	106	26.5
รวม	400	100.0

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	203	50.7
นักเรียน/นักศึกษา	12	3.0
พนักงานบริษัท	85	21.3
ธุรกิจส่วนตัว	56	14.0
เกษตรกร	9	2.3
อื่น ๆ (รับจ้างทั่วไป พนักงานของรัฐ/ ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ แม่บ้าน พ่อบ้าน ธนาคาร นายหน้าที่ดิน พนักงานมหาวิทยาลัย มัคคุเทศก์ การให้บริการที่พักและโรงแรม ผู้ช่วยทันตแพทย์ ค้าขาย ครู)	35	9.1
รวม	400	100.0
สถานภาพ		
โสด	162	40.5
สมรส	198	49.5
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	40	10.0
รวม	400	100.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
15,000 บาท หรือต่ำกว่า	83	20.8
15,001-25,000 บาท	116	29.0
25,001-35,000 บาท	49	12.3
35,001-40,000 บาท	45	11.3
40,001 บาทขึ้นไป	107	26.8
รวม	400	100.0

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาคใต้	355	88.8
ภาคกลาง	20	5.0
ภาคเหนือ	13	3.3
ภาคตะวันตก	7	1.8
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3	0.8
ภาคตะวันออก	2	0.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 83.0) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 31.3) รองลงมา อายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 29.3) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 59.5) ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 50.7) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 49.5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาท (ร้อยละ 29.0) ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคใต้ (ร้อยละ 88.8)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ช่วงเวลาการท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทาง จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง ระยะเวลา 1 ปี ประเภทแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ชื่นชอบ และแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตาราง 2 แสดงถึงจำนวนและร้อยละพฤติกรรมการเดินทาง

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์		
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	312	78.0
เพื่อใช้เวลาว่างกับบุคคลใกล้ชิด	33	8.3
เพื่อเยี่ยมญาติมิตร	29	7.2
เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์	24	6.0
เพื่อเข้าร่วมประชุมสัมมนา/ ศึกษาดูงาน	2	0.5
รวม	400	100.0
ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว		
วันเสาร์- อาทิตย์	184	46.0
วันหยุดเทศกาลต่าง ๆ	121	30.3
วันหยุดช่วงปิดภาคเรียน	72	18.0
วันจันทร์-ศุกร์	23	5.8
รวม	400	100.0
ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว		
เดินทางกับครอบครัว	306	76.5
เดินทางกับกลุ่มเพื่อน	84	21.0
เดินทางมาคนเดียว	9	2.3
เดินทางกับบริษัท หรือหน่วยงาน	1	0.3
รวม	400	100.0
ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง		
2,000 บาท หรือต่ำกว่า	32	8.0
2,001-2,500 บาท	86	21.5
2,501-3,000 บาท	59	14.8
3,001-3,500 บาท	56	14.0
มากกว่า 3,500 บาทขึ้นไป	167	41.8
รวม	400	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว		
1 คน	4	1.0
2 คน	81	20.3
3 คน	46	11.5
มากกว่า 3 คน	269	67.3
รวม	400	100.0
จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงระยะเวลา 1 ปี		
จำนวน 1 ครั้ง	88	22.0
จำนวน 2 ครั้ง	79	19.8
จำนวน 3 ครั้ง	64	16.0
มากกว่า 3 ครั้ง	169	42.3
รวม	400	100.0
ประเภทแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ชื่นชอบ		
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	323	80.8
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	54	13.5
แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	23	5.8
รวม	400	100.0
ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง		
สื่อออนไลน์/เว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย/เฟสบุ๊ก/ ยูทูบ/บล็อกเกอร์/รีวิว	282	44.8
เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก/ปากต่อปาก	243	38.6
สื่อออฟไลน์/วิทยุ/โทรทัศน์/ป้ายประชาสัมพันธ์	58	9.2
บริษัทท่องเที่ยว/ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว	33	5.2
เอกสารแผ่นพับ/โบว์ชัวร์/วารสาร/นิตยสาร/ คู่มือเดินทาง	13	2.1
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (ร้อยละ 78.0) เดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์ - อาทิตย์ (ร้อยละ 46.0) เดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัว (ร้อยละ 76.5) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งมากกว่า 3,500 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 41.8) จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 3 คน (ร้อยละ 67.3) เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง (ร้อยละ 42.3) เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ล่องเรือแล่นก ล่องแก่ง เดินป่า ฯลฯ (ร้อยละ 80.8) ส่วนใหญ่หาข้อมูลจากสื่อออนไลน์/เว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย/เฟสบุ๊ก/ยูทูบ/บล็อกเกอร์/รีวิว (ร้อยละ 44.8)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ของผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการเข้าถึง ปัจจัยด้านที่พักแรม ปัจจัยด้านบริการเสริมอื่น ๆ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว ปัจจัยด้านการบริการของภาครัฐ ปัจจัยด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และปัจจัยด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลไว้ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง น้อย

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มาก

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ตาราง 3 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์ในด้านวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	4.42	0.64	มากที่สุด
2. แหล่งท่องเที่ยวมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าดึงดูดใจ	4.41	0.65	มากที่สุด
3. แหล่งท่องเที่ยวมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น	4.41	0.66	มากที่สุด
4. แหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	4.37	0.65	มากที่สุด
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.40	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.54) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อแหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์ในด้านวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.64) แหล่งท่องเที่ยวมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าดึงดูดใจ ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.65) แหล่งท่องเที่ยวมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.66) และการมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.37$, S.D. 0.65) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์ในด้านวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.64)

ตาราง 4 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านการเข้าถึงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการเข้าถึง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยการนำทางจากระบบแผนที่ออนไลน์ ง่าย สะดวก และรวดเร็ว	4.36	0.65	มากที่สุด
2. การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสะดวกและเข้าถึงง่าย	4.25	0.70	มากที่สุด
3. ป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวสังเกตได้ง่าย และจำนวนเพียงพอ	4.18	0.67	มาก
4. แหล่งท่องเที่ยวมีเส้นทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.16	0.72	มาก
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.23	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการเข้าถึงของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อการเข้าถึงในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.57) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยการนำทางจากระบบแผนที่ออนไลน์ ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.65) และการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสะดวกและเข้าถึงง่าย ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.70) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวสังเกตได้ง่าย และจำนวนเพียงพอ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.67) และการที่แหล่งท่องเที่ยวมีเส้นทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นต่อการเข้าถึงมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยการนำทางจากระบบแผนที่ออนไลน์ ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.65)

ตาราง 5 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านที่พักแรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านที่พักแรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ที่พักแรมบริการด้วยอัธยาศัยไมตรีจิต และเป็นเจ้าบ้านที่ดี	4.41	0.63	มากที่สุด
2. ที่พักแรมเพียงพอ เช่น โฮมสเตย์ โรงแรม รีสอร์ท ฯลฯ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	4.29	0.70	มากที่สุด
3. ที่พักมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ได้มาตรฐาน และปลอดภัย	4.28	0.65	มากที่สุด
4. ที่พักมีให้เลือกหลากหลาย และมีราคาที่เหมาะสม	4.26	0.66	มากที่สุด
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.30	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านที่พักแรมของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านที่พักแรมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.57) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อการบริการด้วยอัธยาศัยไมตรีจิต และเป็นเจ้าบ้านที่ดี ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.63) การมีที่พักแรมเพียงพอ เช่น โฮมสเตย์ โรงแรม รีสอร์ท ฯลฯ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.70) ความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ได้มาตรฐาน และปลอดภัยของที่พัก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.65) และการมีที่พักให้เลือกหลากหลาย และมีราคาที่เหมาะสม ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านที่พักแรมมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าที่พักแรมในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีการบริการด้วยอัธยาศัยไมตรีจิต และเป็นเจ้าบ้านที่ดี ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.63)

ตาราง 6 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านบริการเสริมอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านบริการเสริมอื่น ๆ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งท่องเที่ยวมีธนาคาร โรงพยาบาล คลินิก ไปรษณีย์ ปั๊มน้ำมันที่ได้มาตรฐาน ให้ใช้บริการ	4.00	0.73	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แผ่นพับ และแผนที่บริการนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	3.94	0.77	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวมีบริการนวดแผนไทย สปา และศูนย์ความงาม	3.86	0.82	มาก
4. แหล่งท่องเที่ยวมีบริการรถเช่า ให้ใช้บริการ	3.77	0.81	มาก
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	3.89	0.67	มาก

จากตารางที่ 6 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านบริการเสริมอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านบริการเสริมอื่น ๆ ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.67) และเมื่อวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากต่อแหล่งท่องเที่ยวมีธนาคาร โรงพยาบาล คลินิก ไปรษณีย์ ปั๊มน้ำมันที่ได้มาตรฐาน ให้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.73) แหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แผ่นพับ และแผนที่บริการนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.94$, 0.77) แหล่งท่องเที่ยวมีบริการนวดแผนไทย สปา และศูนย์ความงาม ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.82) และแหล่งท่องเที่ยวมีบริการรถเช่า ให้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านบริการเสริมอื่น ๆ มาก คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีแหล่งท่องเที่ยวมีธนาคาร โรงพยาบาล คลินิก ไปรษณีย์ ปั๊มน้ำมันที่ได้มาตรฐาน ให้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.73)

ตาราง 7 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งท่องเที่ยวมีระบบสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ	4.26	0.71	มากที่สุด
2. แหล่งท่องเที่ยวมีระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ฯลฯ	4.24	0.70	มากที่สุด
3. แหล่งท่องเที่ยวมีร้านค้าชุมชน ร้านสะดวกซื้อ ตลาดนัด ให้เลือกใช้บริการตามเวลาที่เหมาะสม	4.24	0.66	มากที่สุด
4. แหล่งท่องเที่ยวมีสัญญาณโทรศัพท์ และมีบริการฟรี Wifi	4.23	0.74	มากที่สุด
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.24	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.62) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อแหล่งท่องเที่ยวมีระบบสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.71) แหล่งท่องเที่ยวมีระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ฯลฯ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.70) แหล่งท่องเที่ยวมีร้านค้าชุมชน ร้านสะดวกซื้อ ตลาดนัด ให้เลือกใช้บริการตามเวลาที่เหมาะสม ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.66) และแหล่งท่องเที่ยวมีสัญญาณโทรศัพท์ และมีบริการฟรี Wifi ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีระบบสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.71)

ตาราง 8 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านความพร้อม
จัดรายการนำเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านความพร้อมจัดรายการ นำเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บริษัททัวร์มีการให้บริการที่เหมาะสมกับราคา และ คุ้มค่า	3.88	0.80	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวมีบริษัททัวร์เข้าไปดำเนินการธุรกิจ ในพื้นที่	3.87	0.78	มาก
3. บริษัททัวร์มีบริการ package tour ที่รวมการ บริการแบบครบวงจร	3.83	0.81	มาก
4. บริษัททัวร์มีโปรแกรมทัวร์ให้เลือกหลากหลาย	3.81	0.82	มาก
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	3.84	0.75	มาก

จากตารางที่ 8 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยวในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.75) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากต่อบริษัททัวร์มีการให้บริการที่เหมาะสมกับราคา และคุ้มค่า ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.80) แหล่งท่องเที่ยวมีบริษัททัวร์เข้าไปดำเนินการธุรกิจในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.78) บริษัททัวร์มีบริการ package tour ที่รวมการบริการแบบครบวงจร ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.81) และบริษัททัวร์มีโปรแกรมทัวร์ให้เลือกหลากหลาย ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยวมาก คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าบริษัททัวร์ในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีการให้บริการที่เหมาะสมกับราคา และคุ้มค่า ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.80)

ตาราง 9 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านการบริการ
ของภาครัฐของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการบริการของภาครัฐ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความรอบรู้สามารถให้ข้อมูลได้	4.07	0.76	มาก
2. เจ้าหน้าที่ภาครัฐยินดีในการให้ความช่วยเหลือ นักท่องเที่ยว	4.05	0.74	มาก
3. หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัด	4.02	0.75	มาก
4. หน่วยงานภาครัฐมีระบบการให้บริการที่ดี	3.99	0.78	มาก
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.03	0.71	มาก

จากตารางที่ 9 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการบริการของภาครัฐของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านการบริการของภาครัฐในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.71) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความรอบรู้สามารถให้ข้อมูลได้ ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.76) เจ้าหน้าที่ภาครัฐยินดีในการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.74) หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.75) และหน่วยงานภาครัฐมีระบบการให้บริการที่ดี ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุงต่อปัจจัยด้านการบริการของภาครัฐมาก คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความรอบรู้สามารถให้ข้อมูลได้ ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.76)

ตาราง 10 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านความเป็นมิตรของคน ในท้องถิ่น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ชุมชนมีระบบสังคมที่เป็นมิตร ยินดีต้อนรับ นักท่องเที่ยว	4.44	0.60	มากที่สุด
2. ชุมชนมีความยินดีให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ	4.34	0.69	มากที่สุด
3. ชุมชนมีความพร้อม และต้องการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด	4.32	0.65	มากที่สุด
4. ชุมชนมีนักท่องเที่ยว/นักเล่าเรื่องในชุมชน	4.21	0.73	มากที่สุด
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.32	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.59) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อชุมชนมีระบบสังคมที่เป็นมิตร ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.60) ชุมชนมีความยินดีให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.69) ชุมชนมีความพร้อม และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.65) และชุมชนมีนักท่องเที่ยว/นักเล่าเรื่องในชุมชน ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุงตอบปัจจัยด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าชุมชนในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีระบบสังคมที่เป็นมิตร ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.60)

ตาราง 11 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ที่สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่น	4.36	0.66	มากที่สุด
2. การมีเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนที่หลากหลาย	4.34	0.65	มากที่สุด
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายและสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้	4.29	0.64	มากที่สุด
4. ประชาชนสามารถถ่ายทอดและสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว	4.28	0.70	มากที่สุด
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.31	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.61) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ที่สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.66) การมีเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.65) กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายและสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.64) และประชาชนสามารถถ่ายทอดและสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสนจังหวัดพัทลุงต่อปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด คือนักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ที่สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.66)

ตาราง 12 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านบรรยากาศ
ของแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านบรรยากาศ ของแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิถีชีวิตในแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม เหมาะสมกับ การพักผ่อนและทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4.49	0.59	มากที่สุด
2. สภาพภูมิอากาศและที่ตั้งเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	4.39	0.68	มากที่สุด
3. แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดระเบียบพื้นที่ให้มีความ กลมกลืนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.26	0.68	มากที่สุด
4. ถนนสวยงามสะอาดตา	4.15	0.78	มากที่สุด
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.32	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 การศึกษาระดับความคิดเห็นด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. 0.59) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อวิถีชีวิตในแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม เหมาะสมกับการพักผ่อนและทำกิจกรรมท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.59) สภาพภูมิอากาศและที่ตั้งเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.68) แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดระเบียบพื้นที่ให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.68) และถนนสวยงามสะอาดตา ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสนจังหวัดพัทลุงต่อปัจจัยด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีวิถีชีวิตในแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม เหมาะสมกับการพักผ่อนและทำกิจกรรมท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.59)

ตาราง 13 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ในภาพรวม

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	4.40	0.54	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว	4.32	0.59	มากที่สุด
ด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น	4.32	0.59	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.31	0.61	มากที่สุด
ด้านที่พักแรม	4.30	0.57	มากที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.24	0.62	มากที่สุด
ด้านการเข้าถึง	4.23	0.57	มากที่สุด
ด้านการบริการของภาครัฐ	4.03	0.71	มาก
ด้านบริการเสริมอื่น ๆ	3.89	0.67	มาก
ด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว	3.84	0.75	มาก
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.35	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.35$, S.D. 0.62) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.54) ด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.59) ด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.59) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.61) ด้านที่พักแรม ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.57) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.62) ด้านการเข้าถึง ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.57) และผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากต่อการบริการของภาครัฐ ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.71) ด้านบริการเสริมอื่น ๆ ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.67) ด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ตอบปัจจัยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) มากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.54)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) 5 กลุ่ม จำนวน 22 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 ภาคเอกชน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 ภาคชุมชน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 4 นักวิชาการ จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 5 กลุ่มอาชีพต่าง ๆ จำนวน 8 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ คือ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง ผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 ภาคชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านชุมชน จำนวน 4 อำเภอ ๆ ละ 1 คน รวมจำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 4 นักวิชาการ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ อาจารย์แผนกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง และอาจารย์แผนกวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 5 กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกระจุต กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มแกะรูปหนังตะลุง กลุ่มร้อยลูกปัดมโนราห์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวสังข์หยด กลุ่มย้อมผ้าสีธรรมชาติ และกลุ่มทอผ้าไหมคลุมข่อย จำนวน 8 คน

ผู้วิจัยใช้แบบคำถามสัมภาษณ์ ทั้ง 5 กลุ่ม ซึ่งมีข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบด้วยเนื้อหา คือ ส่วนที่ 1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ด้านการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา 2) แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) กับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง ผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านชุมชน จำนวน 4 อำเภอ ๆ ละ 1 คน รวมจำนวน 4 คน นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์แผนกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง และอาจารย์แผนกวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง จำนวน 2 คน และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกระจูด กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มแกะรูปหนังตะลุง กลุ่มร้อยลูกปัดมโนราห์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวสังข์หยด กลุ่มย้อมผ้าสีธรรมชาติ และกลุ่มทอผ้าไหมคลุมลอ่ย จำนวน 8 คน ซึ่งสามารถตอบประเด็นคำถามวิจัยครอบคลุมทุกข้อ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามข้อคำถามออกเป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้

1. ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “... จังหวัดพัทลุงมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติเป็นอย่างมาก เพราะมีทั้งเขา ป่า นา เล และการท่องเที่ยวในแต่ละอำเภอจะมีความโดดเด่นและแตกต่างกันออกไป เช่น อำเภอกงหรา จะมีการท่องเที่ยวควนนกเด็น ภูสอยไห้ม ภูรุ่งแจ้ง ควนมอญ อำเภอป่าพะยอม มีการท่องเที่ยวหวนต่าง ๆ เช่น นิยมล่องแก่งที่หวนมดแดง มีการท่องเที่ยวบริเวณภูเขาบรรทัด เพื่อดูชาโก อำเภอเขาชัยสน นิยมท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน เป็นต้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ มโนราห์วัดท่าแค มีการไหว้ครุมนโนราห์ซึ่งค่อนข้างโดดเด่น เพราะยูเนสโกขึ้นทะเบียน นโนรา เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมฯ จะทำเป็นแลนด์มาร์คให้นักท่องเที่ยวรำมโนราห์ได้ หรือให้นักท่องเที่ยวมาอยู่เป็นวันเป็นเดือน ส่วนหนังตะลุงมี แต่ไม่เด่น ซึ่งอบจ.พยายามยกระดับขึ้นมา มีงานประเพณีประจำปีหนังตะลุง ประมาณเดือนธันวาคม ต่อไปควรจะต้อไปควบคู่กันระหว่างหนังตะลุงกับมโนราห์...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เทศกาล งานประเพณี ที่โดดเด่น ได้แก่ งานแข่งโพนลากพระ งานไหว้ครุมนโนราห์ งานไหว้ครูวัดเขาอ้อ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะเป็นหมอยพื้นบ้าน ยารักษาโรคด้วยสมุนไพร (ทำยาสมุนไพร) ส่วนวัฒนธรรมจะเป็นการเล่นศิลปะพื้นบ้าน คือ การเซิด

หนังตะลุง และมโนราห์ สำหรับวิถีชีวิตโดยส่วนใหญ่ก็จะมีกิจกรรมการจักสานกระจูด การทอผ้า การทำปลา
ตุกร้า แพทย์แผนไทย...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...กิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นคิดว่าเป็นการท่องเที่ยว
ชุมชนบ้านเขาชัยสน มีการพาไปชมบ่อน้ำร้อน แล้วก็มาบ้านหนังตะลุง วัดหัวเขาชัยสน ซึ่งจะมีวิถีชีวิต
และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้ศึกษา แล้วก็พาไปไหว้พระที่หัวเขา
ต่อจากนั้นเที่ยวสวนเกษตรร้อยพุกา เทียวถ้ำลือกอ เวียนรอบเขา...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...อันดับหนึ่ง คือ ทะเลน้อย ซึ่งมีจุดเด่น เป็นทะเลสาบ
มีนกนานาชนิด และพืชจากธรรมชาติหลากหลายชนิด ทั้งนี้ในแต่ละอำเภอจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่มี
ความโดดเด่นแตกต่างกันออกไป เช่น อำเภอปากพะยูน จะเจอทะเลสาบ คล้าย ๆ ทะเลน้อย อำเภอ
เขาชัยสน จะเจอบ่อน้ำร้อนบ่อน้ำเย็น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาปู่เขา
ย่า ได้สัมผัสธรรมชาติและได้รับประทานผลไม้ตามฤดูกาล...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ วังเจ้าเมือง
ทั้งวังเก่า และวังใหม่ ที่ลำปำ ถ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาจะเป็น วัดเขาอ้อ เป็น
ตำหนักศิลาที่มีคุณค่า เป็นมรดกที่สำคัญของจังหวัดพัทลุง นอกจากนั้นจะมีถ้ำสุมน และวัดคูหา
สวรรค์ เป็นยุคเก่าแก่หลายร้อยปี ส่วนวัดเขียนบางแก้ว ถือว่าเป็นโบราณสถาน และเป็น 1 ใน 4 ที่มี
เจดีย์ของภาคใต้ และมีเมืองเก่าชัยบุรี มีซากกำแพงของเมืองเก่า...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ การแข่งเรือหางน้ำ
ในวันชักพระที่ทะเลน้อย ซึ่งถือเป็นจุดเด่น ในภาพรวมของจังหวัดจะมีหนังตะลุง และมโนราห์โรงครู
ซึ่งถูกบรรจุลงในแผนพัฒนาเป็นงานวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น มโนราห์สมพงษ์จะสอนมโนราห์อยู่ตาม
โรงเรียนต่าง ๆ...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของ
จังหวัดพัทลุงส่วนมากทำประมงพื้นบ้านในบริเวณทะเลสาบ ทำนาบางส่วน ทำการจักสานกระจูด
และทำเกษตร ถ้าที่โดดเด่นจะเป็น การจักสานกระจูด กระเป่ากระจูด ที่ทำให้ชาวบ้านอยู่ได้ (หรือเป็น
อาชีพหลัก) ที่สามารถจุนเจือครอบครัวได้ กระเป่าจักสานที่ทะเลน้อยถือว่ามียี่ห้อเสียงมาก...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทะเลน้อย อุทยานแห่งชาติเขาปู่เขาย่า ล่องแก่งหนานมดแดง ควบต่างๆในอำเภอกงหรา เช่น ควบนกเต็น ควบมอญ และยังมีภูเขาอกทะเล (สัญลักษณ์ประจำจังหวัด)...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีแข่งโพนลากพระ งานสมโภชพระพุทธรูปรัตนไตรยชัยวัฒน์จตุรทิศ งานมโนราห์โรงครู งาน 390 ปีเมืองชัยบุรี มหกรรมชิงแชมป์หนังตะลุงพื้นบ้าน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น ได้แก่ การจักสานกระจูด การทอผ้า การทำปลาตุ๋น ร้า แพทย์แผนไทย การรักษาโรคด้วยสมุนไพร (เช่น น้ำว่านสมุนไพร เป็นสมุนไพรให้นำตัวลงไปแช่ ที่วัดเขาอ้อ แต่มีค่าใช้จ่ายสูงมาก)...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุง ได้แก่ เทศกาลข้าวใหม่ปละมัน (กินข้าวริมเล) ปีละครั้งประมาณเดือน ต.ค จัดที่ริมเล เทศกาลกินปลาหัวโหม่ง เดือน มิ.ย. ที่อำเภอบางแก้ว งานกินร่อยปล่อยล้าน (กินกุ้งก้ามกราม) เดือน ก.ย. และนอกจากนี้ยังมีประเพณีแข่งโพนลากพระ ส่วนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมการล่องแก่ง ล่องเรือแล่นก การจักสานกระจูด ทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดเขียนบางแก้ว เมืองเก่าชัยบุรี แต่ก็มีปัญหาในบริเวณรอบ ๆ ของเมืองเก่า คือ จะมีเรื่องของยาเสพติดสูง ส่วนวัดเขาอ้อ เหมาะสมสำหรับคนสายมู แต่ใกล้ ๆ วัดเขาอ้อ จะมีวัดพนางตุงอยู่บนเขา และมีหลวงพ่อทวดองค์ใหญ่ มองลงมาจะเห็นวิวทะเลน้อย และทางจังหวัดต้องการจะสร้าง Sky Walk แต่นโยบายของจังหวัดที่ขัดกับผู้บริหารท้องถิ่นทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...พัทลุงบ้านทุ่ง ไม่ปรุงแต่ง เพราะยังมีความเป็นธรรมชาติอยู่สูงมาก และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น คือ ทะเลน้อย ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความประทับใจในครั้งแรกได้เป็นอย่างดี ส่วนฝั่งล่องแก่งในอำเภอบาชะโฮม สามารถหาประสบการณ์ที่อื่นได้ แต่ทะเลน้อยไม่สามารถหาประสบการณ์จากที่อื่นได้ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่น เช่น กิจกรรมล่องแก่ง ล่องเรือดูนก กิจกรรมแข่งโพนลากพระ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมลากพระไม่

สามารถเปรียบเทียบกับจังหวัดสงขลาได้ เพราะมีความแตกต่างกันออกไป ส่วนกิจกรรมที่ชุมชนลำปำ จัดขึ้น คือ กิจกรรมตักบาตรยามเช้าที่ตลาดริมคลองลำปำ แต่ยังไม่ค่อยสร้างชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวให้แก่ทางจังหวัด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...อยากให้มีการสนับสนุนหนังตะลุง เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมฯ ดังเช่น มโนราห์ เพราะจังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งกำเนิดมโนราห์และหนังตะลุง...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...งานจักสานกระจูด เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น ซึ่งสืบสานกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การทำปลาตุกร้า การร้อยลูกปัดมโนราห์ การทำกล้วยฉาบ แม่แดง การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว การแกะรูปหนังตะลุง แพทย์แผนไทย ก็ถือเป็นภูมิปัญญาที่โดดเด่น ส่วนวิถีชีวิตที่โดดเด่น ได้แก่ การทำประมงพื้นบ้าน (ยอ ยักษ์) การหาปลาด้วยเรือลำเล็ก...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...กิจกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการทำข้าวสังข์หยดตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำ ที่นาโปแกมีที่ดำนานำให้นักท่องเที่ยวสัมผัสได้ด้วยตนเอง การทำนาริมเลที่บ้านปากประ ถือเป็น Unseen Thailand ซึ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทำบ้านปลา กิจกรรมดูแสงแรก กิจกรรมยกยอยักษ์ และกิจกรรมกินกุ้งก้ามกราม เป็นต้น...”

2. ศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยว

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ปัจจุบันจังหวัดพัทลุงมีโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร ร้านค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยว การเดินทางมายังจังหวัดพัทลุงก็มีความสะดวก สามารถเดินทางได้ง่าย และในแต่ละชุมชนต่างก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...การพัฒนาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ ตัวแทนของแต่ละชุมชนจะมานำเสนอแผนการเตรียมความพร้อม แผนการพัฒนาและปรับปรุง และแผนการดำเนินการต่าง ๆ ในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเราเปิดโอกาสให้แต่ละชุมชนได้แสดงถึงศักยภาพ ความสามารถ และความต้องการเพิ่มเติมที่จะให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องและให้ดียิ่งขึ้น เพื่อ

ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งก็มีงบประมาณที่จัดตั้งไว้เพื่อรองรับการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ทุกปีงบประมาณ...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงวิสัยทัศน์ว่า “...ถ้าประเมินความพร้อมด้านการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง ถือว่า พัทลุงเป็นเมืองรองที่มีความพร้อมเรื่องการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เพราะมีโรงแรม ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านสะดวกซื้อ และร้านค้าในชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีการขยายธุรกิจให้มีจำนวนมากขึ้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...พัทลุงในปัจจุบันเต็มไปด้วยการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นเมืองรองหนึ่งที่โดดเด่นมาก มีการจัดทัวร์โดยรถตู้ และรถทัวร์ เช่น การจัดทัวร์หนานต่าง ๆ ในอำเภอ ป่าพะยอม และเทศบาลทุกตำบลสนับสนุนในเรื่องยานพาหนะ การเดินทางทั้งทางน้ำ ทางบก ทางอากาศ สะดวกมาก สามารถเดินทางมาที่จังหวัดพัทลุงได้หลากหลายเส้นทาง เรื่องไฟฟ้า น้ำประปา สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เพราะมีโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้น จังหวัดพัทลุงได้มีโอกาสในการรับนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจุดสำคัญ คือ ทะเลน้อย ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจากชาวบ้านในจังหวัดพัทลุง การไปเที่ยวอำเภอกงหรา การไปเที่ยวถ้ำน้ำร้อนถ้ำน้ำเย็น เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้หมด...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง มีนักท่องเที่ยวในชุมชน (ด้านบุคลากร) มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีเรือนำเที่ยว แต่รถนำเที่ยวมีน้อย...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ (ห้องน้ำ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าชุมชน ถนน ระบบสัญญาณโทรศัพท์ Wifi) ที่ได้เปรียบ คือ คลองกับถนนจะเป็นคู่ขนานกัน ทำให้สามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทันท่วงที มีรถโดยสารสาธารณะ แต่ไม่ค่อยได้ให้บริการ เพราะคนส่วนใหญ่จะใช้รถยนต์ส่วนตัวมากกว่า ทำให้ไม่ค่อยมีผู้ใช้บริการ และมีรถเช่าให้บริการ ถ้านักท่องเที่ยวสนใจ สามารถจัดหาให้ได้ แต่ยังไม่เปิดให้บริการอย่างเป็นทางการ...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...จังหวัดพัทลุงเป็นที่รู้จักเพราะภาคเอกชนส่วนใหญ่ มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด อยากจะให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการประชาสัมพันธ์ (การโปรโมท) เช่น ลานช่อย หนานมดแดง ที่มีการล่องแก่ง ในยุคแรกทำกันเองในลักษณะครัวเรือน พอมีชื่อเสียงก็ได้รับการพัฒนาและปรับปรุง เช่น การพัฒนา ถนน เป็นต้น ดังนั้น ภาครัฐควรจัดหาบุคลากรที่เป็นไปตามเทรนด์หรือเทคโนโลยี เพื่อจัดทำวิดีโอหรือ เว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด ควรค้นหาจุดที่น่าสนใจเพื่อสร้างความดึงดูดใจ และสร้างการประชาสัมพันธ์ที่ดีแทน เช่น การใช้ภาพเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่มีความโดดเด่น สร้างความน่าสนใจได้เป็นอย่างดี เป็นต้น โดยเฉพาะเพจของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การพัฒนาในส่วนอื่นจะได้รับการพัฒนาหลังจากที่แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจาก นักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...จังหวัดพัทลุงสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้แบบ Niche Market จึงทำให้โรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อยู่ แต่ถ้าจะรองรับ นักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ควรมีการจัดทำโรงแรมที่รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพียงพอ ร้านอาหารก็ เช่นเดียวกันยังคงขาดแคลนร้านอาหารขนาดใหญ่ และในส่วนของการเดินทางขนส่งมายังจังหวัด พัทลุงไม่มีความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางด้วยตนเอง ไม่มีรถสาธารณะบริการที่ เพียงพอ รถเช่าก็มีอยู่น้อย ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเช่ารถมาจากสนามบิน การขนส่งสาธารณะ ถือเป็นจุดบอดที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงมีความยุ่งยาก และการเข้าถึงข้อมูลของ สถานที่ ส่วนใหญ่จะค้นหาจากเพจรีวิว แต่ยังไม่เว็บไซต์ที่แสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง มีบางหน่วยงานที่ทำไว้แต่ไม่อัปเดต และแคมเปญการท่องเที่ยวก็ทำเป็นช่วง ๆ ยังไม่โดดเด่นและไม่ ต่อเนื่อง ไม่สากล ไม่ปรุงแต่ง ทำให้ไม่ถูกทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ซึ่งบางกิจกรรมก็ไปทับซ้อนกับ กิจกรรมในจังหวัดอื่นที่เป็นกิจกรรมเดียวกัน...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงความคิดเห็นว่า “...มีบุคลากรรองรับที่เพียงพอ มีสถานที่ในการรองรับ นักท่องเที่ยว มีวิทยากรประจำฐาน มีความชำนาญ มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ ซึ่งทุกคน สามารถให้ความรู้ได้ มีระดับความพร้อมอยู่ในระดับมาก...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงความคิดเห็นว่า “...ที่พัก ร้านอาหาร สถานที่จัดอบรม ห้องน้ำ ลานจอดรถ ครบถ้วนเพียงพอ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้...”

3. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...หน่วยงานภาครัฐให้ความช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้การท่องเที่ยวดีขึ้น และพัฒนากลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือในการจัดงานหรือพิธีการต่าง ๆ เช่นที่ผ่านมามีการพิธีทำบุญบูรพาจารย์ “ตามรอยพิธีกรรมสำนักเขาอ้อ” เพื่อย้อนรำลึกถึงสำคัญของสำนักเขาอ้อ และเส้นทางพุทธธรรม ตลอดถึงพิธีกรรมสำคัญของชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ นอกจากนี้ วัฒนธรรมจังหวัดพยายามที่จะจัดงานพิธีต่าง ๆ ที่ชูความโดดเด่นของจังหวัดพัทลุง โดยมอบหมายให้แต่ละชุมชนเป็นผู้นำเสนอความคิดเห็นร่วมกัน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...กลยุทธ์คือ จุดเด่นของการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่รองรับกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะไม่ค่อยมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีหรือใช้เทคโนโลยีไม่ค่อยจะเป็น จึงได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือในส่วนนี้ โดยได้เข้าไปช่วยสร้าง ช่วยคิด ช่วยจัดทำระบบต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูล การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารข้อมูลด้านการท่องเที่ยวไปยังเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ บางอย่างก็ร่วมมือกับทางจังหวัดในการพัฒนาข้อมูลร่วมกัน...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่ม หรือการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ต้องมองภาพการท่องเที่ยวให้กว้างกว่านี้ ต้องมองไปถึงสื่อวงกว้าง มีอะไรโดดเด่นก็ให้นำมาประชาสัมพันธ์ เดียวนี้สื่อออนไลน์ก็สำคัญอยู่ ควรลงทุนในสื่อเพื่อนำสิ่งที่โดดเด่นไปวางไว้ในสื่ออย่าพัฒนาแต่สิ่งเล็ก ๆ ต้องมีที่พัก ร้านอาหาร สถานที่พักผ่อน สิ่งอำนวยความสะดวก...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องดำเนินการภายใต้แนวคิดทางกฎหมาย เมื่อเทศบาลลงมาปฏิบัติงาน อาจจะมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม อยากรให้เรื่อนำเที่ยวได้ขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน อยากรลดจำนวนวชิพให้หน่อยลง บางทีก็มีพานักท่องเที่ยวไปศาลาเจ้า

แม่นางเรียม พานักท่องเที่ยวไปพักเหนื่อย และเพื่อไปขอโชค ขอลาภ บางคนก็สมหวัง บางคนก็ไม่สมหวัง...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ใช้กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก และทุกที่ต้องทำแบบนี้ เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องตรงกันว่า “...มีการจัดเก็บฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว มีเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีการบริหารงานโดยคนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ มีการจัดประชุม มีชมรมต่าง ๆ เพื่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้คนในชุมชนบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ให้ทุกคนมีอาชีพ มีรายได้ ถือเป็นการกระจายรายได้ จากเดิมมีเฉพาะรายได้จากยางพารา กลายเป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวกลายเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน มีการแบ่งงานชัดเจน กลุ่มใดดูแลเรื่องอะไรก็รับผิดชอบเรื่องนั้น มีการจัดสรรเงินรายได้...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ชุมชนมีระบบในการบริหารจัดการ เช่น การบริหารการเงิน มีการจัดเก็บข้อมูลในระบบ มีการจัดเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวในระบบที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน มี Website ท่องเที่ยวกับชุมชน มี Facebook และสื่อในการประชาสัมพันธ์...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ให้คนในชุมชนเป็นผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว มีการจัดประชุมหมู่บ้านประจำปี ทางเทศบาลจัดให้มีการประชุมฯ ขอให้ผู้นำท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วม...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ให้คนในชุมชนบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ให้ทุกคนมีอาชีพ มีรายได้ ถือเป็นการกระจายรายได้ จากเดิมมีเฉพาะรายได้จากยางพารา กลายเป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวกลายเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ควรทำให้เกิดเครือข่ายให้ได้ ทำเป็น Group Tour ทำการตลาดที่จะดึงนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว สำนักงานจังหวัด องค์กรของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเริ่มก่อนในการทำให้เกิดนโยบายของแผนที่ยั่งยืนและมีความต่อเนื่อง เช่น พยายามส่งเสริมเรื่องการเลี้ยงไหมเพื่อที่จะทอเป็นผ้าไหม แต่ยังไม่สามารถสู้กับจังหวัดอื่นได้ แต่อย่างน้อยก็เป็นไฮไลต์ในการสร้างความดึงดูดใจในการท่องเที่ยว เป็นต้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ควรใช้เทคโนโลยีให้ได้มากที่สุด เช่น การเข้าถึงข้อมูล ยังมีการบริหารจัดการที่กระจุกกระจาย เป็นต้น ภาคเอกชนสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดีมาก มีแนวคิดที่ชัดเจน มีตัวตน ต้องเป็นเทคโนโลยีที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลให้ได้มากที่สุด ภาครัฐ ควรคิดค้นทำเทคโนโลยีที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเอกชนอย่างเช่น Agoda ซึ่งจะส่งเสริมการขายที่พิกัดดียิ่งขึ้น และมีการหักค่านายหน้าได้น้อยลง...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการประชุม มีการพบปะพูดคุยกันอย่างต่อเนื่อง มีการอบรมให้ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการปรับปรุงพื้นที่บริเวณท่าเรือ มีลานกิจกรรม และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการในหลาย ๆ ส่วน เช่น การตลาด การขายออนไลน์ การจัดเก็บข้อมูลผลิตภัณฑ์ ข้อมูลรายได้ ข้อมูลคลังสินค้า การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น เว็บไซต์...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการแบบโบราณ ที่ท้องถิ่นมีการจัดทำกรอบรูปแต่ยังยึดเครื่องมือในการทำกรอบรูปหนังตะลุงจากสำนักงานของรัฐ เพราะกรอบรูปหนังตะลุงสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ หรือใส่ลูกปัดโนราห์ รูปหลวงปู่ทวด ก็จะสามารถช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มได้ สรุป มีการนำเครื่องมือมาใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่ 100% และมีการยืมเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ มาใช้ เครื่องตัดกรอบรูปหนัง และส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือแบบดั้งเดิมเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิม ไม่ต้องการทำในรูปแบบธุรกิจ พัทลุงมีสายพันธุ์วัวชน มีหนังวัวใช้สำหรับทำผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งถือเป็นจุดเด่น สี ก็จะใช้สีโบราณ ไม่มีการใช้สารเคมี ข้อดี คือ ไม่ลอก โดนน้ำก็ไม่เป็นอะไร ข้อเสีย คือ ใช้เวลานาน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ทุกคนต้องเป็นวิทยากรได้ ด้านพื้นที่ทำกิจกรรมแบ่งเป็นโซน (เป็นฐานทำกิจกรรม) มีบุคลากรรับผิดชอบในแต่ละฐาน (มีกิจกรรมประจำฐาน) มี 18 ฐานครบวงจร ทำได้ทุกกิจกรรม ขายนักท่องเที่ยวเชิง Workshop เช่น ผ้ามัดย้อม ฐานละ 200 บาท ทำเสร็จแล้วเอาผ้าไปได้เลย เป็นต้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรมีการบริหารจัดการแบบครัวเรือนหรือชุมชน แต่ภาครัฐเข้ามาช่วยในบางส่วน ภาครัฐเข้ามาช่วยในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยพื้นฐานแล้วชาวบ้านมาปรับตกแต่งเพิ่มเติม และภาครัฐดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตด้วยตนเองมาส่งเพื่อฝากขาย แล้วมีการหัก % จากยอดขาย มีการจัดสรรปันส่วนอย่างเป็นธรรมและมีการทำบัญชีด้วยตนเอง...”

4. ศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ปัญหาทุกวันนี้ คือ วัชพืชที่ทะเลน้อยมาจากอำเภองกง หารา อำเภอสรีบรรพต ที่ปล่อยน้ำลงมาที่ทะเลน้อย ทำให้เกิดวัชพืช จึงเกิดพื้ตลิ่งเมืองเกษตรอินทรีย์ พยายามนำขยะและส่วนที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น กาบหมาก เก็บมาทำเป็น ภาชนะ แล้วนำมาขาย หรือ ทางปาล์มเอามาทำเป็นถ้วย ชาม กระถางต้นไม้ เพื่อจำหน่าย เรื่องวัชพืช กำลังทำเรื่องย่อยสลาย ผักตบ เอามาทำเป็นตัวกันกระแทกแทนโฟม...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...นโยบาย คือ ให้ทุกชุมชนช่วยกันดูแล รักษาความสะอาด ของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้มีความสะอาดและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...วัฒนธรรมจังหวัดจะไม่ค่อยได้ดูแลในส่วนนี้ เพราะส่วน ใหญ่เรื่องนี้จะป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับท้องที่โดยตรง...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า “...เน้นเรื่องสุขลักษณะ ไม่นำของเก่ามาใช้ มีการ คัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง มีโรงขยะ เทศบาลมาเก็บขยะให้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ขาดถังขยะไม่ได้ ไม่นั้น นักท่องเที่ยวไม่มีที่ทิ้งขยะ ถึงแม้ถังขยะอาจจะมีก็ตาม ก็ควรให้มีในบางจุด มีการล้างถังขยะ ทุกวันก่อนกลับบ้าน ใช้โซล่าเซลล์ ประหยัดพวกไฟที่ต้องใช้ตลอดคืน มีการคัดกรองน้ำ มีประตูเข้า ออกของน้ำที่จะลงทะเล...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า “...แผนระบบบำบัดน้ำเสียภายในองค์กรยังไม่มี ใช้วิธีการปล่อยลงท่อจัดเก็บแล้วก็บำบัด แต่ยังไม่ถึงมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่กล่าวว่า “...มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขวดพลาสติก และ เสนอให้เทศบาลทำการคัดแยกขยะด้วย เมื่อนำขยะจากชุมชนที่คัดแยกไปแล้ว ไม่ควรนำขยะมา รวมกัน มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ครัวเรือน อบต. มีนโยบาย ไม่แยก ไม่ยก ถ้าครัวเรือนใดมีขยะปนกัน อบต. จะไม่ยกไปทำลาย มีการทำแก๊สชีวภาพครัวเรือน จากเศษอาหาร เศษปลา หมักทำแก๊สใน

ครัวเรือน และนำส่วนที่เหลือมาทำปุ๋ย มีการใช้แผงโซลาร์เซลล์ โดยชาวบ้านนำมาติดตั้งกันเอง ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อประหยัดต้นทุน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรนำสมุนไพรมานำเข้าตู้อบโซลาร์เซลล์ ซึ่งเป็นพลังงานทดแทน...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ไม่สามารถทำการท่องเที่ยวในเชิง Mass ได้ เพราะจะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมไป เช่น การล่องเรือในปากประ ที่พาไปตกปลา เก็บสายบัว หรือการเก็บหินในสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ทรัพยากรในจุดนั้นลดลงไป เป็นต้น จึงทำให้การท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงเป็นการท่องเที่ยวในเชิง Niche Market และในส่วนของขยะมีการบริหารจัดการขยะได้เป็นอย่างดี ส่วนเรื่องที่ได้รับการแก้ไขแล้ว เช่น ในทะเลน้อย มีการลด เรือยนต์ ลมมลภาวะทางเสียง ที่ทำให้นักชนิตต่าง ๆ อยู่ลำบาก เป็นต้น จึงได้มีการพูดคุยกับมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา เพื่อคิดค้นนวัตกรรมที่ช่วยลดมลภาวะทางเสียง เพื่อสร้างความยั่งยืน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ก่อนหน้านี้ทะเลน้อยถูกขังเป็นชั้นน้ำเลย ปัจจุบันสามารถทำให้น้ำไหลได้ในระดับหนึ่ง บัวเลยหยุดเน่า แต่คนจะน้อยลง เลยจะต้องลงเรือไปแหล่งส่งนก ซึ่งเหมาะกับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่ต้องการส่งนก ระบบกำจัดขยะของ ทะเลน้อยถือว่าแย่มาก ระบบขยะยังไม่เป็นระบบ ไม่มีการจัดเก็บและมีการทิ้งขยะ ควรเริ่มจัดทำระบบของการจัดการขยะ จึงต้องสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การให้จอดรถแล้วเดินเข้าไปในชุมชนเหมือนลำปำที่ทำตอนนี้ ที่เปิดโอกาสให้ได้ใช้ชีวิตวิถีชุมชน เป็นต้น ดังนั้น เรื่องขยะ เรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ ถือเป็นสิ่งสำคัญ...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า “...มีการคัดแยกขยะแห้ง ขยะเปียก พลาสติก มีการใช้โซลาร์เซลล์ (พลังงานแสงอาทิตย์) ไม่ใช่สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี สีเคมี เป็นต้น ทำนาแบบไม่เผาตอซัง (ฟาง) เพราะจะทำให้เป็นมลพิษ โดยจะเอาฟางไปทำเป็นปุ๋ยเกษตรอินทรีย์ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ใช้พืชธรรมชาติในการทำผ้ามัดย้อม...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ต้องการโซลาร์เซลล์มาใช้แทนพลังงานไฟฟ้า แต่ปัจจุบันยังไม่มี...”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 จังหวัดพัทลุงมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือไม่ อย่างไร สามารถสรุปได้ว่า

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงในแต่ละอำเภอจะมีความแตกต่างกันออกไป และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีหลากหลายมากขึ้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีความโดดเด่นที่ต่างกันไป สิ่งดึงดูดใจทางด้านการท่องเที่ยวอันดับแรกที่เป็นประตูสู่พัทลุง คือ “ทะเลน้อย” ซึ่งพื้นที่ทะเลน้อยมีความน่าสนใจอยู่ และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่มรดกโลกทางการเกษตรแห่งแรกของไทย ทางจังหวัดได้ใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่มาในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอดีต แต่ในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจะเป็นการล่องแก่งในอำเภอป่าพะยอม สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ วัดและวัดต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นโบราณสถานที่สำคัญของภาคใต้ ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดพัทลุง ได้แก่ มโนราห์ หนังตะลุง ซึ่งถูกบรรจุลงในแผนพัฒนาเป็นงานวัฒนธรรมประจำถิ่น และวิถีชีวิตที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงจะเป็นการจักสานกระจูด กระเป่ากระจูด ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของคนในพื้นที่ และเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ในการสร้างความดึงดูดใจให้แก่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ทางจังหวัดต้องการจะสร้าง Sky Walk แต่นโยบายของจังหวัดที่ขัดกับผู้บริหารท้องถิ่นทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

2. ด้านการรองรับนักท่องเที่ยว

จังหวัดพัทลุงมีโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร ร้านค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยว การเดินทางมายังจังหวัดพัทลุงก็มีความสะดวก สามารถเดินทางได้ง่าย และในแต่ละชุมชนต่างก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ มีบุคลากรรองรับที่เพียงพอ มีสถานที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว มีวิทยากรประจำฐาน ซึ่งวิทยากรมีความเชี่ยวชาญ มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ มีนักเล่าเรื่องในชุมชน (ด้านบุคลากร) อีกทั้งยังมีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีเรือนำเที่ยว ซึ่งทุกคนสามารถให้ความรู้ได้ และโดยภาพรวมทางจังหวัดมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

3. ด้านการบริหารจัดการ

จังหวัดพัทลุงมีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่ม หรือการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และมีการจัดเก็บฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว มีเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีการบริหารงานโดยคนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ มีการจัดประชุม มีชมรมต่าง ๆ เพื่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้คนในชุมชนบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ให้ทุกคนมีอาชีพ มีรายได้และมีการจัดสรรเงินรายได้ ถือเป็นกระจายรายได้ จากเดิมมี

เฉพาะรายได้จากการทำสวนยางพารา กลายเป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน

4. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

จังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการมอบหมายงานให้เทศบาลเข้าไปดำเนินการเก็บขยะจากชุมชนต่าง ๆ และมุ่งเน้นให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ครัวเรือน ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงวัชพืชที่เกิดขึ้นในทะเลน้อย ซึ่งทำให้เกิดความมีชื่อเสียงที่เรียกว่า “พัทลุงเมืองเกษตรอินทรีย์” โดยมีความพยายามที่จะนำขยะและส่วนที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น กาบหมาก เก็บมาทำเป็นภาชนะ แล้วนำมาขาย หรือ ทางปาล์มเอามาทำเป็นถ้วย ชาม และกระถางต้นไม้ เพื่อจำหน่าย ในเรื่องวัชพืชกำลังทำเรื่องย่อยสลาย ผักตบชวาเอามาทำเป็นตัวกันกระแทกแทนโฟม เป็นต้น

ตาราง 14 แสดงสรุปความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคชุมชน	นักวิชาการ	กลุ่มอาชีพต่าง ๆ
1. ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓
2. ศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยว	✓	✓	✗	✗	✓
3. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	✓	✗	✓	✗	✓
4. ศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	✓	✗	✓	✓	✓

หมายเหตุ : ✓ มีศักยภาพ ✗ ควรพัฒนาศักยภาพ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) กับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง ผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านชุมชน จำนวน 4 อำเภอ ๆ ละ 1 คน รวมจำนวน 4 คน นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์แผนกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง และอาจารย์แผนกวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง จำนวน 2 คน และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกระจูด กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มแกะรูปหนังตะลุง กลุ่มร้อยลูกปัดมโนราห์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวสังข์หยด กลุ่มย้อมผ้าสีธรรมชาติ และกลุ่มทอผ้าไหมคลุมข่อย จำนวน 8 คน ซึ่งสามารถตอบประเด็นคำถามวิจัยครอบคลุมทุกข้อ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามข้อคำถามออกเป็น 3 ด้านหลัก ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการกำหนดแผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละปีงบประมาณ ทั้งนี้เพราะการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่เส้นทางคมนาคมยังไม่ได้ถูกการพัฒนาให้มีมาตรฐาน เช่น สภาพของถนนขรุขระ ถนนมีความแคบไม่เหมาะสำหรับรองรับรถนักท่องเที่ยว ป้ายบอกเส้นทางไม่ชัดเจน ระบบ GPS ไม่มีมาตรฐาน เป็นต้น ...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรพัฒนาศาสนสถานและพื้นที่บริเวณรอบข้าง ด้านต่าง ๆ ให้เหมาะแก่การรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม อีกทั้งยังมีการปรับปรุงทัศนทัศน์ทั้งในศาสนสถานและพื้นที่โดยรอบ รื้อฟื้นวิถีชุมชน วัฒนธรรมต่าง ๆ ประเพณีของชุมชนให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสังคมนั้น ๆ เพื่อให้มีความคึกคักและน่าสนใจ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แผนพัฒนาปรับปรุง การบริหาร ควรปรับ ไม่มีการกำกับควบคุม จึงควรมีการสร้างมาตรฐานในการควบคุม...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “..พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีการจัดสรรงบประมาณให้ทุกปีเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุง...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า “...มีป้ายแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง แต่ป้ายบอกทางมีน้อย และบางสถานที่ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน การเดินทางสะดวก สามารถเดินทางได้หลากหลายเส้นทาง มีการสร้างเครือข่ายกับบริษัททัวร์ โดยบริษัททัวร์จะนำนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง....

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “..ควรสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัย ปัจจุบันก็มีหน่วยกู้ชีพทางน้ำแต่ไม่ได้มาตรฐาน อยากมีเส้นทางที่มีมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ ต้องการให้มีการปรับปรุงด้านต่าง ๆ โดยแสดงความคิดเห็นว่า “...อยากให้ปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลชุมชนมากกว่านี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานความเชื่อมโยงในเส้นทางการท่องเที่ยว ต้องการให้พัฒนาระบบขนส่ง มีรถโดยสารสาธารณะ รถเช่า รถนำเที่ยว และต้องการให้ช่วยเหลือเรื่อง ไกด์ต่างชาติ อีกทั้งควรปรับปรุงและพัฒนาเรื่องห้องน้ำสาธารณะให้มีเพิ่มมากขึ้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “..ควรมีสวนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ทำเป็นศูนย์รวมในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และมารอรับนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ถนนค่อนข้างดี เข้าถึงได้ทุกที่ เล็กใหญ่เป็นไปตามสภาพของสถานที่ ป้ายบอกทาง มีก็ไม่มีประโยชน์ คนส่วนใหญ่ใช้ GPS แทนไปแล้ว การเข้าถึงไม่ยากเท่ากับการมีตัวตนของสถานที่ แต่บางทีการเข้าถึงได้ยากก็อาจจะดีสำหรับนักท่องเที่ยวบางคน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรมีเว็บไซต์ของทางจังหวัดที่ทันสมัย มีข้อมูลเรื่องแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรม การเดินทาง และอาจจะส่งเสริมการออกบูธที่เมืองทองธานี สามารถบอกได้ว่าช่วงไหนควรท่องเที่ยวที่ไหนอย่างไร...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า “...ควรปรับปรุงถนน ป้ายบอกทาง สภาพถนน เป็นคอนกรีตบางส่วน และลาดยางบางส่วน สะพานแคบ ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับรถทัวร์ไม่สะดวกในการเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวที่ปกคลุมควรมีการอัพเดทข้อมูล และควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ บางคนในชุมชนยังไม่เข้าใจการท่องเที่ยวชุมชนมากเพียงพอ และจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยว คือ จะหยุดดำเนินการไม่ได้เลย ควรมีการดำเนินการและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรให้บริการพิเศษแก่นักท่องเที่ยว เช่น ประสานงาน เรื่องการบริการรับ-ส่ง เป็นต้น ความปลอดภัย ควรมีความปลอดภัยสูง ปัจจุบัน ธนาคารออมสินเข้ามาให้การสนับสนุน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ทำกิจกรรม และครุภัณฑ์ในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับการจัดกิจกรรมยังมีอยู่จำนวนน้อยมาก...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรมีร้านค้าที่ได้มาตรฐาน หรือเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียง เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว...”

2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ปัจจุบันได้คนรุ่นใหม่มาปฏิบัติงาน คนกลุ่มนี้จะช่วยเรื่องการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้มาก เช่น งานกราฟ มีการขายบัตรควบคู่กับโปรแกรมการท่องเที่ยว เป็นต้น คนกลุ่มนี้จะช่วยเรื่องการท่องเที่ยวได้เยอะมาก งานอัลโหลพัทลุง เป็นงานของคนรุ่นใหม่ทั้งนั้น ดังนั้น ภาพปัจจุบันจะเป็นคนรุ่นใหม่ มาพร้อมกับภาคเอกชน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มุ่งเน้นส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านให้ได้ใช้ศักยภาพและมีความพร้อมที่จะรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างครบวงจร...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรรณรงค์ให้มีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ปัจจุบันคนท้องถิ่นจังหวัดพัทลุงสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงเริ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มุ่งเน้นเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดพัทลุง วัฒนธรรมของคนใต้มักจะเป็นมิตร ชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน ที่สำคัญคือ ชอบอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนานให้คงอยู่สืบเนื่องต่อไป ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญในการรักษาการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงให้มีความเป็นเอกลักษณ์...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ทุกวันนี้มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์มากมาย ซึ่งมาจากการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยนำความคิดสร้างสรรค์ในการดำรงชีวิมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น ปลาตุกร้า มีการแพ็ค การซีล เรียกว่า เป็นการถนอมอาหารที่สามารถกระจายไปยังต่างจังหวัดได้ ภาคชุมชนรู้จักใช้อาหารที่มีในท้องถิ่น บอกถึงคุณค่า ประโยชน์ และสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้เป็นของฝากก็ได้ เช่น ซื่อตะกร้าทะเลน้อยมาใส่ข้าวสังข์หยด ปลาตุกร้า เป็นต้น ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านมีรายได้...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...คนในพื้นที่มีการต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ดี ไม่มีอาชญากรรม ไม่มีขมขาน จึงทำให้นักท่องเที่ยวชื่นชอบ เพราะมีความปลอดภัย ไม่เคยมีประวัติที่สร้างความเสียหาย...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการชี้แนะให้ทุกคนมีการ Welcome ตลอด มีการฝึกอบรมให้ชุมชนเป็นเจ้าของบ้านที่ดี มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการใช้ Youtube เข้าช่วยเพื่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การบอกเล่าปากต่อปาก ชี้แนะการใช้โทรศัพท์ให้มีประโยชน์...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...คนในชุมชนดูแลนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี มีความเป็นมิตร ทำตัวเป็นเจ้าบ้านที่ดี นักท่องเที่ยวมีความชื่นชมมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเป็นชาวมาเลเซีย ส่วนประเทศอื่น ๆ ก็มีบ้าง...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เดิมคนในชุมชนมีการต่อต้านนักท่องเที่ยว เพราะมีความรู้สึกที่ไม่มีเป็นส่วนตัว แต่มีการเจรจาหาข้อยุติในขอบเขตของการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดความเป็นมิตรแก่นักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...พยายามผลักดันให้คนในชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว และยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยการจัดอบรมให้แก่คนในชุมชน...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...นวดแผนไทย เพราะเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้านบรรยากาศและความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นจังหวัดพัทลุงมีความเป็นมิตร แต่อาจยังน้อยอยู่ ด้วยลักษณะการพูด น้ำเสียง ต้องฝึกให้ดีขึ้น แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ด้วยทรัพยากรที่มีอาจไม่ได้โดดเด่นมาก เช่น คนไปภาคเหนืออยากเจออากาศหนาว คนไปภาคใต้อยากเจอทะเล เป็นต้น แต่จุดบอด คือ ยังไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังให้นักท่องเที่ยวได้อย่างกว้างขวาง ส่วนใหญ่จะตอบโจทย์นักท่องเที่ยวกลุ่ม Slow life มากกว่า แต่ละอำเภอจะมีเอกลักษณ์หรือกิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน จึงควรนำกิจกรรมที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาสร้างความโดดเด่น และทำให้มีความเป็นธรรมชาติ ดูแล้วไม่ธรรมดา สร้างความน่าสนใจ...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...คนในชุมชนมีนิสัยดี พร้อมทั้งจะต้อนรับนักท่องเที่ยว ควรพัฒนาเรื่องสุขภาพเชิงสร้างสรรค์ เน้นเรื่องนวดแผนไทยเข้ามาด้วย จะได้คลายเส้น ยืดเส้น และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการสืบทอดบวช (แบบโบราณ) กิจกรรมผ้าหมัดย้อมสีธรรมชาติ กิจกรรมการทำขนมพื้นบ้าน กิจกรรมการสานเสื่อกระจูด กิจกรรมการทำยาหม่องสมุนไพร...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีกิจกรรมการจัดงานกระจูดให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองลงมือทำ บริการเสริมอื่น ๆ มีครบถ้วนแล้ว ไม่สามารถแจ้งได้ว่าต้องการให้ภาครัฐและภาคเอกชนสนับสนุนในด้านใด...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ชาวบ้านยังสื่อสารภาษาต่างประเทศไม่ค่อยได้ แต่ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่สามารถให้นักท่องเที่ยวลงมือปฏิบัติได้ ได้แก่ กิจกรรมการทำกระเป๋าสาน กระจูด การเพ้นท์สี การปักเทียน ปักผ้า กิจกรรมการทำอาหารพื้นเมือง/พื้นถิ่น หลักๆ เป็นเมนู กุ้งต้ม มะม่วงเบา ผัดสายบัว ยำปลาชุกทะเล เป็นต้น กิจกรรมดำนากุ้ง กิจกรรมเกี่ยวข้าว กิจกรรมสืบทอด

ทะเล หรือที่เรียกว่า กิจกรรมดำน้ำริมทะเล (ทำเป็นช่วงเวลา) ส่วนกิจกรรมอื่นทำได้ตลอดทั้งปี กิจกรรมล่องเรือชมแสงแรก...”

3. แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ความเป็นวัฒนธรรมของคนพัทลุง และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัด สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...พัฒนาทักษะการบริหารจัดการของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้อัตลักษณ์ทางอาหารพื้นถิ่นของจังหวัดพัทลุง มาสร้างมูลค่าและความคุ้มค่าผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวกระแสหลักที่เป็นแอ่งใหญ่ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสเสน่ห์ของหมู่บ้านที่เป็นแอ่งเล็ก รวมถึงบูรณาการการดำเนินงานในรูปแบบประชารัฐ พร้อมส่งเสริมให้ผู้ประกอบการชุมชนได้มีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพัทลุง...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ต้องให้คนในชุมชนเป็นคนดูแล สร้างกลุ่มคนให้เค้าบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นให้ได้...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า “...สนับสนุนด้วยการซื้อวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ข้าวสังข์หยด เป็นต้น เอาผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ เอากำไรน้อยลงเพื่อให้ขายสินค้าได้จำนวนมากขึ้น มีการกระจายรายได้ สนับสนุนให้คนในชุมชนมีงานทำ ธุรกิจร้านค้ามีทั่วถึง...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ ชี้นะในเรื่องการถนอมอาหาร แม้แต่ผักที่เป็นไหลบัวก็สามารถแพ็คเก็บไว้ได้ 2-3 วัน เพื่อจัดส่งไปยังต่างจังหวัดได้...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...หลัก ๆ คือ การกำจัดวัชพืช ให้ทะเลน้อยยังคงอยู่ ไม่ทำลายระบบนิเวศ สร้างความยั่งยืน และอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความยั่งยืน...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เช่น เดิมมีชุมชนบางกลุ่มได้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันสามารถกระจายรายได้ ได้หลากหลายช่องทาง ทำให้คนในชุมชนทุกคนมีรายได้ (คนขับเรือได้ คนขายปลาได้ กลุ่มก็ได้ คนยกยอได้ คนทำกับข้าวได้ ร้านค้าในพื้นที่ได้ กลุ่มต่าง ๆ ก็มีรายได้) มีระเบียบ มีกติกาชุมชน ไม่ว่าจะเป็น กติกาเรื่องการท่องเที่ยว การจัดสรรผลประโยชน์และรายได้แก่ชุมชน เช่น คนขับเรือจะเป็นผู้จ้างนักท่องเที่ยวให้ทราบถึงการปฏิบัติตนในการท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการสืบทอดภูมิปัญญาภายในชุมชน โดยการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น บรรพบุรุษ ให้เยาวชนที่อยากรู้หรือที่มีใจรักงานด้านการท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ชาวบ้านลงมติดำเนินการเพื่อจัดทำกฎ ระเบียบ กติกา และนำมาใช้ปฏิบัติร่วมกัน และมีการแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติตน เช่น ต้องใส่เสื้อชูชีพ เป็นต้น ในสถานประกอบการเองก็มีกฎ ระเบียบให้กับนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวเช่นกัน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ลดการใช้คาร์บอนในแนวคิด “ท่องเที่ยว Low คาร์บอน” โดยการสร้างความร่วมมือ เช่น การใช้รถใช้เรือร่วมกันเพื่อสร้างความประหยัด ใช้เรือแบบพายแทนการใช้เครื่องยนต์ เป็นต้น...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ทำสิ่งที่มียู่ให้เพิ่มมูลค่า (สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร เพื่อทำให้ของที่มีอยู่เท่าเดิม แต่มีรายได้เข้ามามากขึ้น และสามารถต่อยอดให้เป็นของที่ระลึกได้) เช่น ข้าวสังข์หยด พัฒนาให้มีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ถ้าการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทจะทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ดีขึ้นอยู่แล้ว และสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนทุกกลุ่ม ซึ่งชาวบ้านค่อนข้างเปิดรับเยอะ เรื่องการตั้งราคาก็ต้องคิดก่อนว่าอะไรเป็น Fixed cost แล้วคิดว่าอยากได้กำไร

เท่าไร ควรมีการให้องค์ความรู้กับนิสิตเพื่อออกไปปฏิบัติงานโรงแรม การให้ความรู้แก่ชุมชน นำนิสิตไปช่วยงานต่าง ๆ ของทางจังหวัด การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวน่าสนใจมากยิ่งขึ้น แต่อาจจะเป็นในหน่วยเล็ก ทำให้ชุมชนมีการรู้จักกันมากขึ้น...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีการถ่ายทอดภูมิปัญญา ซึ่งผู้รับสืบทอดคือ ลูก หลาน เยาวชน คนในชุมชน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...สืบทอดจากบรรพบุรุษ และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนและเยาวชน มีการออกบูธแล้วสาธิตให้บุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยวได้รับชม และนักท่องเที่ยวบางส่วนก็เข้ามาเรียนรู้ในชุมชน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ให้ญาติหรือคนที่รู้จักพาญาติมาเรียนรู้เป็นผู้รับการสืบทอดภูมิปัญญา ไม่นิยมเด็ก เพราะเด็กรุ่นใหม่ไม่ชอบลักษณะงานแบบนี้ จึงไม่นิยมการสืบทอดโดยเยาวชน ควรสร้างความร่วมมือหรือรวมกลุ่มกัน เช่น รวมกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อสร้างเครือข่าย เป็นต้น พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพราะบางสถานที่การเดินทางยังลำบาก ทั้ง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเทียบเท่าจังหวัดอื่น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...คนในชุมชนมีความเข้าใจและยอมรับได้ เช่น อาหารปิ่นโตชนชั้น เป็นแนวคิดของคนในชุมชน พอบอกให้ทำก็ทำทันที และมีการทำตามกันมา และปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานกลุ่ม หรือผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนในการชี้แจง กำหนดจำนวนชั้น (ปิ่นโต) ปริมาณอาหารที่ใส่ น้ำที่นำไปใช้ในการปรุงอาหารจะต้องเป็นน้ำจากโรงน้ำนำมาใช้ในการล้างผัก การทำกับข้าว ซึ่งชาวบ้านหรือคนในชุมชนพึงพอใจที่จะปฏิบัติตาม และมีการสำรวจผลการรับประทานอาหารของนักท่องเที่ยว หากเกิดอาการท้องเสีย เกิดจากปิ่นโตอันใด...”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุงคืออะไร เพราะเหตุใด สามารถสรุปได้ว่า

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพัทลุงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละปีงบประมาณ ทั้งนี้เพราะการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยส่วน

ใหญ่เส้นทางคมนาคมยังไม่ได้ถูกพัฒนาให้มีมาตรฐาน เช่น สภาพของถนนขรุขระ ถนนมีความแคบไม่เหมาะสมสำหรับรองรับรถนักท่องเที่ยว ป้ายบอกเส้นทางไม่ชัดเจน ระบบ GPS ไม่มีมาตรฐาน มีป้ายแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทางน้อย เป็นต้น ซึ่งต้องปรับปรุงป้ายบอกทางให้ชัดเจน ส่งเสริมให้มีการเดินทางที่สะดวก สามารถเดินทางได้หลากหลายเส้นทาง หรืออาจจะสร้างความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว เพื่อนำนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ปัจจุบันกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงมีอยู่จำนวนมาก มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและความคิดสร้างสรรค์ในการดำรงชีพมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น ปลาตุกร้า มีการแพ็ค ซิล เรียกว่า เป็นการถนอมอาหารที่สามารถกระจายไปยังต่างจังหวัดได้ ภาคชุมชนรู้จักใช้อาหารที่มีในท้องถิ่น บอกถึงคุณค่า ประโยชน์ และสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้เป็นของฝากก็ได้ เช่น ซื่อตะกร้าทะเลน้อยมาใส่ข้าวสังข์หยด ปลาตุกร้า เป็นต้น ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านมีรายได้ และควรพัฒนาในส่วนของการนวดแผนไทยหรือการใช้แพทย์แผนไทยในการบำบัดรักษา เพราะเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งควรมุ่งเน้นหรือส่งเสริมให้เป็น “การท่องเที่ยวสุขภาพเชิงสร้างสรรค์”

3. แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จังหวัดพัทลุงควรมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ความเป็นวัฒนธรรมของคนพัทลุง และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัด สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม และให้การสนับสนุนด้วยการซื้อวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ข้าวสังข์หยด เป็นต้น เอาผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ เอากำไรน้อยลงเพื่อให้ขายสินค้าได้จำนวนมากขึ้น มีการกระจายรายได้ สนับสนุนให้คนในชุมชนมีงานทำ ธุรกิจร้านค้ามีทั่วถึง

ตาราง 15 แสดงสรุปแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุงของกลุ่ม
ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ

แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง	
1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพัทลุงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละปีงบประมาณ 2. ควรพัฒนาเส้นทางคมนาคมการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ 3. ควรปรับปรุงป้ายบอกทางให้ชัดเจน 4. ควรมีการสร้างความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว เพื่อนำนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำ
2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	1. มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและความคิดสร้างสรรค์ในการดำรงชีพมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจักสานกระจูด การทอผ้า การทำปลาตุ๋น ฯลฯ 2. ภาคชุมชนควรนำอาหารที่มีในท้องถิ่นมาพัฒนา โดยใช้บอกถึงคุณค่า ประโยชน์ และสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้เป็นของฝากก็ได้โดยมีกิจกรรมการทำอาหารพื้นถิ่นที่นักท่องเที่ยวสามารถทำร่วมกับชุมชนได้ 3. ควรส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านมีรายได้ 4. ควรพัฒนาในส่วนของการนวดแผนไทยหรือการใช้แพทย์แผนไทยในการบำบัดรักษา และมุ่งเน้นให้เป็น “การท่องเที่ยวสุขภาพเชิงสร้างสรรค์”
3. แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1. นำผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาเป็นหลักให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ความเป็นวัฒนธรรมของคนพัทลุง 2. ให้การสนับสนุนด้วยการซื้อวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) กับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง ผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านชุมชน จำนวน 4 อำเภอ ๆ ละ 1 คน รวมจำนวน 4 คน นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์แผนกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง และอาจารย์แผนกวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง จำนวน 2 คน และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกระจูด กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มแกะรูปหนังตะลุง กลุ่มร้อยลูกปัดมโนราห์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวสังข์หยด กลุ่มย้อมผ้าสีธรรมชาติ และกลุ่มทอผ้าไหมคลุมลอ้อย จำนวน 8 คน ซึ่งสามารถตอบประเด็นคำถามวิจัยครอบคลุมทุกข้อ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามข้อคำถามได้ดังนี้

ภาครัฐ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...รัฐควรเป็นผู้ส่งเสริม ไม่มีผู้นำไม่ได้ กลไกที่เกิดขึ้นจึงจะสร้างความยั่งยืนได้ ให้ชาวบ้านเป็นคนเริ่มต้นแล้วให้เอกชนเข้ามาสนับสนุน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการจัดสรรงบประมาณและการจัดทำโครงการอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...พัฒนาสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ทันต่อยุคสมัย...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรสร้างความร่วมมือกับชุมชน คนในชุมชน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่และหลากหลายมากยิ่งขึ้น...”

ภาคเอกชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “...ควรมีไกด์ประจำท้องถิ่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่นพูดภาษาต่างประเทศได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ บอกกล่าวเล่าขานตำนานเรื่องชุมชน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ปลูกฝังให้คนในชุมชนรักท้องถิ่นตนเอง ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้ สร้างเจตคติที่ดีของคนในชุมชน สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว มีความยิ้มแย้มแจ่มใส ใจเมตตา พาสุนัข (มี Service Mind)...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ขยายพื้นที่ให้มีความสวยงามเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม ปรับปรุงร้านค้าให้ได้มาตรฐานความสะอาด มีระบบรักษาความปลอดภัยด้วยการติดกล้องวงจรปิด เพื่อความปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...อยากให้ไฟฟ้าที่สว่างมากขึ้น เวล่านักท่องเที่ยวเดินไปร้านสะดวกซื้อ เช่น เซเว่น ยังไม่มีความสว่างเพียงพอ สรุปควรมีโครงสร้างพื้นฐาน (ด้านไฟฟ้า) ที่สว่างมากขึ้นและเพียงพอ ให้ดูมีความเป็นเมือง...”

ภาคชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...อยากให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนกับชุมชนขนาดเล็กเพื่อจุดประกายให้เป็นที่รู้จัก เนื่องจากชุมชนขนาดเล็กไม่มีกำลังในการสร้างความมีชื่อเสียงในการท่องเที่ยว พัฒนาในเรื่องการรับนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว และอยากให้มีการสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง รวมถึงบริการเสริมอื่น ๆ เช่น ห้องน้ำ เป็นต้น...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...หน่วยงานภาครัฐควรรับฟังความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ควรสร้างสะพานลอยน้ำเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินไปชมดอกบัว ทำจุด Check in จุดถ่ายรูป เพื่อทำให้เป็นแลนด์มาร์ก...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ควรมีการศึกษาดูงานในต่างอำเภอหรือต่างจังหวัดและอยากได้อาครรรวมเพื่อนำเสนอขายสินค้าของชุมชนแก่นักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งให้ความคิดเห็นว่า “...ควรสร้างความร่วมมือของสถานประกอบการ ทุกภาคส่วนและชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย พัฒนา รูปแบบ Application ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาค้นหาข้อมูลได้ และควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสามารถนำผลิตภัณฑ์กลับไปใช้ประโยชน์ได้ ...”

นักวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ขอชมเชยภาคเอกชนที่พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง ให้เป็นที่รู้จัก ควรมีการผลักดันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เริ่มจากภาครัฐต้องชัดเจนในแผนจังหวัด และทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งน่าจะเป็นปัญหาระดับประเทศ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ตั้งขึ้นมาเอง ภาคเอกชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียง ถ้ามีงบประมาณลงมาที่พื้นที่ อยากให้ภาครัฐจริงจัง และต่อเนื่อง ไม่เอาผลงานของภาคเอกชนมาเป็นผลงานของตัวเอง...”

กลุ่มอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อตกลงในการกลั่นกรอง นักท่องเที่ยว ควรเลือกเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีใจรัก...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...อยากให้ภาครัฐส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจุดของจังหวัดพัทลุง สนับสนุนชุมชนตามความต้องการของชุมชน ยกย่องในสิ่งที่ชุมชนทำได้ดีแล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือให้ได้มาตรฐาน...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ชุมชนควรมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เพื่อรองรับ นักท่องเที่ยว เช่น ความพร้อมด้านสถานที่ ความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ความพร้อมในการ เป็นเจ้าบ้านที่ดี ความพร้อมด้านทักษะการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาบริหารจัดการในประเด็น ดังต่อไปนี้ 1. การจัดการน้ำเสียของร้านอาหาร ที่พัก รีสอร์ท 2. เรื่องแสง สี เสียง ที่รบกวนหรือสร้างความรำคาญให้แก่คนในชุมชนและระบบนิเวศสัตว์น้ำ...”

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งกล่าวว่า “...อยากให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวและเรียนรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ หรือนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดได้...”

**ตาราง 16 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน
จังหวัดพัทลุง ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล**

กลุ่ม	ความคิดเห็น
กลุ่ม 1 ภาครัฐ	ควรสร้างความร่วมมือกับชุมชน คนในชุมชน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่และหลากหลายมากยิ่งขึ้น
กลุ่ม 2 ภาคเอกชน	ควรมีไกด์ประจำท้องถิ่น มีคุุเทศก์ท้องถิ่น พูดภาษาต่างประเทศได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ บอกกล่าวเล่าขานตำนานเรื่องชุมชน
กลุ่ม 3 ภาคชุมชน	ควรสร้างความร่วมมือของสถานประกอบการทุกภาคส่วนและชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย พัฒนารูปแบบ Application ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาค้นหาข้อมูลได้ ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การฝึกจักสานกระจูด การร้อยลูกปัดมโนราห์ การแกะรูปหนังตะลุง ฯลฯ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสามารถนำผลิตภัณฑ์กลับไปใช้ประโยชน์ได้
กลุ่ม 4 นักวิชาการ	ภาควิชาการชมเชยภาคเอกชนที่พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงให้เป็นที่รู้จัก และเสนอว่าควรมีการผลักดันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
กลุ่ม 5 กลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ	สร้างความร่วมมือหรือรวมกลุ่มกัน เช่น รวมกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อสร้างเครือข่าย เป็นต้น พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพราะบางสถานที่การเดินทางยังลำบาก ทั้ง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเทียบเท่าจังหวัดอื่น

4.3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix Analysis ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ส่วนที่ 1 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ช่วงเวลาของการเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมที่ชื่นชอบ และแหล่งข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ (Attractions) 2) การเข้าถึง (Accessibility) 3) ที่พักแรม (Accommodation) 4) การบริการเสริมของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary) 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 6) ความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว (Availability) 7) การให้บริการของภาครัฐ (Authority) 8) ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น (Amiability) 9) กิจกรรม (Activities) 10) บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว (Atmosphere)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ส่วนที่ 1 ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านดึงดูดใจ ด้านการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา 2) แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ดังนี้
(หมายเหตุ: * หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ, ** หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการ วิจัยเชิงคุณภาพ)

1. จุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Strengths) ได้แก่

- 1.1 มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย คือ มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม *,**
- 1.2 มีเอกลักษณ์ในด้านวิถีความเป็นไทย คนในท้องถิ่นมีวิถีชีวิตที่โดดเด่น และมีเสน่ห์ *,**
- 1.3 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังได้ *,**
- 1.4 มีกิจกรรมสร้างสรรค์หลากหลาย สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ *,**
- 1.5 มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว *,**
- 1.6 จังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งกำเนิดมโนราห์ และหนังตะลุง ซึ่งมโนราห์ได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ **

1.7 จังหวัดพัทลุงเป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ และได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่มรดกโลกทางการเกษตร แห่งแรกของไทย **

1.8 มีวัฒนธรรม ประเพณีที่โดดเด่น และมีปราชญ์ทางวัฒนธรรม *,**

1.9 คนในท้องถิ่นมีความเป็นมิตร เป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว มีความยินดีและมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว *,**

1.10 ท่าเลที่ตั้งจังหวัดอยู่กึ่งกลางของภาคใต้ สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการค้า การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง *,**

2. จุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Weakness) ได้แก่

2.1 การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในบางแห่งถนนแคบ ขาดรถโดยสารสาธารณะ และไม่มีที่จอดรถ *,**

2.2 มีรถโดยสารสาธารณะไม่เพียงพอ รถเช่าก็มีอยู่น้อย *,**

2.3 ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวที่ดี และไม่มีความต้องการ **,

2.4 สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ เช่น ห้องสุขา มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และไม่มีความสะดวก *,**

2.5 แหล่งท่องเที่ยวในบางพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นสากล **,

2.6 มัคคุเทศก์ท้องถิ่นไม่สามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ **,

2.7 จังหวัดพัทลุงไม่มีท่าอากาศยาน ทำให้ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางทางอากาศได้ **,

2.8 นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขาดการต่อเนื่อง ขาดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **,

3. โอกาสของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Opportunity) ได้แก่

3.1 นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเมืองรอง ซึ่งรวมถึงจังหวัดพัทลุงด้วย

3.2 นักท่องเที่ยวสมัยใหม่นิยมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น

3.3 กระแสการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทำให้นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสนใจมากขึ้น

3.4 ภาครัฐมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม และโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว

3.5 มียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

3.6 การพัฒนาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ สื่อดิจิทัล อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น และสามารถวางแผนเดินทางด้วยตนเองมากขึ้น

4. อุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Threats) ได้แก่

4.1 ภัยธรรมชาติ เช่น การเกิดอุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง และความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ

4.2 สภาพเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางน้อยลง

4.3 ความไม่ต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐ

4.4 จังหวัดใกล้เคียงมีการแข่งขันทางการท่องเที่ยวสูง

4.5 การเกิดโรคระบาดต่างๆ ที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

4.6 ปัญหาการเมือง และความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ

ตาราง 17 แสดงสรุปปัจจัยสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis

จุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Strengths)		จุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Weakness)	
S1	มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย คือ มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม *,**	W1	การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในบางแห่งถนนแคบ ขาดรถทัวร์เข้าไม่ได้ และไม่มีที่จอดรถ *,**
S2	มีเอกลักษณ์ในด้านวิถีความเป็นไทย คนในท้องถิ่นมีวิถีชีวิตที่โดดเด่น และมีเสน่ห์ *,**	W2	มีรถโดยสารสาธารณะไม่เพียงพอ รถเขาก็มีอยู่น้อย *,**
S3	มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังได้ *,**	W3	ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวที่ดี และไม่มีอย่างต่อเนื่อง **
S4	มีกิจกรรมสร้างสรรค์หลากหลาย สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ *,**	W4	สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ เช่น ห้องสุขา มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และไม่มีความสะดวก *,**
S5	มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว *,**	W5	แหล่งท่องเที่ยวในบางพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นสากล**
S6	จังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งกำเนิดมโนราห์ และหนังตะลุง ซึ่งมีมโนราห์ได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ **	W6	มีคู่แข่งท้องถิ่นไม่สามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ **
S7	จังหวัดพัทลุงเป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ และได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่มรดกโลกทางการเกษตร แห่งแรกของไทย **	W7	จังหวัดพัทลุงไม่มีท่าอากาศยาน ทำให้ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางทางอากาศได้ **
S8	มีวัฒนธรรม ประเพณีที่โดดเด่น และมีปราชญ์ทางวัฒนธรรม *,**	W8	นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขาดการต่อเนื่อง ขาดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **

ตาราง 17 (ต่อ)

จุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Strengths)		จุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Weakness)	
S9	คนในท้องถิ่นมีความเป็นมิตร เป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว มีความยินดีและมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว *,**		
S10	ทำเลที่ตั้งจังหวัดอยู่กึ่งกลางของภาคใต้ สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการค้า การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง *,**		
โอกาสของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Opportunity)		อุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง (Threats)	
O1	นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเมืองรอง ซึ่งรวมถึงจังหวัดพัทลุงด้วย	T1	ภัยธรรมชาติ เช่น การเกิดอุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง และความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ
O2	นักท่องเที่ยวสมัยใหม่นิยมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น	T2	สภาพเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางน้อยลง
O3	กระแสการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทำให้นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น	T3	ความไม่ต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐ
O4	ภาครัฐมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม และโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว	T4	จังหวัดใกล้เคียงมีการแข่งขันทางการท่องเที่ยวสูง
O5	มียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน	T5	การเกิดโรคระบาดต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
O6	การพัฒนาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ สื่อดิจิทัล อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น และสามารถวางแผนเดินทางด้วยตนเองมากขึ้น	T6	ปัญหาการเมือง และความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ

การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับสภาวะแวดล้อมภายนอก และบริบทของพื้นที่โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยการสังเคราะห์ ด้วยเทคนิค TOWS Matrix Analysis ดังนี้

ตาราง 18 แสดงสรุปการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix Analysis
 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

กลยุทธ์เชิงรุก (SO)		กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)	
SO1	พัฒนาเพื่อยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่น และมีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	WO1	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
SO2	ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการสืบสานมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรม และด้านการเกษตร เพื่อเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	WO2	พัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสมัยใหม่
SO3	ส่งเสริมการตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น		
กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)		กลยุทธ์เชิงรับ (WT)	
ST1	พัฒนาทักษะในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้พื้นฐานให้แก่คนในท้องถิ่นในระยะยาว	WT1	สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
ST2	ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อลดระดับการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	WT2	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นสากล

จากตารางที่ 18 ผลการสังเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยใช้แนวทางของ TOWS Matrix Analysis ในการวางกรอบกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ดังนี้

ตาราง 19 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – SO Strategy

TOW Matrix Analysis					
จุดแข็ง (Strengths)		โอกาส (Opportunity)		กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	
S1	มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย คือ มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม **,**	O1	นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเมืองรอง ซึ่งรวมถึงจังหวัดพัทลุงด้วย	SO1	พัฒนาเพื่อยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่น และมีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น
S2	มีเอกลักษณ์ในด้านวิถีความเป็นไทย คนในท้องถิ่นมีวิถีชีวิตที่โดดเด่น และมีเสน่ห์ **,**	O5	มียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน		
S3	มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังได้ **,**				
S8	มีวัฒนธรรม ประเพณีที่โดดเด่น และมีปราชญ์ทางวัฒนธรรม **,**				
S6	จังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งกำเนิดมโนราห์ และหนังตะลุง ซึ่งมโนราห์ได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ **,**	O5	มียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน	SO2	ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการสืบสาน มรดกโลกทางด้านวัฒนธรรม และด้านการเกษตร เพื่อสามารถนำไปสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
S7	จังหวัดพัทลุงเป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ และได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่มรดกโลกทางการเกษตรแห่งแรกของไทย **,**				

ตาราง 19 (ต่อ)

TOW Matrix Analysis					
จุดแข็ง (Strengths)		โอกาส (Opportunity)		กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	
S4	มีกิจกรรมสร้างสรรค์หลากหลาย สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ **,**	O2	นักท่องเที่ยวสมัยใหม่นิยมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น	SO3	ส่งเสริมการตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น
S5	มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว **,**	O3	กระแสการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทำให้นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น		
S10	ทำเลที่ตั้งจังหวัดอยู่กึ่งกลางของภาคใต้ สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการค้า การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง **,**	O4	ภาครัฐมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว		

กลยุทธ์เชิงรุก (SO) พิจารณาจากจุดแข็งและโอกาสวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง ภาคเอกชน ที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ภาคชุมชน นักวิชาการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงรุก (SO) แบ่งได้เป็น 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 (SO1) พัฒนาเพื่อยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่น และมีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น กลยุทธ์ที่ 2 (SO2) ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการสืบสาน มรดกโลกทางด้านวัฒนธรรม และด้านการเกษตร เพื่อเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลยุทธ์ที่ 3 (SO3) ส่งเสริมการตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ตาราง 20 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – WO Strategy

TOW Matrix Analysis					
จุดอ่อน (Weaknesses)		โอกาส (Opportunity)		กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)	
W1	การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในบางแห่งถนนแคบ ขาดรถทัวร์เข้าไม่ได้ และไม่มีการจัดรถ **, **	O1	นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเมืองรอง ซึ่งรวมถึงจังหวัดพัทลุงด้วย	WO1	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
W4	สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ เช่น ห้องสุขา มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และไม่มีความสะดวก	O4	ภาครัฐมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม และโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว		
W3	ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว และไม่มีความต้องการ	O2	นักท่องเที่ยวสมัยใหม่นิยมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น	WO2	พัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสมัยใหม่
W8	นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขาดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	O6	การพัฒนาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ สื่อดิจิทัล อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น และสามารถวางแผนเดินทางด้วยตนเองมากขึ้น		

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) พิจารณาจากจุดอ่อนและโอกาสวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง ภาคเอกชน ที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ภาคชุมชน นักวิชาการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) แบ่งได้เป็น 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 (WO1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และกลยุทธ์ที่ 2 (WO2) พัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสมัยใหม่

ตาราง 21 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – ST Strategy

TOW Matrix Analysis					
จุดแข็ง (Strengths)		อุปสรรค (Threats)		กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	
S3	มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังได้	T2	สภาพเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางน้อยลง	ST1	พัฒนาทักษะในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้พื้นฐานให้แก่คนในท้องถิ่นในระยะยาว
S5	มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	T3	ความไม่ต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐ		
S4	มีกิจกรรมสร้างสรรค์หลากหลาย สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ **	T4	จังหวัดใกล้เคียงมีการแข่งขันทางการท่องเที่ยวสูง	ST2	ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อลดระดับการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) พิจารณาจากจุดแข็งและอุปสรรคมาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง ภาคเอกชน ที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ภาคชุมชน นักวิชาการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) แบ่งได้เป็น 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 (ST1) พัฒนาทักษะในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้พื้นฐานให้แก่คนในท้องถิ่นในระยะยาว และกลยุทธ์ที่ 2 (ST2) ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อลดระดับการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ตาราง 22 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix Analysis – WT Strategy

TOW Matrix Analysis					
จุดอ่อน (Weaknesses)		อุปสรรค (Threats)		กลยุทธ์เชิงรับ (WT)	
W8	นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขาดการต่อเนื่อง ขาดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	T3	ความไม่ต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐ	WT1	สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
W5	แหล่งท่องเที่ยวในบางพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นสากล	T2	สภาพเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางน้อยลง	WT2	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นสากล

กลยุทธ์เชิงรับ (WT) พิจารณาจากจุดแข็งและอุปสรรคมาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง ภาคเอกชน ที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ภาคชุมชน นักวิชาการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงรับ (WT) แบ่งได้เป็น 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 (WT1) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ และกลยุทธ์ที่ 2 (WT2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นสากล

ตาราง 23 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
ตามกลยุทธ์เชิงรุก (SO)

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ ตามกลยุทธ์	โครงการ
1. พัฒนาเพื่อยกระดับให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่น และมีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	เน้นการดึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด มูลค่า (Value to Benefit) เพื่อสร้างต้นแบบ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาให้เป็น กิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ตัวตน โดย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง เพื่อ อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ นักท่องเที่ยว	1. โครงการสร้างเสริมคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยว 2. โครงการส่งเสริมทักษะการสร้างผลิตภัณฑ์ จากทรัพยากรในท้องถิ่น 3. โครงการพัฒนาด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Augmented Reality) เพื่อสนับสนุนการเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการสืบ สาน มรดกโลกทางด้านวัฒนธรรม และด้านการเกษตร เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	ออกแบบการสร้างประสบการณ์ใหม่ ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ผ่านการ ลงมือทำและมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมทั้งการ ก่อสร้างพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงเพื่อใช้ในการดำเนิน กิจกรรม	1. โครงการชวนสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม 2. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชนท้องถิ่น 3. โครงการสืบสานศิลปะการแสดงประจำ ท้องถิ่น 4. โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงมีชีวิต
3. ส่งเสริมการตลาดนักท่องเที่ยว เฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และ พัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายมาก ยิ่งขึ้น	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและ ชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สร้างสรรค์ผลงาน และเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง	1. โครงการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างสรรค์ชุมชน 2. โครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์โดยนักท่องเที่ยวและชุมชน 3. โครงการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว ตามพิธีกรรม

ตาราง 24 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
ตามกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์	โครงการ
1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมระหว่างจังหวัด และภายในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว โดยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบเพื่อการแสดงเอกลักษณ์ของจังหวัดพัทลุง และการใช้ผลิตภัณฑ์ที่แสดงออกถึงกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR)	1. โครงการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว 2. โครงการสร้างความร่วมมือกับบริษัทเอกชนผู้ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน และสถาบันการศึกษา 3. โครงการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการแสดงเอกลักษณ์ของจังหวัดพัทลุง 4. โครงการฟื้นฟูและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างสะอาดและปลอดภัย 5. โครงการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งให้สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ
2. พัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสมัยใหม่	การออกแบบสื่อและช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการเผยแพร่ข้อมูล โดยการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์และสื่อดิจิทัลทุกรูปแบบ รวมทั้งการส่งเสริมให้คนในชุมชนสื่อสารภาษาต่างประเทศได้	1. โครงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ 2. โครงการสร้างการรับรู้และส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 3. โครงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนผ่านสื่อดิจิทัล

ตาราง 25 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
ตามกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ ตามกลยุทธ์	โครงการ
1. พัฒนาทักษะในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้พื้นฐานให้แก่คนในท้องถิ่นในระยะยาว	การพัฒนาและส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งตลาดในประเทศและในต่างประเทศ	1. โครงการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการตลาดสากล 2. โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ 3. โครงการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันทางการตลาด 4. โครงการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัด สูการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม
2. ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อลดระดับการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	จัดตั้งคณะทำงานท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Brain Bank: CTBB) ประกอบด้วย นักคิด นักสร้างสรรค์ นักออกแบบ นักวิชาการ รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	1. โครงการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการจัดประกวดและการแข่งขันการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สร้างเอกลักษณ์สะท้อนตัวตนของท้องถิ่น 2. โครงการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง และจังหวัดนครศรีธรรมราช (3 DAY TRIP)

ตาราง 26 แสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
ตามกลยุทธ์เชิงรับ (WT)

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ ตามกลยุทธ์	โครงการ
1. สร้างความร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนารูปแบบการ ท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของ ภาคใต้ อันจะสะท้อนถึงวิถีชีวิตและ เรื่องราวต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักแก่ นักท่องเที่ยว	1. โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ วัฒนธรรมภาคใต้ 2. โครงการจัดตั้งศูนย์กลางการท่องเที่ยวเพื่อบอก เล่าเรื่องราววิถีชีวิตชาวใต้ 3. โครงการสร้างภาพลักษณ์ของเมืองพัทลุงให้ เหมาะสมต่อการจัดจนาในระดับชาติ 4. โครงการพัฒนาศักยภาพและการเตรียมความ พร้อมในการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE 5. โครงการยกระดับพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Space) ภายใต้นวัตกรรมอัตลักษณ์ปักษ์ใต้
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มี มาตรฐาน และมีความเป็นสากล	การสร้างมาตรการเพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ ด้านการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับทั้งใน ระดับชาติและในระดับนานาชาติ และเพื่อ เป็นการรองรับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	1. โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้ารับการ ประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria GSTC) 2. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตาม มาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3. โครงการพัฒนานวัตกรรมชุมชนในด้านการ จัดการสิ่งของเหลือใช้ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดเป็นกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง เพื่อจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงเรียกว่า NORA ACT Model ซึ่งประกอบด้วย การสร้างเครือข่าย (N: Network) การสร้างคณะทำงาน (O: Organization) การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว (R: Relations) การจัดกิจกรรมการสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม (A: Activities) การรณรงค์ให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วม (A: Activation) การทำงานร่วมกับการบูรณาการทุกภาคส่วน (C: Collaboration) และการใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการทำกิจกรรม (T: Technology)

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง
4. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง
5. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง และส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 22 คน ได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคเอกชน ที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คน ภาคชุมชน จำนวน 4 คน นักวิชาการ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 2 คน และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จำนวน 8 คน โดยแบบสัมภาษณ์ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ ประกอบด้วยเนื้อหา คือ ส่วนที่ 1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ด้านการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา 2) แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์และใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อประเมินศักยภาพ

ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุงในรูปแบบของการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าวประยุกต์ใช้ในการกำหนดเป็นกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยการสังเคราะห์ ด้วยเทคนิค TOWS Matrix Analysis เพื่อจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) ช่วงเวลาของการเดินทางท่องเที่ยว 3) ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยว 4) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว 5) จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว 6) ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว 7) ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมที่ชื่นชอบ และ 8) แหล่งข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (ร้อยละ 78.0) เดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์ - อาทิตย์ (ร้อยละ 46.0) เดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัว (ร้อยละ 76.5) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งมากกว่า 3,500 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 41.8) จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 3 คน (ร้อยละ 67.3) เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง (ร้อยละ 42.3) เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ล่องเรือแล่นก ล่องแก่ง เดินป่า ฯลฯ (ร้อยละ 80.8) ส่วนใหญ่หาข้อมูลจากสื่อออนไลน์/เว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย/เฟสบุ๊ก/ยูทูบ/บล็อกเกอร์/รีวิว (ร้อยละ 44.8)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงให้ระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.35$, S.D. 0.62) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.54) ด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.59) ด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.59) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.61) ด้านที่พักแรม ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.57) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.62) ด้านการเข้าถึง ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.57) และผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อการบริการของภาครัฐ ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.71) ด้านบริการเสริมอื่น ๆ ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.67) ด้านความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

สรุป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสนจังหวัดพัทลุงต่อปัจจัยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) มากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าอำเภอควนขนุน อำเภอเมือง อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสนจังหวัดพัทลุงมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.54)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้สัมภาษณ์ในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีต่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วย 1) ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ 2) ศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยว 3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ 4) ศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงในแต่ละอำเภอจะมีความแตกต่างกันออกไป และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีหลากหลายมากขึ้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีความโดดเด่นที่ต่างกันไป สิ่งดึงดูดใจทางด้านการท่องเที่ยวอันดับแรกที่เป็นประตูสู่พัทลุง คือ “ทะเลน้อย” ซึ่งพื้นที่ทะเลน้อยมีควายน้ำอาศัยอยู่ และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่มรดกโลกทางการเกษตรแห่งแรกของไทยทางจังหวัดได้ใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่รับแขกของจังหวัดในอดีต แต่ในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจะเป็นการล่องแก่งในอำเภอป่าพะยอม สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ วัดและวัดต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นโบราณสถานที่สำคัญของภาคใต้ ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดพัทลุง ได้แก่ มโนราห์ หนังตะลุง ซึ่งถูกบรรจุลงในแผนพัฒนาเป็นงานวัฒนธรรมประจำถิ่น และวิถีชีวิตที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงจะเป็นการ

จักสานกระจูด กระเปาะกระจูด ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของคนในพื้นที่ และเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ในการสร้างความดึงดูดใจให้แก่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ทางจังหวัดต้องการจะสร้าง Sky Walk แต่นโยบายของจังหวัดที่ขัดกับผู้บริหารท้องถิ่นทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

2. ศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยว

จังหวัดพัทลุงมีโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร ร้านค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยว การเดินทางมายังจังหวัดพัทลุงก็มีความสะดวก สามารถเดินทางได้ง่าย และในแต่ละชุมชนต่างก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ มีบุคลากรรองรับที่เพียงพอ มีสถานที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว มีวิทยากรประจำฐาน ซึ่งวิทยากรมีความเชี่ยวชาญ มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ มีนักเล่าเรื่องในชุมชน (ด้านบุคลากร) อีกทั้งยังมีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีเรือนำเที่ยว ซึ่งทุกคนสามารถให้ความรู้ได้ และโดยภาพรวมทางจังหวัดมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

3. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

จังหวัดพัทลุงมีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่ม หรือการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และมีการจัดเก็บฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว มีเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีการบริหารงานโดยคนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ มีการจัดประชุม มีชมรมต่าง ๆ เพื่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้คนในชุมชนบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ให้ทุกคนมีอาชีพ มีรายได้และมีการจัดสรรเงินรายได้ ถือเป็นการกระจายรายได้ จากเดิมมีเฉพาะรายได้จากการทำสวนยางพารา กลายเป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน

4. ศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

จังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการมอบหมายงานให้เทศบาลเข้าไปดำเนินการเก็บขยะจากชุมชนต่าง ๆ และมุ่งเน้นให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ครัวเรือน ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นในทะเลน้อย ซึ่งทำให้เกิดความมีชื่อเสียงที่เรียกว่า “พัทลุง เมืองเกษตรอินทรีย์” โดยมีความพยายามที่จะนำขยะและส่วนที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น กาบหมาก เก็บมาทำเป็นภาชนะ แล้วนำมาขาย หรือ ทางปาล์มเอามาทำเป็นถัวย ชาม และกระถางต้นไม้ เพื่อจำหน่าย ในเรื่องวิถีชีวิตกำลังทำเรื่องย่อยสลาย ผักตบชวาเอามาทำเป็นตัวกันกระแทกแทนโฟม เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดพัทลุง

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีต่อแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง

สร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา 2) แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพัทลุงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละปีงบประมาณ ทั้งนี้เพราะการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่เส้นทางคมนาคมยังไม่ได้ถูกพัฒนาให้มีมาตรฐาน เช่น สภาพของถนนขรุขระ ถนนมีความแคบไม่เหมาะสมสำหรับรองรับรถนักท่องเที่ยว ป้ายบอกเส้นทางไม่ชัดเจน ระบบ GPS ไม่มีมาตรฐาน มีป้ายแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทางน้อย เป็นต้น ซึ่งต้องปรับปรุงป้ายบอกทางให้ชัดเจน ส่งเสริมให้มีการเดินทางที่สะดวก สามารถเดินทางได้หลากหลายเส้นทาง หรืออาจจะสร้างความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว เพื่อนำนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ปัจจุบันกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงมีอยู่จำนวนมาก มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและความคิดสร้างสรรค์ในการดำรงชีพมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น ปลาตุกร้า มีการแพ็ค ซิล เรียกว่า เป็นการถนอมอาหารที่สามารถกระจายไปยังต่างจังหวัดได้ ภาคชุมชนรู้จักใช้อาหารที่มีในท้องถิ่น บอกถึงคุณค่า ประโยชน์ และสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้เป็นของฝากก็ได้ เช่น ซอ้ตะกร้าทะเลน้อยมาใส่ข้าวสังข์หยด ปลาตุกร้า เป็นต้น ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านมีรายได้ และควรพัฒนาในส่วนของการนวดแผนไทยหรือการใช้แพทย์แผนไทยในการบำบัดรักษา เพราะเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งควรมุ่งเน้นหรือส่งเสริมให้เป็น “การท่องเที่ยวสุขภาพเชิงสร้างสรรค์” นอกจากนี้จังหวัดพัทลุงควรจัดให้มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำและมีส่วนร่วมได้ เช่น กิจกรรมการผลิตและรักษาโรคด้วยยาสมุนไพรและแพทย์แผนไทย กิจกรรมการร้อยลูกปัดมโนราห์ กิจกรรมการเรียนรู้วิถีการขีดหนังตะลุง การแกะรูปหนังตะลุง กิจกรรมการจักสานกระจูด กิจกรรมการทอผ้า กิจกรรมการทำปลาตุกร้า กิจกรรมการท่องเที่ยวสวนเกษตร กิจกรรมการล่องแก่ง กิจกรรมการล่องเรือดูนก กิจกรรมการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ กิจกรรมการเพ้นท์สี กิจกรรมการปั้มเทียนและปั้มผ้า กิจกรรมการทำอาหารพื้นเมือง/พื้นถิ่น กิจกรรมดำน้ำริมทะเล รวมทั้งกิจกรรมในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ได้แก่ เทศกาลข้าวใหม่ปลามัน (กิจกรรมกินข้าวริมเล) งานกินร้อยปล่อยล้าน (กิจกรรมกินกุ้งก้ามกราม) เป็นต้น

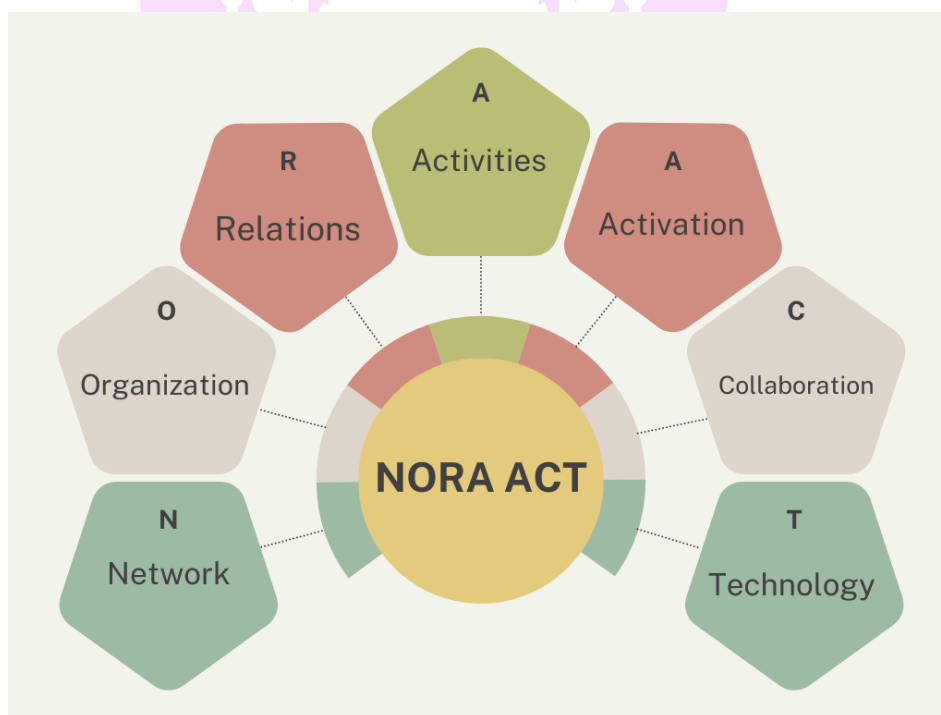
3. แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จังหวัดพัทลุงควรมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ความเป็นวัฒนธรรมของคนพัทลุง และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัด สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม และให้

การสนับสนุนด้วยการซื้อวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ข้าวสังข์หยด เป็นต้น เอาผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ เอากำไรน้อยลงเพื่อให้ขายสินค้าได้จำนวนมากขึ้น มีการกระจายรายได้ สนับสนุนให้คนในชุมชนมีงานทำ ธุรกิจร้านค้ามีทั่วถึง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

การศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix Analysis มากำหนดเป็นกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง เพื่อจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง โดยกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง เรียกว่า NORA ACT Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพ 5 กรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงเรียกว่า
NORA ACT Model

กรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงที่เรียกว่า NORA ACT Model ประกอบด้วย รายละเอียด ลักษณะกลยุทธ์ และโครงการกิจกรรมเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง มีดังนี้

การสร้างเครือข่าย (N: Network)

การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบเพื่อการแสดงเอกลักษณ์ของจังหวัดพัทลุง กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้พื้นฐานให้แก่คนในท้องถิ่นในระยะยาว และ 2) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการสร้างเสริมคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมทักษะการสร้างผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรในท้องถิ่น

การสร้างคณะทำงาน (O: Organization)

การจัดตั้งคณะทำงานท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Brain Bank: CTBB) ประกอบด้วย นักคิด นักสร้างสรรค์ นักออกแบบ นักวิชาการ รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อลดระดับการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สมัยใหม่ กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น

การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว (R: Relations)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สร้างสรรค์ผลงานและเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างสรรค์ชุมชน กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการชวนสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมการสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม (A: Activities)

ออกแบบการสร้างประสบการณ์ใหม่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ผ่านการลงมือทำและมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมทั้งการก่อสร้าง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาเพื่อยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่น และมีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และ 2) ส่งเสริมการตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการสืบสานศิลปการแสดงประจำท้องถิ่น โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

การรณรงค์ให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วม (A: Activation)

การมุ่งเน้นในการดึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่า (Value to Benefit) เพื่อสร้างต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาให้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ตัวตน กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการสืบสาน มรดกโลกทางด้านวัฒนธรรม และด้านการเกษตร เพื่อเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามวิถีชุมชน

การทำงานร่วมกับการบูรณาการทุกภาคส่วน (C: Collaboration)

การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของภาคใต้ อันจะสะท้อนถึงวิถีชีวิตและเรื่องราวต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยนักท่องเที่ยวก่อตั้งชุมชน

การใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการทำกิจกรรม (T: Technology)

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว และการออกแบบสื่อและช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการเผยแพร่ข้อมูล โดยการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์และสื่อดิจิทัลทุกรูปแบบ รวมทั้งการส่งเสริมให้คนในชุมชนสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 2) การพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้โดยการจัดโครงการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมเทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Augmented Reality) เพื่อสนับสนุนการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง” พบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์ - อาทิตย์ เดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งมากกว่า 3,500 บาทขึ้นไป จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 3 คน เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ล่องเรือแล่นก ล่องแก่ง เดินป่า และส่วนใหญ่หาข้อมูลจากสื่อออนไลน์/เว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย/เฟสบุ๊ก/ยูทูบ/บล็อกเกอร์/รีวิว ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดเมืองรองที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ จึงช่วยสร้างความผ่อนคลายและสามารถเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร คงรอด และคณะ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่มครั้งละ 1 ถึง 5 คน รองลงมาคือกลุ่ม 6 ถึง 10 คน ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการเดินทางมากับครอบครัว และค้นหาข้อมูลทางการท่องเที่ยวจากบุคคลในครอบครัวหรือจากเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความต้องการในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านอาหารพื้นบ้าน มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านงานฝีมือท้องถิ่น ด้านวิถีชุมชนและด้านเกษตรกรรม ตามลำดับ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากจังหวัดพัทลุงมีทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวและทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่นด้านทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางธรรมชาติ เช่น แหล่งเรียนรู้ศิลปะการแกะรูปหนังตะลุง (กลุ่มหน้าถ้ำพระ) งานโนราห์โรงครู นาริมเล ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและพันธุ์พืชทะเลน้อย ตลาดใต้โหนด ตลาดสวนไผ่ขวัญใจ และศูนย์เรียนรู้

นาโปแก เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธิกา พ่วงแสง และคณะ (2564) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพัทลุงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยพบว่าพื้นที่จังหวัดพัทลุงมีมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและควรค่าแก่การอนุรักษ์ รักษา และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมของจังหวัดพัทลุง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภาวิณี กิตติวินิต (2564) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิเล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญด้านความปลอดภัย และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่พักแรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตนุยา เพชรสง และคณะ (2564) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุงพบว่า ศักยภาพด้านที่พัก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดพัทลุงก็มีศักยภาพสูงเช่นกัน เนื่องจากจังหวัดพัทลุงเป็นเมืองท่องเที่ยวเมืองรองที่ภาครัฐให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวจึงทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยจึงทำให้จังหวัดพัทลุงได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าจังหวัดพัทลุงมีที่พักหลากหลายรูปแบบทั้งรีสอร์ท โฮมสเตย์และโรงแรมมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นเชิงผจญภัยและเรียนรู้วิถีชุมชนพร้อมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมทำกิจกรรมเพื่อศึกษาวัฒนธรรมชุมชนมากขึ้น ได้แก่ ล่องแก่งหนานมดแดง สาธิตการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดพัทลุง การไถนา การเชิดตัวหนังตะลุง เป็นต้น

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง ภาคเอกชน ภาคชุมชน นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ให้ความคิดเห็นว่าปัจจุบันการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงในแต่ละอำเภอจะมีความแตกต่างกันออกไป และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีหลากหลายมากขึ้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาโรจน์ สามารถ และคณะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพัทลุง พบว่า สภาพแวดล้อมในบริบทของจังหวัดพัทลุงเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งเชิงธรรมชาติวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองเก่า มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และมีวัฒนธรรมมาดั้งเดิม เป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การศึกษายังพบด้วยว่า จังหวัดพัทลุงมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยว มีความสะดวก สามารถเดินทางได้ง่าย และในแต่ละชุมชนต่างก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ มีบุคลากรรองรับที่เพียงพอ มีสถานที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว มีวิทยากรประจำฐาน ซึ่งวิทยากรมีความเชี่ยวชาญ มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ มีนักเล่าเรื่อง ในชุมชน (ด้านบุคลากร) อีกทั้งยังมีร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีเรือนำเที่ยว ซึ่งทุกคนสามารถให้ความรู้ได้ และโดยภาพรวมทางจังหวัดมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตัญญา เพชรสง และคณะ (2564) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดพัทลุง พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวระดับเห็นด้วย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมทางการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังพบว่า จังหวัดพัทลุงมีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่ม หรือการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และมีการจัดเก็บฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว มีเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีการบริหารงานโดยคนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ มีการจัดประชุม มีชมรมต่าง ๆ เพื่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้คนในชุมชนบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ให้ทุกคนมีอาชีพ มีรายได้และมีการจัดสรรเงินรายได้ ถือเป็นการกระจายรายได้จากเดิมมีเฉพาะรายได้จากการทำสวนยางพารา กลายเป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ เอกอัจฉริยา และนิภา รุ่งเรืองวุฒิ ไกร (2561) ซึ่งได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชน ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุงต่อการท่องเที่ยววิถีชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า ควรมีการร่วมมือกัน ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการและคนในชุมชน โดยเฉพาะภาครัฐต้องเข้ามาดูแลอย่างจริงจังในการปรับปรุงข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ โดยควรมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เช่น ไฟส่องสว่างบนถนน ป้ายบอกทาง สถานที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะหรือแม้แต่เรื่องระบบขนส่งมวลชนที่ควรมีเพิ่มขึ้นและครอบคลุมทุกพื้นที่การท่องเที่ยว นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังพบว่า จังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการมอบหมายงานให้เทศบาลเข้าไปดำเนินการเก็บขยะจากชุมชนต่าง ๆ และมุ่งเน้นให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ครัวเรือน ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นในทะเลน้อย ซึ่งทำให้เกิดความมีชื่อเสียงที่เรียกว่า “พัทลุง เมืองเกษตรอินทรีย์” โดยมีความพยายามที่จะนำขยะและส่วนที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น กาบหมาก เก็บมาทำเป็นภาชนะ แล้วนำมาขาย หรือ ทางปาล์มเอามาทำเป็นถ้วย ชาม และกระถางต้นไม้ เพื่อจำหน่าย ในเรื่องวิถีชีวิตกำลังทำเรื่องย่อยสลาย ผักตบชวาเอามาทำเป็นตัวกันกระแทกแทนโฟม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภาวิณี กิตติวินิต (2564) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิตร อำเภอมือ จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ตำบลลิตรโดดเด่นด้วยทะเลหมอกบนยอดเขาโต๊ะ

สาเหตุนั้น ชุมชนให้ความสำคัญด้านความปลอดภัย และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพัทลุงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งในปัจจุบันกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงมีอยู่จำนวนมาก มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและความคิดสร้างสรรค์ในการดำรงชีพมาแปรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้จังหวัดพัทลุงควรมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ความเป็นวัฒนธรรมของคนพัทลุง และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัด สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม และให้การสนับสนุนด้วยการซื้อวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ กำหนดกำไรที่น้อยลงเพื่อให้ขายสินค้าได้จำนวนมากขึ้น มีการกระจายรายได้ สนับสนุนให้คนในชุมชนมีงานทำ ธุรกิจร้านค้ามีทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรจิรา สุขบรรจง (2559) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของน่านมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของน่านมดแดง คือ ต้องมีการจำกัดปริมาณการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้พื้นที่ดูแออัดจนเกินไป เป็นการช่วยลดอุบัติเหตุทางรถยนต์ การแก้ปัญหาห้องพักและที่จอดรถไม่เพียงพอ และควรมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ตลาดนัดย้อนยุค เกษตรแนวใหม่ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมหลักในพื้นที่ ถึงแม้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของน่านมดแดงอย่างเต็มที่ แต่บุคลากรในท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรจัดสรรบุคลากรเข้ามาให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน สร้างจิตสำนึกในการวางแผนแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งร่วมกันพัฒนา น่านมดแดงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี วงษ์มณฑา (2564) ที่ได้ทำการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: นวัตกรรมเคลื่อนย้ายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า สามารถใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทั้งด้านการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมนิยมประเพณี งานศิลปหัตถกรรม การแสดง การทำอาหาร การละเล่น กีฬา และกิจกรรมอื่นๆ มาดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนได้ โดยการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเป้าหมายสำหรับการร่วมกิจกรรมการสร้างสรรค์โดยการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องเป็นความร่วมมือกันแบบบูรณาการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ หนึ่งทัย ขอผลกลาง และกันตภณ แก้วสง่า (2564) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า บทบาทและหน้าที่ของท้องถิ่น ที่ว่าการอำเภอเชียงคานเป็นเสมือนตัวเชื่อมประสานในฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการของ ชาวอำเภอเชียงคานให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ต้องการเพิ่มช่วงระยะเวลาในการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน และท้องถิ่นมีการวางแผนการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) โดยวางแผนร่วมกันเป็นแผน 3 ปี อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักขณ์ โพธิ์ไพจิตร (2562) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชนไทยทรงดำ พบว่า วัฒนธรรมที่สามารถมาพัฒนาเป็นกิจกรรมกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การย้อมผ้า การเรียนภาษาไทยดำ และการเย็บลายดอก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุงสามารถดำเนินการภายใต้กรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ที่เรียกว่า NORA ACT Model ประกอบด้วย การสร้างเครือข่าย (N: Network) การสร้างคณะทำงาน (O: Organization) การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว (R: Relations) การจัดกิจกรรมการสร้างสรรค์ให้แก่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม (A: Activities) การกระตุ้นให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วม (A: Activation) การทำงานร่วมกับการบูรณาการทุกภาคส่วน (C: Collaboration) และการใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการทำกิจกรรม (T: Technology) โดยกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้พื้นฐานให้แก่คนในท้องถิ่นในระยะยาว 2) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ 3) การสร้างความร่วมมือกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อลดระดับการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว และเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสมัยใหม่ 4) การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว 5) การพัฒนาเพื่อยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่น และมีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และ 6) ส่งเสริมการตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น 6) การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการสืบสานมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรม และด้านการเกษตร เพื่อเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 7) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 8) พัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน 9) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 10) การพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อบริการนักท่องเที่ยว

สมัยใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพัทลุงมีอัตราการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี ดังนั้น การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติ เอี่ยมชื่น และคณะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษายกระดับการท่องเที่ยวเมืองรองในจังหวัดพัทลุงสู่การสร้างคุณค่า ด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม พบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ สร้างการรับรู้ เกี่ยวกับศักยภาพของสถานที่ต่าง ๆ ที่จะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงที่เพิ่มมากขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธิกา พ่วงแสง และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพัทลุงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า องค์ความรู้ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน และใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสและลงมือปฏิบัติในกิจกรรมวิถีชีวิตอันโดดเด่น เช่น การสาธิตการกรีดยาง เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พยอมน ธรรมบุตร (2562) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทยแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทยแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ได้แก่ การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชื่อสุขสันต์วันท่องเที่ยวบางกอกน้อยเชิงสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมืออย่างแท้จริงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และนำแผนพัฒนาพื้นที่มาปฏิบัติร่วมกันได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2. ภาครัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและยินดีที่จะกลับมาท่องเที่ยวใหม่อีกครั้ง
3. ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส มีจิตบริการแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ตนเองอาศัยอยู่ และผู้นำท้องถิ่นต้องสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะนำมาซึ่งการสร้างอาชีพและรายได้ ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
4. แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ เช่น เขาอกทะลุ ทะเลน้อย หาดแสนสุขลำปำ เป็นต้น และ แหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้ประกอบการเป็นภาคเอกชน เช่น ล่องแก่ง

หนานมดแดง ตลาดสวนไผ่ขวัญใจ หลาดใต้โหนด เป็นต้น ต้องมีการพัฒนาและจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้จังหวัดพัทลุงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ และสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

5. สำนักงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง มหาวิทยาลัยในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสร้างความร่วมมือและผนึกกำลังในการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง โดยการสร้างอัตลักษณ์ด้านภูมิปัญญา ด้านประวัติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม และด้านประเพณี เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงภูมิปัญญา แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประเพณี โดยสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโฆษณา สื่อหลัก และสื่อสังคมออนไลน์ มีการสร้างตราสัญลักษณ์สินค้าชุมชนเพื่อบอกเล่าประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง และควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์จังหวัดพัทลุงให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเป็นกรณีศึกษาของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกต่อสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญมากในการดำรงชีวิต และเป็นปัจจัยหลักดันที่จะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **คู่มือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร.
- กัลยารัตน์ ศิริรัตน์. (2550). **การวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรีธรรมราช**. ปริญญาโท วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมุมมองของคนในกรุงเทพฯ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). **คู่มือแนวทางการจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)**. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2565, จาก <http://marketingdatabase.tat.or.th/ewtnews.php?nid=1701&filename=index>
- เกษร ทนพลกรัง. (2564). **แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการในจังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด., วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- โกมล วงศ์อนันต์ และอภิชา ประกอบแสง. (2555). **ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงกลยุทธ์** ขั้นสูง. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566, จาก https://promrucsadba04.blogspot.com/2012/10/alternatives-tows-bcg-space-ge-grand_4.html
- จันทร์จิรา สุขบรรจง. (2559). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหอนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิราพร คงรอด และคณะ. (2561). **การวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยทักษิณ. พัทลุง.
- จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ. (2554). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดโสธรวรารามวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา**. ปัญหาพิเศษ ปร.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เฉลียว บุรีภักดี. (2546). **ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชา 2535101 หลักการพัฒนาและการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา**. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

ชวัลนุช อุทยาน. (2552). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก

<http://www.touristbehaviour.wordpress.com>

ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. (2544). พัฒนาชนบทยั่งยืน: สำหรับสาขาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ เหล่าคู่ปะวาณิชย์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานชุมชนสัมพันธ์

เพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ กรุงเทพมหานคร
รัฐ. ปริญญาโท ปร.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ตฤยา เพชรสง, ชมพูนุช จิตติถาวร และผกามาศ ชัยรัตน์. (2564). ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(5), 69-80.

เดือนตา ร่าหมาน, ต่วนนุรฮัน กุบาฮา, กาญจนา อ่อซ่าย และปรียาลักษณ์ โคหนองบัว. (2561).

กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนต้นน้ำ คลองป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. *วารสารปริชาตมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(30), 103-111.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). การพัฒนาระบบบริหารและกลไกการวิจัยการท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอันดามัน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธนากร สังเขป. (2556). การพัฒนาที่ยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991).

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ธัญชนก แวแ้ว. (2557). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศเกาหลีหรือญี่ปุ่น. *วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.*

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: วี อินเตอร์ พรินท์.

นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร. (2562). การพัฒนาศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชนไทยทรงดำ. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 22(42), 53-64.

นิติ เอี่ยมชื่น ธิดาภัทร อนุชาญ และชัยรัตน์ จุสปาโล. (2565). การยกระดับการท่องเที่ยวเมืองรองในจังหวัดพัทลุงสู่การสร้างคุณค่า ด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม. *วารสารวิทยาศาสตร์บูรพา*, 27(1), 101 - 119.

บุญทวรรณ วิงวอน. (2556). การเป็นผู้ประกอบการยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.: กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์.

บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ. (2562). **"ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม."** วารสารวิชาการธรรมทัศน์, 19, 2: 235-244.

ไปด้วยกัน. (17 มกราคม 2566). **20 ที่เที่ยวพัทลุง หลงเสน่ห์ทะเลน้อย ชมวิวยอักษ์ ฟินวิวทะเลหมอก.** สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2566, จาก
<https://www.paiduaykan.com/travel/%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%97%E0%B8%A5%E0%B8%B8%E0%B8%87>

พยอม ธรรมบุตร. (2558ก). **เอกสารประกอบการเรียนการสอน การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.

พยอม ธรรมบุตร. (2558ข). **เอกสารประกอบการเรียนการสอน องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.

พยอม ธรรมบุตร. (2560). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.

พยอม ธรรมบุตร. (2562). **แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย** แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. **วารสารวิชาการ**, 13(3), 65-75.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2556). **การพัฒนาที่ยั่งยืน** (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกลบอลคิมทอง.

ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด และคณะ. (2553). **ระบบวัฒนธรรมรายสาขาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้และเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.** รายงานวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

ภัณณิ แก้วสง่า และนิศาชล จ้านงศรี. (2555). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวไทย.** สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ภุริวัจน์ เดชอุ่ม. (2556). **บทความการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย.** **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**, 33(2), 331-366.

มนิพัศ อัมภพล. (2560). **ประเภทของการท่องเที่ยว.** สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566, จาก
<http://manopas.com/ประเภทและรูปแบบของการท่องเที่ยวในประเทศไทย/>

เมธิกา พ่วงแสง, ปาริชาติ ชวนรักธรรม และรัชพล แยมกลีบ. (2564). **การจัดการความรู้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพัทลุงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.** **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**, 2(2), 53-67.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- รัฐสภา ด่วนทอง (2554). **ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดเก่า 119 ปี เจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2558). **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: บพิธ.
- วลัยพร รั้วตระกูลไพบูลย์. (2553). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2543). **คู่มือการวิจัย: การวิจัยเชิงปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- วิภา ศรีระทุ. (2551). **ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์**. สารนิพนธ์ วท.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. (2529). แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. **จุลสารการท่องเที่ยว**, 2, 40-42.
- แวววาว พรินต์.
- ศลิษา ธีรานนท์ และประกาศิต โสภณจรัสกุล. (2559). “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ทางเลือก-ทางรอดของการท่องเที่ยวไทย”, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี**. 8(2), 206-215.
- ศุภฤกษ์ เอกอัจฉริยา และนิภา รุ่งเรืองวุฒิไกร. (2561). **แนวทางการพัฒนาชุมชนทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ต่อการท่องเที่ยววิถีชุมชนอย่างยั่งยืน**. สืบค้นจาก http://www.bas-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2561-5-6_1565858496.pdf.
- ศุภาวิณี กิตติวินิต. (2564). ความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิ้นจี่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**, 16(1), 22-32.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). **โครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : กองวิชาการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.).
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). **รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย.
- สนธยา พลศรี. (2547). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมคิด บางโม. (2552). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

สมพร เทพสิทธิ์า. (2536). **การประสานงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ระหว่างรัฐบาลและเอกชน**. กรุงเทพฯ: สมชาย.

สารคดีดีดอทคอม. (2558). **บทความวิชาการ**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566, จาก http://www.saradd.com/index.php?option=com_content&view=category&id=25&Itemid=72

สาโรจน์ สามารถ, ฤเดช เกิดวิชัย และดวงสมร โสภณธาดา (2565). การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพัทลุง. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 7(3), 422-437.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). **กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2565). **แผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)**. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565, จาก http://www.phatthalung.go.th/2022/files/com_news_develop/2022-04_677cac2c26c2239.pdf

สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2566). **ประวัติความเป็นมาของจังหวัด**, สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <http://www.phatthalung.go.th/2022/content/general>

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2541). **แรมซาร์ไซต์ของประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565 จาก <http://chm-thai.onep.go.th/wetland/ramsarsites.html>

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง. (2566). **การท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง**. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2566 จาก <https://phatthalung.cdd.go.th>

สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง (2566). **แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง**. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2566 จาก http://www.phatthalungpao.go.th/files/com_knowledge_manage/2022-09/20220927_ypuqxdtg.pdf

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2555). **ท่องเที่ยวสร้างสรรค์ : เครื่องมือสำคัญนำไปสู่ชุมชนยั่งยืน**. กรุงเทพฯ.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, พิเชฐ สายพันธ์, อรุมา เตพลกุล, และธีระ สนิเดชารักษ์. (2556). **คู่มือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2554). **ต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2556). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- สุภาภรณ์ หาญทอง. (2543). **ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง**. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2564). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: นวัตกรรมและการเคลื่อนย้ายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**. วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มทร. พระนคร, 1(1), 1-24.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2565). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชา การสัมมนาร่วมสมัยประเด็นทางด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- หนึ่งหทัย ขอผลกลาง และกันตณ แก้วสง่า. (2564). **แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2018). **TAT REVIEW**. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.tatreviewmagazine.com/article/community-based-tourism>
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์. (2544). **การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม**. นครนายก: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ (องครักษ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สมบัตินนทนา. (2555). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อานนท์ สีดาเพ็ง. (2559). **รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬากอล์ฟโดยการประยุกต์ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม**. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ATLAS. (2011). **ATLAS cultural tourism research project**. [Online]. Retrieved November 10, 2022, from <http://www.tram-research.com/atlas>.
- Blapp, M., and Mitas, O. (2017). **Current Issues in Tourism**, Volume 21, 2018 - Issue 11 Retrieved August 3, 2017 from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13683500.2017.1358701>
- Brundland Commission. (1987). **Our common future: Report of the world commission on environment and development**. Retrieved March 5, 2023, from <http://www.un-documents.net/our-common-future>.

- Collier A & Harraway S. (1997). **Principles of tourism**. Auckland: Longman.
- Corson, W. H. (1990). **The Global Ecology Handbook: What You Can Do About the Environmental Crisis**. Boston: Beacon.
- Gant, G. F. (1979). **Development administration: Concepts, goals, methods**. London: The University of Wisconsin Press.
- Gee, C. M. a. C. (1997). **The travel industry**. Goeldner and Ritchie. (2006). The Travel Industry.
- Guerreiro, M., Henriques, C., and Mendes, J. (2019). Cultural and Creative Tourism: the Case of “Celebrations” in the Algarve Region. **Journal of Spatial and Organization Dynamics**. 7(4), 320-338. Retrieved March 5, 2023, from <https://www.academia.edu/41491948/>
- Gunnell, J. G. (1979). **Temporal dimensions of Development administration**. Durham: Duke University Press.
- Henche, B.G., Salvaj, E., Cuesta-Valiño, (2020) P. A Sustainable Management Model for Cultural Creative Tourism Ecosystems. **Sustainability**, 12(22), 1-21. Retrieved March 5, 2023, from <https://doi.org/10.3390/su12229554>
- Lumsdon L. (2000). **Transport and tourism: cycle tourism—a model for sustainable development**. *Journal of Sustainable Tourism*, 8(5), 361-377.
- Qiang Li, P. and Kovacs, J. (2021). Creative tourism and creative spaces in China, **Leisure Studies**, Volume 41, 2022 - Issue 2 Retrieved 24 Jul 2021 from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02614367.2021.1948596>
- Remoaldo, P., et al, (2020). Profiling the participants in creative tourism activities: Case studies from small and medium sized cities and rural areas from Continental Portugal. **Tourism Management Perspectives**, 36(1), 1-12. Retrieved March 5, 2023, from <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100746>
- Richards, G. (2019). **Creative tourism: opportunities for smaller places?**. *Tourism & Management Studies*. 15(SI), 7-10. Retrieved March 5, 2023, from <https://www.researchgate.net/publication/317552405>
- Richards, G. and Raymond, C. (2000). **Creative tourism**. *ATLAS News* 23: 16-20.
- Richards, G., & Marques, L. (2012). **Exploring creative tourism: Editors introduction**. *Journal of Tourism Consumption and Practice*, 4(2), 1-11.

- Richards. (2010). **Creative Tourism and Local Development**. In Wurzburger, R, et al. Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide, Santa Fe: Sustone Press.
- Robert W. McIntosh and Shashikant Gupta. (1981). **TOURISM: PRINCIPLES, PRACTICES, PHILOSOPHIES** (Third Edition).
- Salman & Uygur. (2010). **Creative Tourism and Emotion labor: and Investigatory model of possible interactions**. International Journal of Culture Tourism and Hospitality Research. Turkey.
- Suttipisan, S. (2013). **Adaptive uses of local textiles for creative tourism product development in Thailand**. International Journal of Cultural and Tourism Research, 6(1), 47-55.
- Tan, S. K...et al. (2013). **A Model of creative example in creative tourism**. Annals of Tourism Research 41 : 153-174.
- Techakana, J. (2021). An Approach to the Development and the Promotion of Secondary Tourism Destinations: A Case Study of BuengKan–A Potential Tourism Destination in Northeastern Thailand. Psychol. Educ. J, 58(1), 1757-1763.
- The World Trade Organization (WTO). (2004). **WORLD TRADE REPORT**.
- Tourism Authority of Thailand. (2018). **Tourism Authority of Thailand**. Retrieved December 30, 2022, from <https://www.tourismthailand.org/fileadmin/downloads/pdf/>
- UNESCO. (2006). **Toward Sustainable Strategies for creative tourism**. Discussion Report of the Planning Meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism. Santa Fe, New Mexico. U.S.A.
- World Commission on Environment and Development. (1987). **Report of the World Commission on Environment and Development: note**. New York: World Commission on Environment and Development.
- World Travel and Tourism Council. (2017). **Travel and Tourism Economic Impact 2017 World**. Retrieved December 10, 2022, from <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2017/world2017.pdf>

Wurzbürger, R. (2010). **Creative tourism: A global conversation: How to provide unique creative experiences for travelers worldwide.** Santa Fe: Sunstone.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

นางสาวนารีภรณ์ ศรีจิริต

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 20-30 ปี
☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี
☐ 51-60 ปี ☐ 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ ☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ
☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ พนักงานบริษัท
☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ เกษตรกร
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ต่ำกว่า 15,000 บาท ☐ 15,001-25,000 บาท
☐ 25,001-35,000 บาท ☐ 35,001-40,000 บาท
☐ 40,001 บาทขึ้นไป

7. ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว ☐ ภาคใต้ ☐ ภาคเหนือ
☐ ภาคกลาง ☐ ภาคตะวันออก
☐ ภาคตะวันตก ☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
สร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

- วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

☐ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	☐ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์
☐ เพื่อใช้เวลาว่างกับบุคคลใกล้ชิด	☐ เพื่อเยี่ยมญาติมิตร
☐ เพื่อเข้าร่วมประชุมสัมมนา/ ศึกษาดูงาน	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....
- ส่วนใหญ่ท่านเดินทางมาเที่ยวในช่วงเวลาใด

☐ วันจันทร์-ศุกร์	☐ วันเสาร์- อาทิตย์
☐ วันหยุดเทศกาลต่างๆ	☐ วันหยุดช่วงปิดภาคเรียน
- ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว

☐ เดินทางมาคนเดียว	☐ เดินทางกับครอบครัว
☐ เดินทางกับกลุ่มเพื่อน	☐ เดินทางกับบริษัท หรือหน่วยงาน
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง

☐ ต่ำกว่า 2,000 บาท	☐ 2,000-2,500 บาท	☐ 2,501-3,000 บาท
☐ 3,001-3,500 บาท	☐ มากกว่า 3,500 บาทขึ้นไป	
- จำนวนบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว

☐ 1 คน	☐ 2 คน
☐ 3 คน	☐ มากกว่า 3 คน
- จำนวนครั้งที่ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงระยะเวลา 1 ปี

☐ จำนวน 1 ครั้ง	☐ จำนวน 2 ครั้ง
☐ จำนวน 3 ครั้ง	☐ มากกว่า 3 ครั้ง
- ประเภทแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมที่ชื่นชอบมากที่สุด

☐ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ล่องเรือแล่นก ล่องแก่ง เดินป่า ฯลฯ
☐ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น เดินชมวังเจ้าเมืองพัทลุง ศึกษาเมืองเก่า ชัยบุรี ศึกษาเส้นทางประวัติศาสตร์เมืองพัทลุง ฯลฯ
☐ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ประเพณีแข่งโพนลากพระ โนราห์โรงครูวัดท่าแค เทศกาลล่องเรือ-แล่นกทะเลน้อย มหกรรมชิงแชมป์หนัง ตะลุง ฯลฯ

8. ท่านหาข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงจากแหล่งใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก/ปากต่อปาก
- ☐ บริษัทท่องเที่ยว/ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว
- ☐ เอกสารแผ่นพับ/โบว์ชาร์/วารสาร/นิตยสาร/คู่มือเดินทาง
- ☐ สื่อออนไลน์/วิทยุ/โทรทัศน์/ป้ายประชาสัมพันธ์
- ☐ สื่อออนไลน์/เว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย/เฟสบุ๊ก/ยูทูบ/บล็อกเกอร์/รีวิว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's)

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ)

ระดับความคิดเห็น 5=มากที่สุด 4 =มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย 1=น้อยที่สุด

10A's	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
Attraction (แหล่งท่องเที่ยว)					
1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม					
2. แหล่งท่องเที่ยวมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าดึงดูดใจ					
3. แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์ในด้านวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น					
4. แหล่งท่องเที่ยวมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น					
Accessibility (การเข้าถึง)					
1. การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสะดวกและเข้าถึงง่าย					
2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยการนำทางจากระบบแผนที่ออนไลน์ ง่าย สะดวก และรวดเร็ว					
3. ป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวสังเกตได้ง่าย และจำนวนเพียงพอ					
4. แหล่งท่องเที่ยวมีเส้นทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น					
Accommodation (ที่พักแรม)					
1. ที่พักแรมเพียงพอ เช่น โฮมสเตย์ โรงแรม รีสอร์ท ฯลฯ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว					
2. ที่พักมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ได้มาตรฐาน และปลอดภัย					
3. ที่พักมีให้เลือกหลากหลาย และมีราคาที่เหมาะสม					
4. ที่พักแรมบริการด้วยอัธยาศัยไมตรีจิต และเป็นเจ้าบ้านที่ดี					

10A's	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
Ancillary (บริการเสริมอื่นๆ)					
1. แหล่งท่องเที่ยวมีธนาคาร โรงพยาบาล คลินิก ไปรษณีย์ ปั๊มน้ำมันที่ได้มาตรฐาน ให้ใช้บริการ					
2. แหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แผ่นพับ และแผนที่บริการนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน					
3. แหล่งท่องเที่ยวมีบริการนวดแผนไทย สปา และศูนย์ความงาม					
4. แหล่งท่องเที่ยวมีบริการรถเช่า ให้ใช้บริการ					
Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวก)					
1. แหล่งท่องเที่ยวมีระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ฯลฯ					
2. แหล่งท่องเที่ยวมีระบบสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ					
3. แหล่งท่องเที่ยวมีร้านค้าชุมชน ร้านสะดวกซื้อ ตลาดนัด ให้เลือกใช้บริการตามเวลาที่เหมาะสม					
4. แหล่งท่องเที่ยวมีสัญญาณโทรศัพท์ และมีบริการฟรีWifi					
Availability (ความพร้อมจัดรายการนำเที่ยว)					
1. แหล่งท่องเที่ยวมีบริษัททัวร์เข้าไปดำเนินการธุรกิจในพื้นที่					
2. บริษัททัวร์มีบริการ package tour ที่รวมการบริการแบบครบวงจร					
3. บริษัททัวร์มีโปรแกรมทัวร์ให้เลือกหลากหลาย					
4. บริษัททัวร์มีการให้บริการที่เหมาะสมกับราคา และคุ้มค่า					
Authority (การบริการของภาครัฐ)					
1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความรอบรู้สามารถให้ข้อมูลได้					
2. หน่วยงานภาครัฐมีระบบการให้บริการที่ดี					
3. เจ้าหน้าที่ภาครัฐยินดีในการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว					
4. หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด					
Amiability (ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น)					
1. ชุมชนมีระบบสังคมที่เป็นมิตร ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว					
2. ชุมชนมีนักสื่อความหมาย/นักเล่าเรื่องในชุมชน					
3. ชุมชนมีความยินดีให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ					
4. ชุมชนมีความพร้อม และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด					
Activities (กิจกรรมการท่องเที่ยว)					

10A's	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ที่สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่น					
2. มีเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่หลากหลาย					
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายและสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้					
4. ประชาชนสามารถถ่ายทอดและสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว					
Atmosphere (บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว)					
1. วิถีชีวิตในแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม เหมาะสมกับการพักผ่อนและทำกิจกรรมท่องเที่ยว					
2. สภาพภูมิอากาศและที่ตั้งเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว					
3. ถนนสวยงามสะอาดตา					
4. แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดระเบียบพื้นที่ให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณสำหรับการตอบแบบสอบถามและการให้ข้อมูล

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย สำหรับภาครัฐ เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาวิจัยของนิสิตระดับปริญญาเอก ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของคณาจารย์ที่ปรึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นางสาวนารีภรณ์ ศรีจิริต

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ตำแหน่ง.....
2. ชื่อหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

1. ท่านคิดว่าศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง มีอะไรบ้าง

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง และมีแผนในการดูแล/พัฒนาอย่างไร

1.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (โบราณสถาน โบราณวัตถุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.3 เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง เป็นอย่างไร

2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง และมีแผนปรับปรุง/พัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.2 ภาครัฐมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านใดบ้าง และมีแผนการเตรียมความพร้อมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.3 ภาครัฐมีการวางแผนและพัฒนาอะไรบ้าง เพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ควรทำอย่างไร

3.1 ภาครัฐมีนโยบายด้านการบริหารจัดการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ภาครัฐมีกลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ภาครัฐมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ควรทำอย่างไร

4.1 ภาครัฐมีนโยบายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ภาครัฐมีแผนการดูแลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ภาครัฐมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

1. ท่านมีความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงอย่างไร

1.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร มีการวางแผน/ปรับปรุง/พัฒนาอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ด้านการบริการของภาครัฐ มีแผนปรับปรุง/พัฒนาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง และมีเพียงพอหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือไม่

2.1 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ในปัจจุบัน ทาง
ภาครัฐมีการวางแผนเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.2 ด้านบริการเสริมอื่นๆเป็นอย่างไร มีแผนการช่วยเหลือและให้บริการพิเศษแก่นักท่องเที่ยวอย่างไร
บ้าง

.....

.....

.....

.....

2.3 ด้านบรรยากาศและความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงควรมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนอย่างไร

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 ภาครัฐมีแผนการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในจังหวัดพัทลุงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3.1.2 ภาครัฐมีความโปร่งใส และบริหารอย่างมีธรรมาภิบาลร่วมกับชุมชน ส่งเสริมการกระจายรายได้ อย่างเป็นธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านสังคม

3.2.1 ภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในด้านสังคม วัฒนธรรมในเรื่องใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.3.1 ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการร่วมปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก รักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อการ
ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาให้การสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย สำหรับภาคเอกชน
เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาวิจัยของนิสิตระดับปริญญาเอก ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของคณาจารย์ที่ปรึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นางสาวนารีภรณ์ ศรีจรีต

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
 มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ตำแหน่ง.....
2. ชื่อหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

1. ท่านคิดว่าศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง มีอะไรบ้าง

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

1.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (โบราณสถาน โบราณวัตถุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.3 เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง เป็นอย่างไร

2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ท่านจะลงทุนหรือสนับสนุนในด้านใดได้บ้าง

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีการเตรียมความพร้อมด้านการลงทุนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.3 ปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ท่านตัดสินใจลงทุนหรือสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ควรทำอย่างไร

3.1 ท่านมีแนวคิดด้านการบริหารจัดการในการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านมีการกำหนดกลยุทธ์ โครงการ ในการร่วมขับเคลื่อนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ท่านมีการนำเทคโนโลยี แนวคิดใหม่ มาใช้ในการบริหารจัดการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมควรทำอย่างไร

4.1 ท่านมีการแผนการจัดการขยะภายในองค์กร หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ท่านมีแผนการจัดการพลังงานทดแทนภายในองค์กร หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ท่านมีแผนระบบบำบัดน้ำเสียภายในองค์กร หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

1. ท่านมีความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงอย่างไร

1.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ด้านการบริการของภาครัฐ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.3 ท่านจะลงทุนหรือสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือไม่

2.1 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านจะสนับสนุนบริการเสริมอื่นๆอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.3 ด้านบรรยากาศและความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงควรมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนอย่างไร

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 ภาคเอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างไรให้ยั่งยืน

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านสังคม

3.2.1 ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.3.1 ภาคเอกชนคิดว่าจะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาให้การสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย สำหรับภาคชุมชน
เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาวิจัยของนิสิตระดับปริญญาเอก ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของคณาจารย์ที่ปรึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นางสาวนารีภรณ์ ศรีจรีต

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
 มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ตำแหน่ง.....
2. ชื่อหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

1. ท่านคิดว่าศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

1.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (โบราณสถาน โบราณวัตถุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.3 เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงเป็นอย่างไร

2.1 ชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้าง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

2.2 ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านใดบ้าง และมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

2.3 ชุมชนมีการวางแผนพัฒนาอะไรบ้าง เพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ควรมีรูปแบบอย่างไร

3.1 ชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ชุมชนมีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ควรทำอย่างไร

4.1 ชุมชนมีระบบการจัดการขยะ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ชุมชนมีการจัดการพลังงานทดแทนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ชุมชนมีระบบบำบัดน้ำเสียหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

1. ท่านมีความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงอย่างไร

1.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ต้องการให้ปรับปรุงหรือพัฒนาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ด้านการบริการของภาครัฐ ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือและให้บริการพิเศษแก่นักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง

1.3 ในชุมชนของท่านมีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้างที่สนับสนุนการท่องเที่ยว และต้องการให้ปรับปรุงหรือพัฒนาอะไรบ้าง

2. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือไม่

2.1 ในชุมชนของท่านมีกิจกรรมอะไรบ้างที่สนับสนุนการท่องเที่ยว

2.2 ด้านบริการเสริมอื่นๆเป็นอย่างไร ต้องการให้ภาครัฐและภาคเอกชนสนับสนุนด้านใดบ้าง

2.3 ด้านบรรยากาศและความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงควรมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนอย่างไร

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 ชุมชนมีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านสังคม

3.2.1 ชุมชนมีรูปแบบการสืบทอดภูมิปัญญาภายในชุมชนอย่างไร และผู้รับสืบทอดคือใคร

.....

.....

.....

.....

3.2.2 ชุมชนมีกฎระเบียบและยอมรับการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว และเข้าใจถึงผลประโยชน์และผลกระทบของคนท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.3.1 ชุมชนมีโครงการฟื้นฟูและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนภายในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.2 ชุมชนมีแผนการพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาให้การสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย สำหรับนักวิชาการ
เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาวิจัยของนิสิตระดับปริญญาเอก ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของคณาจารย์ที่ปรึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นางสาวนารีภรณ์ ศรีจรีต

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม

มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.

ตำแหน่ง.....

2. ชื่อหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

1. ท่านคิดว่าศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

1.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (โบราณสถาน โบราณวัตถุ)

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

1.3 เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

2. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง เป็นอย่างไร

2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

2.2 การเตรียมความพร้อมจังหวัดพัทลุงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวควรเตรียมความพร้อมด้านใดเพิ่มเติมบ้าง เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.3 ท่านมีแผนปรับปรุง/พัฒนาอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ใน
จังหวัดพัทลุง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ควรทำอย่างไร

3.1 ควรมีการนำเทคโนโลยีอะไรบ้างมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัด
พัทลุง

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 แผนด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ควรวางแผนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมควรทำอย่างไร

4.1 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง มีอะไรบ้าง ได้รับการแก้ไขแล้ว หรือรอการแก้ไข อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

1. ท่านมีความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงอย่างไร

1.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ด้านการบริการของภาครัฐ ท่านคิดว่าภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือและให้บริการพิเศษแก่นักท่องเที่ยวด้านใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ควรมีแผนพัฒนาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือไม่

2.1 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ด้านบริการเสริมอื่นๆเป็นอย่างไร ภาครัฐและภาคเอกชนควรสนับสนุนด้านใดบ้าง ชุมชนควรเพิ่มเติมหรือปรับปรุงบริการ อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ด้านบรรยากาศและความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงควรมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนอย่างไร

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะสามารถพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของจังหวัดพัทลุงได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านสังคม

3.2.1 ภาควิชาการได้เข้าไปมีบทบาทในการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิเช่น
วัฒนธรรม ประเพณี อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.3.1 แผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น พลังงานทดแทน ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาให้การสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย สำหรับกลุ่มอาชีพ

เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาวิจัยของนิสิตระดับปริญญาเอก ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของคณาจารย์ที่ปรึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นางสาวนารีภรณ์ ศรีจิริต

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม

มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ตำแหน่ง.....
2. ชื่อหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดพัทลุง

1. ท่านคิดว่าศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

1.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (โบราณสถาน โบราณวัตถุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.3 เทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดพัทลุงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงเป็นอย่างไร

2.1 กลุ่มอาชีพมีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้าง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

2.2 กลุ่มอาชีพมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านใดบ้าง และมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

2.3 กลุ่มอาชีพต้องการให้ภาครัฐส่งเสริม และสนับสนุนอะไรบ้าง เพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ควรมีรูปแบบอย่างไร

3.1 กลุ่มอาชีพมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 กลุ่มอาชีพมีการบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านพื้นที่ดำเนินกิจกรรม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในกลุ่มอาชีพหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของกลุ่มอาชีพ ควรทำอะไร

4.1 กลุ่มอาชีพมีระบบการจัดการขยะ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 กลุ่มอาชีพมีการจัดการพลังงานทดแทน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 กลุ่มอาชีพมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

1. ท่านมีความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงอย่างไร

1.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ต้องการให้ปรับปรุงหรือพัฒนาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ด้านการบริการของภาครัฐ ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือและให้บริการพิเศษแก่นักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ต้องการให้ปรับปรุงหรือพัฒนาอะไรบ้าง

2. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือไม่

2.1 กลุ่มอาชีพมีกิจกรรมอะไรบ้าง ที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดประสบการณ์ และสามารถทำร่วมกับชุมชนได้

2.2 ด้านบริการเสริมอื่นๆเป็นอย่างไร ต้องการให้ภาครัฐและภาคเอกชนสนับสนุนด้านใดบ้าง

2.3 ด้านบรรยากาศและทักษะความเป็นเจ้าบ้านที่ดีของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงควรมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนอย่างไร

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 กลุ่มอาชีพมีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านสังคม

3.2.1 กลุ่มอาชีพมีรูปแบบการสืบทอดภูมิปัญญาภายในชุมชนอย่างไร และผู้รับสืบทอดคือใคร

.....

.....

.....

.....

.....

3.2.2 ชาวบ้านในชุมชนยอมรับการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว และเข้าใจถึงประโยชน์และผลกระทบของคนท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.3.1 กลุ่มอาชีพมีโครงการฟื้นฟูและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนภายในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.2 กลุ่มอาชีพมีแผนการพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดพัทลุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาให้การสัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวนารีภรณ์ ศรีจิริต
วัน เดือน ปี เกิด	27 เมษายน 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2551 ศศ.ม. (การท่องเที่ยว), มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี พ.ศ. 2549 ศศ.บ. (การจัดการการท่องเที่ยว), มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ปทุมธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	63 หมู่ที่ 1 ตำบลวัดสน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ผลงานตีพิมพ์	ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ นารีภรณ์ ศรีจิริต, ขวลิย์ ณ ถลาง, เสรี วงษ์มณฑา, และชัชณะ เดชคณา. (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน จังหวัดพัทลุง. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง. 7(2), กรกฎาคม-ธันวาคม 2567. นารีภรณ์ ศรีจิริต, ขวลิย์ ณ ถลาง และเสรี วงษ์มณฑา. (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์). การศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพแหล่ง ท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 7(6), พฤศจิกายน-ธันวาคม 2567.